

ERDÉSZETI LAPOK

AZ ORSZÁGOS ERDÉSZETI EGYESÜLET FOLYÓIRATA

CXLII. évfolyam • 2007. január

ALAPÍTVÁ

1862-BEN

150 éve született Stróbl Alajos

Stróbl Alajos (1856-1926), a 19-20. század fordulójára magyar szobrászatának egyik legjelentősebb, legtöbbet foglalkoztatott mestere volt. Születésének és halálának 2006-ban volt az évfordulója. Liptóújfár mellett, Királylehotán (ma Szlovákia) született. 20 évesen már Bécsben tanult, ahol alapos szobrászati képzésben részesült. Mesterétől, a bécsi K. Zumbuschtól átvett neobarokk stílusban, de kivételes jellemző erővel és kompozíciós készséggel készítette műveit. Az újonnan épült Operaház díszítésére kiírt pályázat nyerteseként az épület homlokzati párkányára készíthette el Cherubini és Spontini alakját. A következő évben már megbízás alapján mintázta Erkel Ferenc és Liszt Ferenc bejáratnál található ülőszobraikat. Ettől kezdve korának legkedveltebb, legfoglalkoztatottabb emlékműszobrásza lett.

Művészetének jellemzői: az elmélyült lélekábrázolás, a realiztikus megfigyelések jó összefogása, a lényeg tömör kifejezése, a szobrászi felület finom megmintázása. A későbbiekben szobrászatát leginkább az érzékeny, realiztikus mintázás jellemezte. Elsősorban Budapesten dolgozott, de alkotóházat tartott fenn szülőhelyén is. Rengeteget dolgozott. A szobrászat széles skáláján alkotott maradandót. Így készített portrékat, teljes alakokat, domborműveket, emlékműveket, síremlékeket, díszkutatokat. A megmunkálendő anyagokat tekintve egyaránt kedvelte a bronzot és a követ, ez utóbbiból leginkább a márványt. Előszeretettel alkalmazta ezek kombinációját is. Stróbl keze alól került ki többek között Arany János emlékszobra (Magyar Nemzeti Múzeum kertje, 1893), valamint a Halászbástyán levő Szent István lovas szobra (1906). Nagyon kedvelte a fát, bár ezt nem nyersanyagként, hanem kompozíciói dekorációjaként használta.

Nagyon szerette a természetet. Szívesen sétált az erdőben, és rendszeresen vadászott is. Vadászsákmányát előszeretettel preparálta ki. A vad, a vadászat, mint téma több alkotásában is megjelent. Nem véletlenül nevezte egyik életrajzírója a vadászat szobrászának. Budapesten, a Várban található egyik legpompásabb, talán a legtöbb látogató által megcsodált műve a Mátyás-kút (1904).

Életrajzírói szerint közel 300 portrét készített. Az 1880-as évektől kezdte el megmintázni kora jelentősebb közéleti személyeit, köztük Bedő Albert országos főerdőmestert is. Ez a gyönyörű szobor Sopronban található, a Nyugat-Magyarországi Egyetem főépületének aulájában. A szobron jól olvasható a művész aláírása. A szoborról készült másolatok közül egy az Országos Erdészeti Egyesület Fő utcai dísztermében áll, míg a másik az ásatthalmi Bedő Albert Középiskola, Erdészeti Szakiskola és Kollégium főépületét díszíti. A harmadik másolatot terveink szerint a közeljövőben avatjuk fel Kálnokon, Bedő Albert nyughelyén.

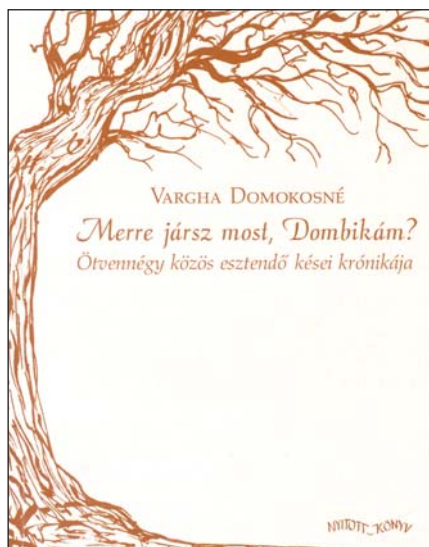
Stróbl Alajos által készített műalkotással lepték meg 1893. március 4-én Bedő Albertet a kollégái az állami erdészeti szolgálatban eltöltött 25 év érdemei elismeréséül. A miniatűr kompozíció tetején Bedő Albert egész alakos szobra, a mögötte álló fa melletti sziklán az Erdőtörvény felirat olvasható.

Stróbl Alajos munkássága elismeréseként számos külföldi és magyar kitüntetést kapott. Egyik fő művét, az Anyánk című szobrárt az 1900-as Párizsi Világkiállításon nagydíjjal jutalmazták. 1885-től majdnem 40 éven át a Képzőművészeti Főiskola nemzetközi híré, elismert tanára volt. Budapesten hunyt el.

Andrés Pál
tanár

Könyvújdonságok

Kapható a nagyobb könyvesboltokban

Kapható az egyesület titkárságán

A harmadik oldal

Hogy a béke jobb, mint a háború: az írásos irodalom egyik legősibb alkotása is meggyőző versekben hirdette, noha föltehetően arra prózában sem volt szükség. Hogy ez a meggyőzés miért hat nehezen, arról az emberiség két legmélyebben okvizsgáló újabb tudományága – a gazdaságtan és a lélektan – évente fokozódó tömegben rogyasztja a könyvtárak polcait. A baj két kulcsszavát már a legősibb verstörödékek tudták: haszon és agresszivitás. Trója mesés kincsei és Achilles kivagyisága. Ellenszerűket meglegelni, illetve érvényesíteni nyilván bajos, ha mindmáig foglalkoznak velük. De miért is nem fogadjuk meg mi, értelmes egyének, az oly világosan jó szándékú tanácsokat? Honnan elménk e különleges renyhesége? A kérdés gyermeketeg. Hogy érvényesíthetném én, egyszerű Duna-parti gyalogló véleményemet a hadiipari tanácsokban? De mit tehetek még azokkal a híres agressziós ösztöneimmel szemben is, amelyek világbíró batalmáról a modern lélektan ugyancsak súlyos köteteket rak a polcokra? A gazdasági okok szerkezetébe belelát-ni: meghaladja rég az elme közpolgári határait, s így csüggesztenek is. De a lélek nyugtalanságának, magányosodó és támadó tüneteinek kutatógátásához csak vissza-visszatérhetünk. Magam is elcsodálkozom, hogy ezt latolgatva miért elmélkedem egyre gyakrabban a nemzetről. Jó úton járok? Bátorít, hogy rengeteg e téren a társam, világszerte és évszázadokra visszatekinthetően.

Illyés Gyula: Szellem és erőszak

Tartalom

EGYÜTT TAGTÁRSAINKKAL.....	2
Tárgyalni, tárgyalni, tárgyalni... ..	3
Stratégia vagy valami más?	4

Kollwenz Ödön: Az erdők állami kezelésének a története....6

Erdős László:
Új irányok és lehetőségek a hazai akáctermesztésben9

Viniczai Sándor:
A magyar akác nagykövetei.....13

Bartha Dénes:
A szelídgesztenye (Castanea sativa) botanikai jellemzése14

Dr. Kucsara Mihály:
Erdészeti hidrológiai kutatások az ERFARET támogatásával17

XXVII. Fakitermelő
Világverseny.....19

Tokodi Mihály:
Favágóemlékek innen-onnan20

Miniszterelnöki munkavacsora22
Szaporítóanyag-termesztők figyelmébe23

Bodonczi László:
Természetközeli erdőgazdálkodás egy őrségi magánerdőben.....23

Gárdonyi Géza:
Álom az erdőn.....25
Egyesületi hírek27

Bús Mária:
A természettől tanulva30

Pedroni Emma Anna:
Borotva, gyufa, töltőtollI/B3

ERDÉSZETI LAPOK • Az Országos Erdészeti Egyesület folyóirata CXLI. évfolyam 1. szám (január)

FŐSZERKESZTŐ: PÁPAI GÁBOR • A SZERKESZTŐBIZOTTSÁG ELNÖKE: HARASZTI GYULA

A SZERKESZTŐBIZOTTSÁG: Bartha Dénes, Detrich Miklós, Lengyel László, Puskás Lajos, Sárvári János.

SZERKESZTŐSÉG: 1027 Budapest, Fő u. 68. Telefon/fax: 201 77 37 • Mobil: 06 30 97 15 255 • e-mail: erdlap@mtesz.hu

KIADÓ: Országos Erdészeti Egyesület, 1027 Budapest, Fő u. 68. • FELELŐS KIADÓ: DR. PETHŐ JÓZSEF elnök

Nyomdai munkák: INNOVA-PRINT, Budapest • Felelős vezető: ifj. Komornik Ferenc

A kézirat lezárva: 2007. január 10.

ISSN 1215-0398

Terjeszti az Országos Erdészeti Egyesület. Felvilágosítást a lappal kapcsolatban az Egyesület ad. Megjelenik havonta.

A beküldött kéziratokat, fényképeket nyilvántartásba vesszük. A cikkek, írások nem feltétlenül azonosok a szerkesztő véleményével, azok tartalmáért mindenkor a szerző felel. Honoráriumot megegyezéssel csak felkért írásokért, illetve grafikai munkákért fizetünk.

A címlapon: A természet templomai. Fotó: Pápai Gábor.

EGYÜTT TAGTÁRSAINKKAL

Az Országos Erdészeti Egyesület (OEE) tagsága 2006. május 26-án új elnökséget választott, a megítélt megbízatás felelősségével együtt is. Az OEE stabil anyagi helyzete megnyugtató indulást jelentett, a társadalom szakmáinkra is ható zavara azonban azonnal a mélyvizet mutatta fel az elnökség ügyvivői munkájában. A kezdő lépések biztonságát természetesen a 4300 fős tagság hat régióba tömörült helyi csoportjai, szakosztályai, pártoló tagjai adták. Ez az erkölcsi háttér erősített bennünket szakmánk alapelvei melletti kiállásban. Meggyőződésünk, hogy a kétmillió hektár erdő kezelése egy szervezeti rendszerhez tartozva, azonos szakmai elvek alkalmazásával történhet az állami erdők megtartása, a magánerdők bővítése és minőségének javítása mellett, de kárára sosem. Egymondatos szakmai hitvallásunkat az alábbi közleményben továbbítottuk – helyzetünket közvetlenül befolyásoló – kormányzati és parlamenti szervezetekhez. Íme:

„Az erdő közkincs, mely hozzájárul materiális javaival az életszínvonal javításához, immateriális értékeivel pedig az élet minőségének jobbá tételéhez.

Ezért a nemzeti érdekeknek az az erdőgazdálkodás felel meg a legjobban, mely a fenntartható gazdálkodás elveinek megfelelően a köz- és egyéni érdek összhangjának megtartásával képes az erdő gazdasági, védelmi és közjóléti feladatait biztosítani.

Erdészek vagyunk, a hazánk területének 1/5-én előforduló erdő ügyének szakmai letéteményesei. Napi gyakorlati tevékenységünkkel elébe megyünk az erdő közcélú feladataival kapcsolatos társadalmi elvárások – természet- és környezetvédelem, erdei turizmus, erdészeti erdei iskolák – megváltozásának. Mindezt összhangba hozzuk a társadalomnak a fa, mint megújítható és környezetbarát nyersanyag iránti egyre növekvő igényével, úgy, hogy a fakitermelési lehetőség alig nyolcvan százalékát használjuk ki. Így erdeink – védelmét erősítve – napról

napra gyarapodnak területükben és élőfakészletükben is.

Talán nincs is még egy olyan ágazata az országnak, amely a rendszerváltozás során, úgy tudta megőrizni működőképességét, hogy közben képes volt megfelelni a folyamatosan változó gazdasági, szakmai és társadalmi elvárásoknak is. Mindeközben az erdők hozamainak hasznosítása révén elősegítette a munkahelyteremtést, a képzetlen munkaerő foglalkoztatását, a magántulajdonosok belépésével a mezőgazdasági területek erdősítését és a vidékfejlesztést.

Mindehhez szükség volt egy megbízható Állami Erdészeti Szolgálat (ÁESz) által képviselt szakhatósági háttérre, működőképességét megtartó állami erdőgazdálkodásra, egyre erősödő magánerdő-gazdálkodásra, a nagy múltú erdészeti oktatásra és kutatásra és az erdőt szolgáló népes szakembergárdára.

Programjainkat a Nemzeti Erdőprogram végrehajtása melletti elkötelezettség határozta meg. Az erdő közkincs, mely egységes szakmai vagyonkezelést igényel, különböző csoportérdekek hatásának kitenni, párhuzamosságot létrehozni, felaprózni, szakmailag téves és tilos. Ennek a szakmai és szervezeti

egységnek az egyedüli letéteményesei az erdészek.

Az erdők természetvédelmi szerepének erősítésében és az ehhez szükséges anyagi háttér megteremtésében a hivatásos és civil természetvédelem sokat tehet, sokat segíthet az erdőgazdálkodásnak.”

Az eddigi tevékenységünk az Erdészeti Lapok hasábjain tetten érhető. A sorból mégis néhányat emeljünk ki. Tagságunk széles körének az egyesületi munkába történő bevonását jelentette a 2007. évi programunk régiók és szakosztályok általi egyeztetése. Közel jutottunk az Egyesületünk és Lapunk honlapjának elkészítéséhez. Aktív részesei voltunk az 1956-os forradalom és szabadságharc 50 éves évfordulója erdészeti megemlékezéseinek. Az OEE példaértékű együttműködést folytatott a magánerdő-gazdálkodók képviselőivel, de figyelemreméltó volt a környezet- és természetvédő szervezetekkel történő kapcsolatfelvétel is. Nagy erőfeszítést tettünk az ÁESz önállóságának megtartásáért – a legnagyobb kudarc itt ért bennünk.

De nincs megállás, a 2007. év újabb kihívásai következnek, melyeknek csak akkor tudunk megfelelni, ha határozottan, elveinkből nem engedve képviseljük tagtársaink érdekeit. Megkülönböztetett figyelmet és kiállást tanúsítunk azokon a területeken, amelyek szakmánk alapjait és erdészetsorsunkat veszélyeztetik. Munkánkat az ökológia, ökónómia és a humánus teljes vértetében kell közvetítenünk a társadalom felé az erdészeti partnerekkel és tagságunkkal egyetértésben, a kormányzati és parlamenti, környezet- és természetvédő és más szervezetek megnyerésével.

Mindeközben meg kell őriznünk hivatásunk morálját, mely a közösséget összetartó szakmai kiállásra, szociális érzékenységre és szolidaritásra épül.

Hozzon az Új Esztendő mindannyiunk számára „Jó szerencsét”!

**Országos Erdészeti Egyesület
Elnöksége**

Tárgyalni, tárgyalni, tárgyalni...

Az Erdészeti Lapok 2006. novemberi száma „Egységben vagy szétszóródva” címmel az Állami Erdészeti Szolgálat (ÁESz) átszervezését elutasító elnöki véleményt és ebből eredő egyesületi lépéseket tárta a tisztelt tagság elé. Az azóta eltelt időszak újabb figyelemre méltó eseménnyel bővült. A november 23-án létrejött országos erdészeti, valamint környezet- és természetvédő szervezetek érdekegyeztető fóruma is állást foglalt az erdészet jövőjét befolyásoló kér-

désben. Ennek szellemében született egy – egységes véleményt tükröző – a miniszterelnöknek írott levél. Igen, a civil szervezetek, akikkel nap mint nap – erdőügyben – komoly vitáink vannak, most egy emberként mellénk álltak. Vagyis az ÁESz szerepét – a magyar erdő védelme érdekében – azonos módon ítéltük meg. Más kérdés, hogy az érdekvérvényesítés ezen – kényszerből – választott formája levelünkre küldött elutasító válasszal zárult. Mégsem köny-

veljük el mindezt kudarcként, inkább egy jó ügy érdekében végzett szolgálat közbülső állomásaként, melynek új szereplője tovább erősíthet bennünket ezen az úton.

Mindezek igazolásául szolgáljon – az alábbiakban közreadott – Gyurcsány Ferenc miniszterelnöknek küldött –, és dr. Dudás Ferenc szakállamtitkár által adott válaszevlél.

Dr. Pethő József
elnök

Gyurcsány Ferenc úrnak
Miniszterelnök

Budapest
Kossuth Lajos tér 4.
1055

Tisztelt Miniszterelnök Úr!

A magyar erdők érdekében emelünk szót, természetvédők és erdészek közösen.

Magyarország erdőgazdálkodási célú területe elérte a 2 millió hektárt, termőterületének $\frac{1}{4}$ -én – pótolhatatlan nemzeti érdekeket szolgálva – erdőgazdálkodás folyik.

Az erdészet – más ágazatokkal ellentétben – a rendszerváltozás viharai közepette is megőrizte működőképességét úgy, hogy közben megfelelt a folyamatosan változó gazdasági, szakmai és társadalmi elvárásoknak. Mindehhez szükség volt egy megbízható szakhatósági háttérre, amelyet a több 100 éves szakmai múlttal rendelkező Állami Erdészeti Szolgálat (ÁESz) biztosított. Ez a szervezet a pótolhatatlan erdő tervezői-felügyelői tevékenység mellett a nemzeti és EU-támogatási rendszer zavartalan működtetésének is – mással fel nem cserélhető – főszereplője lett.

Az ÁESz – évtizedekkel ezelőtt – a magyar erdőtájához igazított 10 igazgatóságba történő szervezése már a regionalitást tükrözte. Így ennek 19 megyei összevont FVM szakigazgatási szervbe történő integrálása nem az államháztartás reformját, hanem azzal ellentétes lépést jelent.

Tisztelt Miniszterelnök Úr!

A nemzet kincsestára, az Erdő érdekében hozott döntés csak akkor jó, ha a mellette szolgálatot teljesítő szakhatóság önállóságát megőrizve, azt tovább erősíti.

Kérjük ezért a 2118/2006. sz. Kormányhatározat Állami Erdészeti Szolgálatra vonatkozó részének újragondolását és az eredeti állapot visszaállítását.

Budapest, 2006. november 23.

Az alábbi zöld civil szervezetek nevében:
Magyar Madártani és Természetvédelmi Egyesület
Magyar Természetvédők Szövetsége
Palocsa Egyesület
Védegylet
WWF Magyarország

Dr. Schmuck Erzsébet
társelnök
Magyar Természetvédők Szövetsége

Az alábbi erdész szakmai és érdekképviselők nevében:
Fagazdasági Országos Szakmai Szövetség
Magán Erdőgazdálkodók és Erdőtulajdonosok Országos Szövetsége
Országos Erdészeti Egyesület
Pro Silva Hungaria

Dr. Pethő József
elnök
Országos Erdészeti Egyesület

131/2006.

MINISZTERELNÖKI HIVATAL SZAKÁLLAMTITKÁR

VI-KMIF-9/14/2006.

Dr. Pethő József úrnak
elnök
Országos Erdészeti Egyesület
Budapest

Tisztelt Elnök Úr!

Hivatkozva a 131/2006. számon Gyurcsány Ferenc miniszterelnök úrnak küldött megkeresésére, az alábbiakban tájékoztatom az államháztartás hatékony működését elősegítő szervezeti átalakításokról és az azokat megalapozó intézkedésekről szóló 2118/2006. (VI. 30.) Korm. Határozat Állami Erdészeti Szolgálatot érintő szervezeti átalakításokkal kapcsolatban.

Bizonyára ismert Elnök Úr előtt is, hogy a szervezeti átalakítások kormányzati célja az volt, hogy a közigazgatási szervek – így az agrárszakigazgatási szervek esetében is – megvalósuljon a szervezeti átalakításokat követően az irányítás és feladatellátás szükséges koncentrálása, a költségvetési források kímélése, a megtöbbszörözött funkcionális feladatok összevonása és az „egyablakos ügyintézés”. Ezen elveket és célkitűzéseket az erdészeti igazgatásban éppúgy érvényesíteni kellett, mint az agrárigazgatás egyéb szakterületein.

Amint ismeretes, az erdészeti szakterület átalakítása oly módon történt, hogy az igazgatóságok a székhelyük szerinti területi szakigazgatási hivatal részeként működnek január 1-től, megőrizve a jelenlegi illetékségi területüket. Így a 19 megyei szervezet közül összesen 10 megyei szervezetben működik majd erdészeti részleg. Erre utal a Mezőgazdasági Szakigazgatási Hivatal (MgSzH) létrehozásáról és működéséről szóló Korm. Rendelet tervezetében azon szakasz is, amely szerint az MgSzH területi szerveinek illetékségi területe – amennyiben jogszabály másként nem rendelkezik – a nevében megjelölt közigazgatási területre terjed ki.

Az átszervezés során a fent említett okokon túl, természetesen a szakmai szempontokra is maradéktalanul figyelemmel volt a szaktárca.

Meggyőződésem, hogy az Erdő a nemzet kincsestára érdekében az elmúlt évtizedekben tett intézkedések és az elért eredmények az új szakigazgatási szervezetrendszerben sem szenvednek csorbát, a megfelelő szakmai munka feltételei biztosítottak lesznek.

Megértését és együttműködését köszönöm.

Tájékoztatom, hogy a fentiekről szóló leveletem megküldtem Dr. Schmuck Erzsébet asszonynak, a Magyar Természetvédők Szövetsége társelnökének is.

Budapest, 2006. december „7”.

Tisztelettel:

Dr. Dudás Ferenc

Stratégia vagy valami más?

(akár trójai faló)

Az erdészszakma zártságára, az átlagos-tól jelentősen eltérő hosszú távú gondolkodásunkra hivatkozva gyakran próbáljuk mentegetni magunkat az esetlen és legtöbbször késésben lévő szakmai kommunikációnk miatt. Persze, ha jobban magunkba pillantunk, még újabb ezer okot találunk, hogy miért nem beszélünk dolgainkról. De néha meg kell tenni! Előbb-utóbb eljön az idő.

Az idő itt van. Az „egyes természetvédelmi rendeltetésű erdőterületek vagyonkezelői jogának megváltoztatásáról” szóló kormány-előterjesztés valóban megér egy misét.

Fontos kérdés azonban a tájékoztatás mikéntje is. Mivel a célunk a korrekt tájékoztatás, álljanak itt szemelvények az előterjesztésből és az írásba fektetett reakciókból. A kommentárt most mellőzzük, az olvasó alakítsa ki a véleményét a szereplőkről és az eseményekről. Egyben szolgáljon ez az írás kordokumentumként is e patinás újság lapjain! Legyen ez egy kvázi „szolgálati napló-bejegyzés”!

Szemelvények a KvVM határozat tervezeteiből:

„1. A Kormány szükségesnek tartja az állami erdőgazdálkodás jelenlegi szervezeti és gazdálkodási rendszerének felülvizsgálatát és az egységes állami erdőkezelés rendszerének kialakítását.”

„2. A Kormány felkéri a pénzügyminisztert, hogy „gondoskodjon ...35122,9 ba kiterjedésű, állami tulajdonban lévő, védett és védelemre tervezett erdőterületek vagyonkezelői jogának térítésmentes átadásáról az erdőterület fekvése szerinti illetékes nemzeti park igazgatóság részére.” (A pár hónappal korábban készült anyagban még egy harmadik pont is volt, amely a középtávon védelemre tervezett területeket kívánta bemutatni. Ott az átadásra javasolt terület még 36 156,2 ha volt.) (A javaslat kilenc állami erdőgazdasági zrt. területét érinti különböző mértékben.)

Szemelvények a KvVM előterjesztések kiegészítő anyagaiból:

„Az előterjesztés tartalmi kérdéseiben a földművelésügyi és vidékfejlesztési miniszterrel egyeztetés történt, a javaslatokkal kapcsolatban – miniszteri szintű – egyetértés alakult ki, melyet az együttes előterjesztés is tükröz.”

„Várható gazdasági hatások:

„Az egyes természetvédelmi rendeltetésű erdők vagyonkezelési jogának megváltoztatása gazdasági jelentőséggel a Zrt-k számára nem bír – azok kis kiterjedése, illetve csekély gazdasági jelentősége miatt – a nemzeti park igazgatóságok esetében viszont a költség-batékony gazdálkodást teszi lehetővé.”

„Várható társadalmi hatások: Az állami erdőkezelés reformjával „elkerülhetők a kommunikáció elégtelen voltában gyökerező konfliktusok. A változás a helyi regionális konfliktusok számának csökkenését is eredményezheti ...”

Az 1. pontboz: „A társadalom környezettudatosságának erősödésével – jelentős mértékben megváltoztak az erdőkkel szemben támasztott elvárások. Míg korábban a faanyag megtermelése, az erdők gazdasági szerepével kapcsolatos igény volt az elsődleges, addig mára egyértelműen az erdők valamennyi, azaz védelmi, közjóléti és gazdasági funkciójának harmonikus és egyidejű, fenntartható módon való biztosítása került előtérbe.”

„A jelenlegi nagyszámú és változatos szervezeti formájú, különféle állami szervek felügyelete alá tartozó állami erdőkezelő szervezet mellett azonban nem lehet kellően hatékony az állami szerepvállalás érvényesülése. Az előbbiekből következően ellentmondás feszül az erdőkkel kapcsolatos társadalmi elvárások, a kincstári vagyonnal való gazdálkodás ellenőrizhetősége és a jelenlegi részvénytársasági vagyongazdálkodási forma között.”

A 2. pontboz: „Az erdőtvörvény hatályba lépésével megváltozott az egyes rendeltetések korábbi sorrendisége és a gazdasági rendeltetéssel szemben előtérbe került az erdők védelmi feladata.”

„A természetvédelmi tevékenység szakmai és gazdasági optimalizálása érdekében célszerűnek mutatkozik, hogy „az állami tulajdonú védett és védelemre tervezett erdők, „erdőtömbök,

erdőfoltok kerüljenek az adott igazgatóságok kezelésébe.”

„Az erdőgazdasági Zrt-k számára a vagyonkezelői jog átadása gazdasági terhet, vagy nehézséget nem jelent, hiszen szórványterületekről, illetve gazdaságosan nem hasznosítható területekről van szó.”

„A Pénzügyminisztérium álláspontja szerint a gazdasági hatások részletes vizsgálata is szükséges. „A hatások vizsgálata azonban nem a feladat kijelölését meghatározó Kormánydöntés előtt, hanem a végrehajtás, a stratégiai döntést megalapozó döntés előkészítés során indokolt és célszerű. Ennek a feladatnak a végrehajtása során a Pénzügyminisztériumra is komoly feladatok bárulnak”

Szemelvények a zrt-k vagyonkezelőjének egyik leveléből:

„Az előterjesztés megelőzi az egységes állami vagyonkezelés kormányzati és törvénykezési döntéseket.”

„Az előterjesztés az egységes állami erdővagyon-kezelés elvéből indul ki, mint legfontosabb alapkövetelmény és ebből indokolatlanul, érthetetlenül kiemel a természetvédelmi erdők vagyonkezeléséből nébány tízezer hektárt.”

„Az erdészeti társaságok 970 ezer hektár erdőt vagyonkezelnek, az átadással érintett terület ugyan csak 36 ezer hektár (amely a nemzeti parkok által jelenleg kezelt erdőterület közel másfélszerese), de ez koncentráltan néhány erdészeti társaságra szorítkozik, döntően (Lásd táblázat).

A tervezett területátadással leginkább érintett DALERD Zrt. esetében: „Árbevételének 65 %-át elveszti, több mint 100 millió Ft üzemi eredmény elvonásra kerül. „A cég a kezelt erdőállományaira tekintettel jelenleg 10-20 millió Ft adózás előtti eredményre képes. Éppen az átadásra tervezett kiváló hozamú ártéri és békési tölgyesek és

Társaság neve	Átadásra tervezett erdőterület (ezer ha)	Vagyonkezelt erdőterület (ezer ha)
Északerdő Erdőgazdasági Zrt.	15	108
DALERD Délalföldi Erdészeti Zrt.	9	27
KEFAG Kiskunsági Erdészeti és Faipari Zrt.	5	59
Kisalföldi Erdőgazdaság Zrt.	5 3	5

nemesnyárasok hozamából tudja jelenleg a társaság a maradót, gyenge hozamú, veszteséges erdőterületek kezelését végezni. ... A maradót veszteségesen kezelhető erdőterületek finanszírozására új források szükségesek.”

„Az átadásra tervezett területek beazonosítása csak nagyvonalúan lebecsülhető ... az előterjesztés a területek részletes felsorolását nem teszi meg. A területek egyeztetése nem történt meg sem az erdészeti társaságokkal, sem a nemzeti parkokkal (pl. az Észak-erdő Erdőgazdasági Zrt. által kezelt több mint 600 hektár gyepterület, ma már erdősírt terület). Ettől függetlenül megállapítható, hogy a tervezett koncepció nem tér ki arra, hogy az átadás milyen értékű társasági vagyont érint, annak további hasznosítása hogyan folytatható. A részletes felméréstől eltekintve rögzíthető, hogy mintegy 2,0-2,5 milliárd Ft körüli társasági vagyont érint a területek átadása.”

„A folyamat ellentétes a Kormány megbízott programjával, a költségtagaró, olcsó állam elvével.”

Szemelvények a zrt.-k vagyonkezelőjének másik leveléből:

„Egyetértünk és támogatjuk az egységes állami tulajdonú erdők vagyonkezelését és minden változtatást, jobbítás csak ennek a fő elvnek a megtartásával indokolt. Az ÁPV Zrt. 2 éve elkészítette az állami erdészeti társaságok új vagyonkezelési stratégiáját, amely megfelel a gazdasági hatékonyság igényének és radikális szervezeti egyszerűsítést is tartalmaz.”

„A párhuzamos tevékenységek túlzottan költségesek és pazarlóak, ezért véleményünk szerint megengedhetetlen ennek a folyamatnak további teret adni. A nemzeti parkok működtetését többségében az erdészeti társaságok szervezetébe kell integrálni, amely megteremti a közös irányítást és az egységes természetvédelmi kezelést.” (Ez a megoldás egyes elemzők szerint évi 6 milliárd Ft megtakarítást jelentene az államnak.)

„Az erdészeti társaságok gazdasági elszámolási elven kezelnek, erdőgazdálkodnak és ennek megkövetelése a jövőben is célszerű. ... Az üzemi nem-profit irányzata érvényesül azzal, hogy az ÁPV Zrt. osztalékot nem vont és nem von el, valamint évente 2-3 milliárd Ft megtérülő fejlesztési célú forrásjuttatást biztosít tőkeemelés formájában. (A gazdasági társasági forma szoros és hatékony el-

számolást követel, az erdőgazdálkodónak minden lépése mérhető és értékelhető. Az ily módon termelő profit felhasználása pedig a tulajdonosi döntés kérdése.) Az ÁPV Zrt. a közjóléti természetvédelmi igények kielégítése érdekében 2006. évben először támogatást nyújt, mivel az állami költségvetés ennek támogatását megszüntette. Az állami erdőtulajdonosok (KVI, NFA) helyett az ÁPV Zrt. támogatást nyújt a rendeltetésszerűen folytatott erdővagyon-gazdálkodásba nem tartozó havária jellegű erdőkárok (árvíz, belvíz, szélvihar, aszály, stb.) mérséklésére és annak helyreállítására, valamint a kezelt erdőterületek környezetvédelmi (a korábbi években keletkezett környezetszennyezések, erdei hulladékok, stb.) felszámolására.”

„A jövőben az egységes kezeléshez szükséges intézkedésnek tartjuk, hogy a kezelt vagyon (állami erdőtulajdon) és a kezelői vagyon (erdőgazdasági részvények) egységes szervezetbe kerüljenek. A tervezett egységes erdővagyon kezelésének igényét messzemenően támogatjuk, de nem a hivatkozott levélben leírtak szerint.” (A hivatkozott levél az előterjesztés!)

Szemelvények a DALERD Zrt. anyagából:

„A DALERD Zrt. esetében mintegy 9400 ha elviteléről van szó, mely a teljes terület 36%-a, a fakészlet 50%-a a bevétele 65%-a és mintegy 100 millió Ft ágazati eredmény kiesését jelenti.”

„Az előterjesztés védettként kezel még védelemre sem tervezett, kiemel-

kedő hozamú, gazdasági célú erdőket (Körösközi erdők).”

„A társaság vélhetően nem tud gazdaságosan üzemelni, 120 fő alkalmazott munkahelye bizonytalanra válik.”

„Az érintett társasági vagyonelemek megtérítése, mintegy 1,3 milliárd Ft értékben (erdőtelepítések, vadaskert, vadászbaáz, az erdők érdekében létrehozott ökológiai vízpótlási rendszer létesítményei stb.), és a vagyonkezelési szerződésben leírtak szerint számolt vagyonnövekmény megfizetése a társaság felé (pl. a folyamatban lévő erdősírtések esetében) költségvetési többkiadást eredményez.”

„Még az amúgy is elmaradott térségben a munkanélküliség és a megélhetési falopás”

A fában szegény térségben „30 ezer m³ tűzifa hiány várható évente a lakossági ellátásban.”

„Az eddigi ellenszenv a helyben élők és a természetvédelem között tovább nő.”

Sorolhatnánk tovább az idézeteket ebből a tárgyszerű körből is, megtehetnénk ezt az indulatokról, keményebb megfogalmazásoktól sem mentes körből is. Hozhatnánk – jobb híján – hevenyészett gazdasági számításokat is. Csak egy dolgot nem tehetünk: az előterjesztő részletesebb gondolatait, számításait nem áll módunkban ismertetni. Ennek egyetlen oka van. Az előterjesztésben a sajtó tájékoztatására a kommunikáció valamennyi formája nemkívánatos. Az érdekeltek, az érintett erdészszakma képviselői, a civil szervezetek még csak ily módon sem szerepelnek.

13. EFOL (Európai Erdészeti Tájfutó Verseny) Észtország, Jõulumäe, Uulu

Időpont: 2007. július 16-20., hétfő-péntek.

A szállásokat 15-én már el lehet foglalni.

16-án terepbemutató lesz.

A nevezési határidő:

– szállítást kérőknek május 15.

– saját járműveseknek május 31.

Árak még nincsenek. (Amint a kiírás megjelenik ismét küldök tájékoztatást)

A versenyen a korábbi éveknek megfelelően lesz vendégkategoría is (a bajnokságon indulni nem jogosult versenyzőknek).

A kirándulások (szakmai tanulmányutak) valószínű célpontjai Kurga (történelmi), Tolkuse mocsár (természeti); a

szakmai kirándulás fénypontjai a környék fűrészmalmok lesznek.

Urbán Imre

OEE Erdei Sportok Szó.

Az erdők állami kezelésének a története

A törvény által állami kezelésnek nevezett fogalom eredetileg az államerdészet szakmai segítségnyújtását jelentette mindazon erdőbirtokosok számára, akiknek erdőbirtokai – megfelelő jövedelmezőség híján – nem tették lehetővé erdészeti szak személyzet alkalmazását.

A szakmai segítségnyújtás első nyoma már Mária Terézia királynő által – 1770-ben kiadott – a kamarai és a városi erdőbirtokok részére kötelező erdőrendtartásban fedezhető fel. Ebben nemcsak az erdőgazdasági munkákhoz adott szakmai utasításokat, hanem még a faki-termelések idejét is szabályozta (Erdőrendtartás 52. pontja). Nem sokkal ezután az 1810. évi június 12-én kelt helytartótanácsi körrendelettel felállított országos Főerdőfelügyelőségek az ellenőrző munkákon kívül azt a feladatot is kapták, hogy a magánerdőbirtokosok részére erdészeti ügyekben szakmai tanácsokkal szolgáljanak.

Erdőtulajdonban országos változást az 1848. évi jobbágyszabadságmozgás okozott. Az 1848. évi XI. törvénycikk szerint a földesúr birtokából a jobbágysági részére a törvényben előírtak alapján az úgynevezett arányosítási eljárással úgy kellett erdőt kijelölni, hogy abban közös gazdálkodást folytathassanak. Az 1848. évi XI. törvénycikk az erdő fenntartására adott utasítást, amidőn elrendelte, hogy „az erdők jókarbantartására ezentúl is felvigyázni szoros kötelességükben álland”.

Az állam szakmai irányításának tekinthető az 1857-ben Magyarországra is kiterjesztett és három évig érvényben volt 1852. évi osztrák erdőtörvény 19. §-a, amely szerint „az állam által elrendelhető... és az erdőnek érintő része tilalom alá vehető... a tilalom alá vett erdők gazdasági kezelésével megbízandó egyének erre külön felelősséget vállalnak, a különös kezelés foganatosításáért felelőssé teendőik.”

A közös gazdálkodást folytatott – főként a volt úrbéreseknél juttatott – erdőkben az erdőgazdálkodás alacsony színvonala és a gazdálkodás eredményével kapcsolatos elszámolási visszaélések megszüntetése érdekében hozta az Országgyűlés „A községi és némely más erdők és kopár területek állami kezeléséről, továbbá a közbirtokosságok és a volt úrbéresek osztatlan tulajdonában lévő közösen használt erdőknek és kopár területek gazdasági ügyvitelének szabályozásáról” szóló 1898. évi XIX. törvénycikk”-et. Ennek az első címe rendel-

kezett „Az erdők állami kezeléséről”. A törvény hatálya alá a kis- és nagyközségek, az erdő- és legelőilletőség fejében az úrbéresek tulajdonába átment közösen kezelt erdők, a törvényhatóságok és a törvényhatósági joggal felruházott városok erdei akkor, „ha jövedelmezőségük külön erdőtiszt alkalmazását nem tette lehetővé.” Az erdők állami kezelését a m.kir. állami erdőhivatalok végezték; munkájukat – amennyiben a körülmények megkívánták – az alájuk rendelt m.kir.járási erdőgondnokságok segítették. A törvény részletesen felsorolta feladatait: az erdőbirtokhatárok kijelölése és állandósításának ellenőrzése, a gazdasági üzemtervek elkészítése, és ezek költségvetésének összeállítása, az értékesítés alá kerülő fakészletek és egyéb erdei termékek becsértékének megállapítása, az erdőőrök szakmai munkájának ellenőrzése, az erdőrendészeti áthágások felderítése, az erdei kihágásokkal kapcsolatos intézkedések ellenőrzése.

Az állami erdőkezelést igénybe vett erdőbirtokok nyilvántartása az elsőfokú erdőrendészeti hatóság, a közigazgatási bizottságok erdészeti albizottságainak a feladata volt.

Az éves költségelszámolásokkal kapcsolatos visszaélések megszüntetését a törvénycikk második címe: „a közbirtokosságok és a volt úrbéresek osztatlan tulajdonában levő, közösen használt erdők és kopár területek gazdasági ügyvitelének szabályozásáról” biztosította. Ez elrendelte a jogosultakról és arányrészeikről egy jegyzék készítését, amely a gazdálkodás évi eredményének jogosultankénti elszámolásának az alapja volt.

Az első világháború után a megcsontult országban szükségessé vált az erdészeti igazgatás egyszerűsítése, ami „Az erdészeti igazgatásról” szóló 1923. évi XVIII. törvénycikk”-el megtörtént. A törvény a m.kir. állami erdőhivatalokat és a m.kir. állami erdőgondnokságokat megszüntette, és az erdők állami kezelését elsőfokon a m.kir. erdőhivatalokra, másodfokon a m.kir. erdőigazgatóságokra bízta.

A törvény 3. §-a az erdőigazgatóságok területét nagyjából megyénként, ezen belül az erdőhivatalok területének nagyságát akkorára állapította meg, „amekkora terület felett az erdőigazgatósági teendők közvetlen ellátását, egy erdőmérnök a melléje rendelt segéd személyzettel együtt teljesíteni képes.”

Az erdőkről és a természetvédelemről szóló 1935. évi IV. törvénycikk 60–71. §-ai rendelkeztek az erdők állami kezeléséről. A törvény 60. §-a szerint „államerdészeti kezelésbe kell venni: a nagy- és kisközségek, az 1913:X. törvénycikk alapján alakult legeltetési társulatok, valamint erdőbirtokossági társulattá alakulásra kötelezett közösségek (146. §.), illetőleg az ezekből alakult erdőbirtokossági társulatok erdőbirtokait, a közbirtokosságok, illetőleg az ezekből alakult erdőbirtokossági társulatok olyan erdőbirtokainak kivételével, amelyeket az erdőbirtokos által alkalmazott erdőmérnök kezel”. A törvénynek az államerdészeti kezelésről szóló fejezete nagyjából megegyezik az 1898. évi XIX. törvénycikkben foglaltakkal. Új rendelkezése az erdőtörvénynek, hogy a tulajdonos kérésére minden erdőt állami kezelésbe lehetett venni (61. §.), ekkor minden munka a

tervezéstől a végrehajtásig, még az erdő őrzése is az államerdészet feladata volt. Erre a célra a földművelésügyi miniszter az erdőgazgatóság irányítása és ellenőrzése mellett működő m.kir. erdőhivatalokat állított fel (Debrecen, Szeged, Szabadka városok erdei).

Az államerdészeti kezeléssel kapcsolatos feladatokat az erdőgazgatóságok ellenőrzése mellett az erdőfelügyelőségek látták el (65. §.). Hatáskörük mindazokra a tennivalókra kiterjedt, amelyeknek a teljesítéséhez erdészeti szakképzettség volt szükséges. Nem képezte feladatukat az erdőgazdasági munkák végrehajtása, továbbá az anyag- és a pénzkezelés (66. §.).

Az államerdészeti kezelés legalább tíz éven át tartott. Tíz év letele után meg lehetett szüntetni akkor, ha „a szakszerű kezeléshez megkívánt személyzetet” szerződtette az erdőbirtokos.

Az államerdészeti kezelésbe vett erdő tulajdonosa a kezeléssel járó költségek fejében az államnak járulékot fizetett, amelyet az erdő terjedelmének és jövedelmezőségének figyelembe vételével állapítottak meg (69–70. §.).

Az 51 570/1935/I–1/ FM számú rendelet szerint azoknál a 20 kataszteri holdnál (11,51 ha) kisebb erdőknél, amelyeknek üzemterv szerinti kezelésétől az erdőrendészeti hatóság eltekintett, az állami kezelés sem volt kötelező.

A második világháború után az erdők tulajdoni viszonyaiban nagy változások következtek. A 100 kat. holdasnál (57,55 ha) nagyobb erdőterületeket állami tulajdonba vették. Ezek gazdálkodásának végzésére történt a 12 120/1945 ME számú rendelettel a Magyar Állami Erdőgazdasági Üzemek Központi Igazgatóságának (MÁLLERD), továbbá azok erdőgazgatóságainak és erdőgondnokságainak megszervezése. A MÁLLERD birtokába 1 453 049 kat. hold (836 299,7 ha), kezelésére 423 015 kat. hold (243 445,1 ha) erdő került. A MÁLLERD erdőgazdálkodását 11 erdőgazgatóságával és 241 erdőgondnokságával végezte. A kezeléses erdők ezzel kapcsolatos munkái az erdőgondnokok feladata volt.

A 143/1950/V.18/ MT számú, a helyi tanácsokról szóló 1950. évi I. törvény végrehajtási rendelete az erdészettel kapcsolatos ügyeket a megyei tanácsok mezőgazdasági osztályainak hatáskörébe utalta. Az állami erdőkezeléssel a tanácsok erdészeti szakreferensei nem foglal-

koztak. Az állami erdőkezelés visszaállítása csak a 18 076/1951/VII.21./ FM rendelet adott utasítást. A hagyományos állami erdőkezelésnek az E–611–32/1952 ÁGEM–FM–BM együttes utasítása vetett véget. Az utasítás elrendelte, hogy az állami kezeléses erdőket „üzemi kezelésbe kell venni”. Ugyanez az utasítás azt is elrendelte, hogy az állami erdőkkel összefüggő, továbbá az állami erdőtől 2 km-en belüli 20 kat. holdnál (11,51 ha) nagyobb és bárhol fekvő 300 kat. holdnál (172,65 ha) nagyobb közös gazdálkodású erdőket is „üzemi kezelésbe” kell venni. Ezt a rendelkezést a 20 kat. holdnál (11,51 ha) nagyobb községi és városi erdőkre is kiterjesztette. Ezek erdeiben a gazdálkodási teendőket az állami erdőgazdaságok látták el. Az erdőbirtokosoknak az állami erdőgazdaságokkal olyan „szerződést” kellett kötniük, amely szerint a kitermelt faanyagot az állami erdőgazdaság nevésségesen alacsony árban (2,70 Ft/m³) vette át, ugyanakkor az erdőbirtokosok csak alacsonyrendű választékhoz (ágallyfa) juthattak. Ez az „állami erdőkezelés” az erdőbirtokosok elégedetlenségét váltotta ki.

Az 1956-os forradalom és szabadságharc hatására a „Munkás-Paraszt Kormány” kénytelen volt az 1952-es rendelet hatályon kívülre helyezni, és a 39/1957/VI.29./Korm. számú rendelettel az állami kezelésnek kétféle módjából való választást az érdekeltekre bízni. Az egy-

szerű állami kezelés megfelelt az 1935. évi erdőtörvényben rendelkezteknek, az ún. kiterjedt állami kezelés pedig minden munkát, a tervezéstől a végrehajtással bezáróan az állami erdőgazdaságokra bízta, és a gazdálkodás eredményével a tulajdonosokkal elszámolt. Az erdőbirtokosságok legtöbbször – visszaemlékezve a múltira – az egyszerű kezelést választotta.

A forradalom után öt évre hozta meg az országgyűlés „Az erdőkről és a vadgazdálkodásról szóló 1961. évi VII. törvény”-t. Ennek V. fejezete foglalkozott az államerdészeti kezeléssel. A törvény 16. §-a szerint: „Az erdőbirtokossági társulatok erdeiben az állami erdőgazdaságok államerdészeti üzemi kezelés keretében gazdálkodnak; elvégzik a szükséges erdőgazdasági munkákat és ellátják az államerdészeti üzemeltetéssel kapcsolatos pénz- és anyagkezelést.” A törvényben foglaltakat részletesen a 33/1962/IV.12./Korm. számú rendelet, mint az erdőtörvény végrehajtási

utasítása szabályozta. Ez minden gazdálkodással kapcsolatos munkát az állami erdőgazdaságra bízott, a szükséges erdőgazdasági munkákat az állami erdőgazdaságok saját munkajelöltjeikkel és eszközökkel végezték, a társulati erdők őrzéséről és védelméről is gondoskodniuk kellett. A törvény szerint kötelezően felvásárlásra följárlandó iparifá-választékokat az erdőgazdaság felvásárolta, a többi faanyagot a társulatok részére természetben kiadta. Az állami erdőgazdaságoknak az üzemi kezelésről külön könyvelést kellett vezetni, amely az évvégi le-számolás alapját képezte.

Az erdőbirtokosságok tagjai erdeikben csak bizonyos mellékhasználatok végzésére voltak jogosultak, ezek közül is egyeseket csak az állam által kijelölt vállalatok részére adhattak el.

1962-ben újból megindult a termelőszövetkezetek (erőszakos) szervezése, aminek eredményeképpen a községek valamennyi földbirtokosa termelőszövetkezeti tag lett. Ezek a községek lettek a termelőszövetkezeti községek.

A 33/1962 Korm. számú rendelet 42. §-a szerint „a termelőszövetkezeti községekben, városokban az erdőbirtokossági társulatok megszűnnek, erdeik az állami arányrészek kivételével a termelőszövetkezetek használatába mennek át.” Ezek erdeiben az állami erdőkezelést a 30 ha feletti erdőkben az állami erdőgazdaságok végezték, a 30 ha alatti termelőszövet-

kezeti erdőkben ez a tanácsok mezőgazdasági szervének a feladata lett.

A fenti kormányrendelet 63. §-a részletezte az ezentúl szakmai irányításnak nevezett erdőkezelési munkákat: „a szakmai irányítás magában foglalja

- a szakmai irányítás alatt álló szerv éves erdőgazdasági feladataira vonatkozó javaslatot, illetve

- ha a szakmai irányítást a járási mezőgazdasági szakigazgatási szerv végzi – határozathozatalt;

- a tervfeladatok végrehajtásához szükséges munkák megállapítását;

- szükség szerint a munkák elvégzésére vonatkozó helyszíni iránymutatást;

- a munkák ellenőrzését.

A szakmai irányítás mellett folytatott erdőgazdálkodás eredményeként nyert erdei termékek az erdő, fásítás kezelőjét (használóját) illetik, az iparifa választékokat azonban köteles a rendelet szerint véltre felajánlani.”

A következő évben jelent meg a 46/1963/Erd.É.28/EOF. számú utasítás” a termelőszövetkezetek szakmai irányításáról”. Az utasítás három fő részre tagozódott:

I. „A szakmai irányító szerv kijelölése”

A termelőszövetkezeti erdőkben a szakmai irányítást 1963. október 1-én kezdődött gazdasági évben kellett megkezdeni. A kezelőszerv kijelölésére az állami erdőgazdaságoknak kellett javaslatot tenniük. Ezt a megyei mezőgazdasági szakirányítási szervnek határozattal kellett megerősítenie. (Ez vagy egy állami erdőgazdaság, vagy az illetékes járási mezőgazdasági szerv lehetett.)

A szakirányítást ellátó szerv feladata volt az erdőbirtokosok részére egy terület-kimutatás és a hozzá tartozó 1:10 000-es méretarányú térkép összeállítása.

II. „Az erdőgazdasági munkák megtervezése”

Az éves erdőgazdálkodási, a favágatási, az erdősítési és a fásítási terveket az üzemterv és/vagy a járási mezőgazdasági szakigazgatási szerv ideiglenes üzemtervi adatai alapján a termelőszövetkezetnek a szakmai irányítást ellátó szerv közreműködésével kellett összeállítania. A közérdekű erdőtelepítés és fásítási tervjavaslatot a termelőszövetkezet vezetőségével egyetértve az állami erdőgazdaság állította össze.

III. „Az erdőgazdasági munkák végrehajtása”

A szakmai irányítást ellátó szerv tavaszi évben az éves vágásterületet, felújító vágásnál a kivágandó fákat jelölte meg. A hosszoltolásnál segítséget nyújtott az iparifa kihozatalára, megjelölte a fahasználatok idejét és végrehajtásának módját, megállapította a felvásárlásra kerülő faválasztékok

mennyiségét és közölte azok felvásárlási árát. A fakitermelés végeztével a termelőszövetkezetekkel közösen végezték a kitermelt faanyag felvételét. Kijelölte a felújítandó vágásterületeket, megállapította az ültetési anyag fajáját és mennyiségét és azok beszerzésének módját.

A szakmai irányításért járulékot kellett a termelőszövetkezeteknek fizetniük. Ezt az erdőterület nagysága alapján állapították meg. Ez hektáronként és évenként 30 Ft körüli volt.

A termelőszövetkezet megbízhatta az erdőgazdaságot, hogy helyette és költségére az erdőgazdasági munkákat végezze el.

Az erdőgazdaságok a termelőszövetkezetek részére végzett szakmai irányításra általában ún. szakmai irányítási erdészeti szervezettek.

A termelőszövetkezetek erdésztechnikusok alkalmazásával erdei szakszerű kezelését fokozatosan tudták biztosítani, így egymásután mondták fel az erdei szakmai irányítását, amely a hatvanas évek végére országosan megszűnt.

Az 1989–90-ben bekövetkezett rendszerváltozás az erdők 40%-át privatizálta. Az így magántulajdonba jutott erdők közül csak az újonnan alakuló, a társas gazdálkodást vállaló erdőbirtokossági erdőkre vonatkozóan rendelkezik

Az erdőgazdálkodás végzéséről az 1991. évi XLIX. törvény 28. §-a olyan rendelkezést hoz, hogy „a jogszabályok, az alapszabály és az üzemterv keretei között a közgyűlés állapítja meg a társulati erdőben való gazdálkodás, valamint az erdei haszonvételek gyakorlásának részletes feltételeit”. Vagyis az állami kezelés megszűnt.

Az 1961. évi VII. törvény új 6/A. §-a behozta az erdőgazdálkodó fogalmát, egyúttal részletezte feladatait. „Az erdőgazdálkodó köteles gondoskodni:

- a) az éves erdőgazdálkodási terv elkészítéséről;

- b) az Országos Erdészeti Alap részére való pénzügyi elszámolás elkészítéséről;

- c) az erdőgazdálkodót megillető állami támogatás igényléséről;

- d) a hatósági, illetve bírósági eljárásban az erdőtulajdonosok képviseléről;

- e) az e törvényben, valamint az erdészeti hatóság határozatában foglaltak végrehajtásának szakszerűségéről;

- f) az erdők védelméről, a tulajdonosok által meghatározott egyes erdőművelési munkák elvégzéséről, valamint az erdő őrzéséről”. (1994:XLIX. 40. §.)

Az erdőbirtokossági társulatoknál az erdőgazdálkodó feladatának végzése az ügyvezető elnök feladata. A szakmai feladatokat csak erdészeti szakképesítéssel rendelkező képes szakszerűen végezni, ezért, amennyiben az ügyvezető elnök nem erdész-szakember, úgy a szakmai vezetésre vagy önállóan vagy társultan alkalmazott erdész-szakembert, vagy erdész-szakembert alkalmazó szervezet segítségét lehet igénybe vennie, esetleg szakmai képesítéssel rendelkező egyéni vállalkozót.

A társult erdőgazdaságoknál a szakszerű gazdálkodás így többé-kevésbé biztosított, de nem az egyéni gazdálkodást folytató erdőbirtokosoknál. Ezért kellene olyan szakmai szervezet, amely erdész alkalmazására nem képes kisebb magán-erdőbirtokok erdőgazdálkodásához a szakmai segítséget megadni (pl. megyei erdőgondnokságok és szükség esetén megyén belüli kirendeltségek). Ezek még az erdőbirtokossági társulatok megalakítását is elősegíthetnék, sőt képesek lehetnének a jövőben várható erdőcserénél, erdővásárlásoknál szükséges erdőértékelést szakszerűen elvégezni.

Az erdők érdekében szükségesnek látszik a múltban bevált egyszerű állami kezelés újbóli megszervezése. Ez a kisebb erdők birtokosait anyagilag is kevésbé terhelne meg, mint az ezt nem mindig megnyugtató lelkiismeretesség-gel végző egyéni vállalkozók.

Dr. Kollwenz Ödön

ny. erdőmérnök

Megszűnt egy folyóirat!

A TKM-től eddig rendszeresen kaptam a Naturopanévű, nemzetközi természet- és környezetvédelmi folyóirat számait. A többnyire angol nyelven megjelentetett írásait szívesen forgattam, az erdőkre vonatkozó közlések közül többet ismertettem lapunkban is. Most el kell búcsúznunk ettől a laptól, mert a TKM-től küldött levél szerint nincs pénz a kiadására. Vagyis: Európa Tanácsánál is ugyan-

olyan üres a kassza, mint egyes honi pénztárakban. A búcsúzó számban Európa országait külön-külön bemutatják szép fotókkal és az országra jellemző költeménnyel. Utóbbit eredeti nyelven és angol, valamint francia fordításban. Hazánkat Petőfi „A Tisza” és Juhász Gyula „Magyar táj, magyar ecsettel” című verse mutatja be.

Ref.: **Dr. Szodfridt István**

Új irányok és lehetőségek a hazai akáctermesztésben

Az akác szerepe és megítélése a múltban

Aki ma az akácról, annak további területnöveléséről beszél, az szembe találja magát a környezetvédők, „zöld” szervezetek elutasító magatartásával, ugyanúgy a hivatalos erdészeti állásponttal is.

Tekintsük át, hogyan gondolkodott a múltban az akácról az erdészeti politika.

Vadas Jenő – a neves selmeci professzor – 1911-ben megírta „Az akácfa monográfiája” c. könyvet. Ebben az akácot a „legmagyarabb” fának nevezi, mert tenyésztési viszonyai hazánkban szinte optimálisak, egyben összeforrt a nép lelkével.

Az 1909. évi erdészeti Kormányjelentésben (I.) a kísérleti ügynél olvasható: „.....folytatta az akác gazdasági szerepére vonatkozó kutatásokat jelenleg már csak az akác kémiai tulajdonságaira illetve biofiziológiai területeire vonatkozó kutatások vannak hátra.” Láttható tehát, hogy az erdőben aránytalanul gazdagabb akkori ország mekkora jelentőséget látott az akác fafajban.

A *Kálmán Károly* részéről indított Alföld-fásítási program a talajadottságoknak megfelelő keménylombos fajokot helyezte előtérbe. Nagy szerepet kapott az akác az utak, birtokhatárok, major- és tanya-fásításokban. Az ingyenes akáccsemetével főleg a paraszti gazdaságok éltek, ezzel biztosítva a tűzifa- és szarfa-szükségletüket.

Az 1930-as években az erdészeti irányítás az akácot lényegileg megtűrt fafajnak tekintette, mivel az üzemterv szerint kezelt erdőkben kevés jelentőséggel bírt.

Az 1950-60-as évek nagyütemű telepítései is főleg a fenyőt és a nyárféléket helyezték előtérbe. Az akác igazi térhódítása csak ezt követően – az ERTI, *dr. Keresztési B.* – kutatásaival vette kezdetét. Ezek a kutatások, felismerve az akác termesztésének kiváló hazai adottságait és agrárpolitikai összefüggéseit, nemzetközi mércével mérve is korszakalkotónak minősíthetők. A kutatás anyagi forrásaihoz sajátos módon a hazai méhészek is hozzájárultak.

Az akácállományok és a gazdálkodás jellemzői

Az ÁESZ adatai szerint (2003.01.01.) 406,6 ezer ha az akácerdő, az összes erdőterület 22,3%-a. Ezzel a fajok tekintetében már az első helyen áll. Az élőfakészlet tekintetében azonban a részesedés szerényebb, mindössze 12,2%. Ez összefügg a sarjeredetű állományok magas – 64% – arányával, a gyenge termőhelyi adottságokkal és a nem állami erdőkben folytatott korábbi gazdálkodási hibákkal (legeltetés, rendszertelen szálalások, tűzesetek stb.).

Ami az akácerdők tulajdonviszonyait illeti, azok döntően – 65,6% – magántulajdonba kerültek. Minden bizonnyal összefügg ez a 300 ezer ha nem rendezett gazdálkodású erdőterülettel. Ha itt értékes véghasználati állományok állnának, érthetően lenne bejegyzett gazdálkodó.

Az OESZ adattára a fatermési osztályok megoszlásáról az alábbiakat közli:

Jó (I.-II.)	3,4%
Közepes (III.-IV.)	43,0 %
Gyenge (V.-VI.)	53,6%
	100,0%

Az adatok szerint az akácosok több mint fele gyenge termőhelyen áll, illetve korábbi gazdálkodási hibáktól terhelt.

Az erdőtelepítések 30-35%-át folyamatosan az akác képezi, ami döntően magántulajdonú. Az erdőfelújításokban az akác aránya 37%, ami közel fele-fele arányban oszlik meg az állami és a magántulajdonú erdőkben.

Az akáckitermelés az utóbbi években folyamatosan 1,4 millió brm³, az összes kitermelés 20-21%-a. Az üzemterv szerinti kihasználás az állami erdőkben meglehetősen magas, 76-82%, míg a magántulajdonú erdőkben stagnálón alacsony, 56%. Ez összefüggésben van a magántulajdonú erdők – már említett – alacsonyabb értékű állományaival.

Az akáckitermelések során a tűzifa aránya meghaladja a 60%-ot, a fűrészipari rönk mindössze 10-12%. A maradék egyéb ipari fa, főleg oszlop- és tám-félék. Korábban a fagyártmány-üzemekben jelentős szerepet kapott az un. feldolgozási fa, ahol bányászati választékok és a szőlőkaró mellett fokozatosan megjelent a parkettfríz, donga és bútortéc.

Az 1960-as évek közepétől sikeres kezdeményezések folytak az akácfelhasználás kiszélesítésére a Faipari Kutató Intézet, Típustervező Intézet és a Felső-Tiszaí Erdőgazdaság közös munkájával (födém- és tartószerkezetek, szerszámkamra, istállók, tárolók, néhány sikeres belsőépítészeti megoldásra is van példa). Ezeket az Országos Tervhivatalban *dr. Madas András* az erdőgazdálkodás vertikális integrációja szellemében támogatta. A bátor kezdeményezések azonban fokozatosan elsorvadtak, elsősorban a minőségi rönk hiánya és az adott idők beruházási, érdekeltségi viszonyai miatt.

Az akáctermesztés bővülő lehetőségei és fejlesztési irányai

A rendszerváltozás és az EU-csatlakozás a hazai agrár- és erdészeti politikát merőben új feladatok elé állította, illetve új lehetőségek nyíltak az ország számára. Az agrártermelés szigorúan kvótákhoz kötött (gabona-, fehérje-, olajos- és rosnövények), tej, marhahús, juh stb. Ezen termékek előállításához szükséges un. referencia-terület azonban messze alatta marad a jelenleg művelt szántóknak. Így hazánkban is módosulnia kell az agrárstruktúrának, illetve alternatív hasznosítási módokra van szükség. Ezt a problémát a korábban belépő országok (Spanyolország, Portugália, Anglia, Írország) az erdőterület jelentős növelésével – együtt közel 2,5 millió ha – vezették le. Döntően fenyő-, és a mediterrán országokban eukaliptusztelepítéseket végeztek EU-s forrásokból. Ezt követően rövid időn belül lehetőség nyílt korszerű fafeldolgozó kapacitások létesítésére, ami további munkahelyeket teremtett, javította a belső faellátást és exportbővüléssel is járt. A művelésiág-váltással növekedett az egységnyi terület árukielcsátása, ami kedvezően befolyásolta a termelékenységét és a GDP-t.

Ha a hazai agrárvezetés felismeri egy ilyen extenzív földhasználatban rejlő lehetőségeket – az erdőtelepítések EU támogatása 80%-os, amihez egyéb támogatások is járnak – úgy a gyorsan-növő fajokkal több százezer hektár új telepítés vehetné kezdetét. Természete-

* A szerző ny. erdőmérnök

sen a földhasznosítás iránya lehet egyéb is, mint az ökológiai vagy a biotermelés, energianövények, gyepesítés stb.

A szerző felhasználva a nyárfatermesztés terén szerzett hazai és külföldi tapasztalatait, kísérletet kezdett az akácnak egy intenzív, ültetvényszerű termesztés vizsgálatára. Az akác választása azért látszott biztatónak, mert a művelésből kivonásra kerülő alacsony aranykorona-értékű homoki földek, valamint a dombvidéki adottságú barna erdőtalajú szántók nagyobb hányada alkalmas az akác termesztésére.

Egy ilyen formájú akáctermesztésre már akad hazai példa is. Ez az eljárás a gróf Forgách nyírségi uradalomban (Mándok, Tornospálca) alakult ki az 1900-as évek kezdetén.

Lényegileg tághálózatú telepítés, mezőgazdasági köztes műveléssel, véghasználat 20 éves korban, tuskózás, ezt követően 5 évig mezőgazdasági használat. Tehát váltógazdálkodásról van szó, amit abban az időben az Erdőtörvény engedélyezett. Dr. gróf Forgách B. (2.) erről részletes leírást közöl és 1939-ben az OEE debreceni közgyűlésén előadást is tartott. Egyidejűleg a telepítéseit is bemutatta, amelyek nagy feltűnést keltettek. Az akác váltóművelés ilyen formáját az Alföldön néhány nagybirtokon is alkalmazták.

Róth professzor Sopronban az erdőműveléstan oktatása során ezt az eljárást ismertette és könyvében (3.) ezzel részletesen is foglalkozik.

A homoktalaj adottságait és az akácnevelés igényeit figyelembe vevő eljárás részleteivel érdemes közelebbről is megismerkedni. A futóhomokon álló 2-3 ak. értékű gyenge birkalegelőket a telepítés előtt istállótrágyával vagy csilagfürt-zöldtrágyázással feljavították. A telepítést – Vadas ajánlása szerint – „öles” hálózatban, illetve 4,0x1,0, később pedig háromszög-kötésű iker-sorban 4,0-4,0 m-es sortávolságban ásóval végezték (2500-2800 csemete/ha). A köztesművelésnél az 1-3 évben kapás növényeket (tök, tengeri, burgonya) vetettek és azt háromszor kapálták. Egyidejűleg a fák tövét is kapálták, a törzseket pedig utasítás szerint nyesték. Első év végén a fákat „ostornyélre” nyesték fel. Ősszel a földet felszántották. A kapásnövényekhez esetenként fészektárgyázást is alkalmaztak. A negyedik évben rozsot vetettek, azt júniusban learatták és a tarlót lebuktatták. Az állományban később különböző perjefélékből jó minőségű gyp alakult

ki, amit kaszáltak, az idősebb állományokban esetenként legeltettek is.

Állománynevelés: tisztítás, a növekedés szerint 2-3 évente, optimális záródás 0,7-0,8 alatt.

Véghasználat: 20 éves korban: tuskózás, 5 évig mezőgazdasági művelés.

A vállalkozók a részes művelés során a termés 2/3-át kapták, a véghasználat után pedig annak felét. A szántást és a fogatos munkákat az uradalom végezte.

Az eredményről ezt közli „...a telepítő biztos már 15 év múlva visszakapja a befektetett tőkéjének és munkájának, de az időközben elmaradt mezőgazdasági hasznának is többszörös értékét.” Egyidejűleg az akácerdő annyira megjavítja még a legsoványabb homoktalajt is, hogy az 6-8 éven át szinte bácskai terméseket ad. A kitermelési adatokból 14-16 m³/ha átlagnövedék számítható, ami döntően tűzifát és kevés szerfát szolgáltatott. Megállapítja, hogy az Alföld homokján ez az akácerdő-váltógazdaság jelenti nemcsak a legnagyobb gazdasági jövedelmezőséget, de egyúttal a homokvidéken elérhető legmagasabb földkultúrát is.

Az eljárásnak a leírtak szerinti alkalmazására napjainkban azonban már nem kerülhet sor, részben az 1945 után bekövetkezett társadalmi változások miatt, részben az 1935. IV. Erdőtörvény eltörölte a váltógazdaság ilyen formáját.

A kísérleti terület és az állománynevelés ismertetése

A kísérlet helye: Mikebuda 40/B Duna-Tisza közti homokhát, 3,7 ha, 5 éves saját tulajdonú akáctelepítés.

A terület korábban a Ceglédi Állami Gazdaság kezelésében mezőgazdasági művelés alatt állt (szőlő, kalászos gabona), földminőség 6,5 ak/ha.

Telepítés 1992-ben, egyéves pusztavacsi csemetével, gépi ültetéssel, 2,5x0,8 hálózatban.

Még ebben az évben a telepítést kárpótlásra jelölték ki, így további ápolásokat (egyszálazás, talajápolás) nem kapott.

Termőhelyi adottságok.

Gyengén humuszos (0,43%) homoktalaj, többlet-vízhatástól független, középmező termőréteg. A 2001-ben készült talajvizsgálat (Kiskunsági Erdészeti és Faipari Rt.) a fontosabb makroelemeket az alábbiak szerint értékelte.

Nitrogén	igen szegény
Foszfór	jó közepes
Kálium	közepes.

Javasolt célállomány: erdei fenyő, akác (gyenge).

Az állománynevelési eljárásnál szükséges meghatározni a kívánt faválasztékokat, azok méreti és minőségi paramétereit. Ezek piaci ára, többletbevétele áll szemben az intenzív termesztés ráfordításaival. Esetünkben termelési cél a méretes és minőségi hengeres fa, gyakor-

Növényhatározó 1863-ból

Könyvtáram rakosgatása közben bukkantam rá *Hazslinszky Frigyes* eperjesi tanár kézikönyvére. A szerzőt idézem.

„Mivel e könyvet kezdők számára írtam, kevés műszót használtam, s a jellemzésben lehetőleg rövid valék, tudván, hogy a bősavú leírások egyszeri elolvasás után emlékeztetben meg nem tarthatók, azért az összehasonlítást nehezítik, vagy lehetetlenné teszik, s e mellett az alakok változatosságát még sem merítik ki. A sok műszó pedig fárasztó, elriasztja a kezdőt munkájának folytatásától, s a mellett többsége még is olyan, mely csak közelítőleg alkalmazható.

Vége azon hõ õhajtatással bocsátom e könyvecskét közhasználatra, hogy az men-nél több ifjút nyerjen meg ezen ismeretszakkak, mely legkellemetesebben vezet be a vég-telen természettudományba, mely korán élvezetet nyújt s mely a vizsgálóban az istenalkotta csodamûvek közepette felb-reszti azon boldogító kedélyhangulatot, melyben a zsoldárok szerzõje felkiált: „Mily nagyok a te cselekedeteid, uram! Mindeneket bölcsen teremtetél; betölt a föld a te gazdagsággal.

Eperjesen, augusztusban 1863.”

Pápai Gábor

latilag a bútoreléc célra alkalmas rönkanyag. A termelési cél természetesen lehet egyéb méretű faanyag is, mint a faapríték vagy más méretű termékek. Az energia-erdő témái itt nem kerülnek ismertetésre.

A modern faipar technológiai folyamatai (műszáritás, táblásítás, tömbösítés, termikus nemesítés) alkalmazhatók a jó minőségű akác fűrészárúnál is. Tehát mind az épületasztalos-, mind a bútoripar területén. Ehhez viszont minőségi rönk szükséges (szabályos és koncentrikus évgyűrűk, göcsmentes, szabályos rostszerkezet stb.). Ilyen minőségű faanyag azonban csak tág térállásban és gondos nyesésekkel kezelt állományokból nyerhető. Az viszont természetes, hogy itt az alacsonyabb méretű faanyag minősége és értéke is magasabb, ugyanígy innen lényegesen magasabb rönkhányad nyerhető.

A tisztításoknál itt messzemenően érvényesült az akác fényigénye, illetve a 0,7-0,8 alatti záródás folyamatos biztosítása. Az első tisztítás után a traktorral végzett talajápolás, a szűk és szabálytalan sorokban érzékeny törzs-sérüléseket okozott. Ezért a következő évben minden harmadik sor kivágásra került. Egyidejűleg ez tette lehetővé a rendszeres gépi talajápolásokat – évente kétszer –, továbbá az anyagmozgatás és a tápanyagpótlás lehetőségét. A visszamaradó tuskókat a sarjak lefojtása céljából Roundup-pal kezeltük.

A tisztítások ütemét és a visszamaradó törzsszám alakulását az alábbi tábla ismerteti.

1. táblázat

Kor /év	Törzs/ha
5	5000 (eredeti állapot)
6	3000 főállomány
7	2000
8	2000
9	2000
10	1400
11	1400
12	900
13	900

Nyesések.

Az első tisztítás során kivágásra kerültek az egyszálazás elmaradása miatt kifejlődött erős tősarjak, továbbá az oldalágak 1,5 m magasságig. Ezek helyenként elérték az 5-6 cm vastagságot is, így a levágás után maradandó fahibák (kéregbenövés, gombásodás) keletkeztek. A továbbiakban még egy alkalommal került sor nyesésre, teleszkópos nyéllal 3,5-4 m magasságig.

Tápanyagpótlás.

Az ültetvényyszerű állománynevelésnél nem kerülhet meg a tápanyagpótlás kérdése. A gyorsannövő fajoknál a kezdeti erős fejlődés 10-12 év után lelassul. Célszerű ezért az ültetvényerdőkben 10 éves kor után 3-5 évente valamilyen tápanyagpótlást végezni.

Mivel igen alacsony termőképességű talajról van szó, a kezdetben alkalmazott vegyes műtrágyázás (gyümölcsösöknél szokásos mértékű hatóanyagokkal) kimutatható többletnövekedést nem hozott, esetenként még vissza is vetette a fejlődést. Felhasználva a homoktalajok művelésénél alkalmazott ismereteket (4.) szerves trágyázásra került sor. 2001-ben és 2002-ben 22 t/ha kiszórása történt, amit a K+F pályázat is segített. A szerves trágyázás hatása az eddigi mérések szerint a magassági növekedésben nem jelentős, az átmérő esetében az első évben 5 mm többlet jelentkezett. Ennek megbízható értékeléséhez azonban hosszabb időszak és több klimatikus tényező ismerete szükséges. A szerves trágyázás érzékelhetően javította a talaj vízgazdálkodását, a nedvesség-megtartást, továbbá a talaj biológiai életét.

A tápanyagpótlásnál természetesen olcsóbb megoldások is lehetségesek. A vágástéri hulladék, kéreg, szőlők, gyümölcsösök, sövények nyesedéke, kerté-

szeti hulladékok, esetleg a szennyiszap komposztálásával hasonló eredmény várható. Természetesen ehhez eszköz és technológia szükséges. A magánerdőgazdálkodás és a vállalkozások fejlődésével ezek a külföldi példák várhatóan hazánkban is elterjednek. Az ilyen ökoeljárások bevezetéséhez egyébként számos pályázati lehetőség is van.

Fatermési eredmények.

A növekedék mérésére fokozatosan bővülő kísérleti parcellák szolgálnak. Egy parcella területe 200-300 m², törzsek száma parcellánként 15-25 db.

Az átlagfa méretek, törzsszám, kör- és a folyónövekedék évenkénti alakulását a 2. táblázat tünteti fel.

Mindenekelőtt feltűnő a magassági növekedés, ami 9 éves korig 0,9-1,3 m, ezt követően 0,5 m vagy ennél is kisebb. Az átmérő növekedés 0,8-1,3 cm között változott, függően a csapadéktól, záródástól és az állományban végzett tisztítási munkáktól.

A kísérleti adatok meglepőek lehetnek, ha azt valamelyik akác fatermési tábla mutatóival (főállomány) vetjük össze. Erre a célra alkalmasak:

Dr. Rédei K. Mag- és sarjeredetű akácok I.FTO

Dr. Sopp L. Mageredetű akácállományok II.FTO

Ültetvényyszerű állománynevelés (kísérlet).

2. táblázat

			FATERMÉSI MUTATÓK			MIKEBUDA 40B		
Kor év	Parc. száma	Vizsg törzs db	Átlag h m	Faméret d cm	N/ha db	G m ²	Folyó növekedék m ³ /ha	Főállomány
7	4	100	9,6	10	1020	8,2	16,5	
8	6	142	11,8	11,3	1030	9,9	21,7	
9	9	201	12,5	12,2	1060	12,1	17	
10	4	80	13,3	13	1000	13	19,5	
	6*	119	13,5	13,5	900	12,6	21,3	
11	8*	150	14,3	14,6	880	14,8	23,4	
12	9	164	14,5	15,4	860	15,8	23,9	
* Szervestrágyázás 22 t/ha								

3. táblázat

		Rédei I.FTO	Sopp II.FTO	Kísérlet
Kor	12 év			
	h m	16	15,8	14,5
	d cm	13	14,7	15,4
	N db/ha	900	1125	860
	G m ²	12	19,1	15,8
Kor	25 év			* prognózis
	h m	24	22	20
	d cm	25	25	29
	N db/ha	400	567	420
	G m ²	19,6	26,2	26,4

A prognózis során egy vagy két alkalommal további szervezetrágyázás előíranyozva.

Az ültetvényyszerű állomány valószínűleg egy IV. FTO termőhelyen áll, ahol 12 éves korban az átlag-faméret (*Sopp*) $h = 11$ m, $d = 10,3$ cm messze alatta marad, a törzsszám viszont több mint kétszerese az ültetvénynek. A többletnövekedést az agrotechnikai eljárások idézték elő, mint a talajszellőztetés, részleges gyommentes állapot, tápanyagpótlás. Viszont nem elhanyagolható szempont, hogy a mezőgazdasági művelés során a talajban tápanyagok akkumulálódnak. Ezt az erdészek figyelmen kívül hagyják, holott évről évre egyre jobb minőségű földek kerülnek telepítésre. Ez a megállapítás már régóta indokolja a Babos–Járó-féle termőhelyi táblázatok felülvizsgálatát. Az adatokból lemérhető, hogy az intenzív termesztési eljárások bevezetése mekkora tartalékokat szabadíthat fel a fanyersanyag-termelésben.

Kitekintés, javaslatok.

A bemutatott kísérlet szerény kezdeményezés egy alternatív földhasználati forma, az ún. szántóföldi fatermesztés (5.) bemutatására. Ez az eljárás a földet természeti erőforrásnak tekinti és az agro-ökológiai potenciál kihasználásával gazdasági célokat szolgáló (árutermelő) telepítésekben gondolkodik.

Tekintsük át mik indokolják és mik hátráltatják egy ültetvényerdő-program megvalósítását.

Az akáctermesztés hazai kedvező ökológiai adottságairól már történt említés. Hazánk klímája és talajaink termékenységére keménylombos fafajok termesztésére nemzetközi átlagnál nagyobb fatermés elérését teszi lehetővé.

A termelés-technológia terén elsősorban a nemesítés (genetikai alapok) felhasználása előre nem látott eredményeket hozhat. A mezőgazdasági hozamok növelésében ennek a hatását 60%-ra becsülték. A hazai akác nemesítés már hosszú múlttal és kiemelkedő eredményekkel rendelkezik. Az ERTI, majd a Felső-Tisza EFAG munkája eredményeként számos új fajta került elismerésre. Ezek azonban a köztermesztésben még alig vannak jelen. Szerepet játszik ebben az elmúlt évtizedekben kialakult akác-ellenesség és közömbösség. Ez az ellentmondás azért is sajnálatos, mivel Magyarországot a világ számos országában az akáctermesztés zászlós hajójának tekintik.

Egy megjegyzés kívánczik az új fajták minősítésével, utód-vizsgálataival

kapcsolatban. A szakirodalom szerint a kísérleti parcellákat szűk hálózatban telepítik és nevelik. Az ERTI fajtakísérleteiben I. termőhelyi osztályú talajon, 15 éves korban 1500-2000 db tőszám található ($d = 12$ cm). Milyen lehetne itt a fejlődés, ha egy tágabb hálózatban növekednének a törzsek. (6.)

Az akác termékek piaci lehetőségei

Az akác iránt egyre fokozódó kereslet jelentkezik. Mértékadó faexportőrök szerint kevés az akác és alig van jó minőségű akácfaanyag. A kereslet a hengeresű fűrészelt karó és oszlopfélken kívül már az értékes szelvényárura, palástmárt és különböző megmunkálású félkész-termékekre is kiterjed. A termikus nemesítés (nyomás alatti gőzölés), lehetővé teszi az épületasztalos és bútoripari különböző színárnyalatokban való felhasználását. A nyers bútorléc ilyen kezelések után Olaszországból és Szlovéniából mint konyha- és szobabútor kerül vissza a hazai kereskedelembe. A jó minőségű faanyag iránti keresletre utal a közel 2 ezer hektár nemesnyár-telepítés, amit olasz érdekeltséggel létesítettek bérelt szántókon, továbbá a holland faipari cégek akáctelepítési lehetőségek iránti érdeklődése. További kereslet-növekedés várható a keménylombos faanyagok piacán, a trópusi faimport csökkenése és a certifikációs rendszerek fokozódó érvényre jutása során. Az ültetvényyszerű termesztés bevezetése előnyökkel jár majd a fafeldolgozó üzemek számára is. A klónozott szaporítóanyag és az egységes állománynevelési eljárások mintegy standard rönkminőséget biztosítanak, lehetővé téve egy automatizált feldolgozást is.

Az akácfaapríték-termeléssel széleskörű lehetőség nyílna a hőenergia- és a villanyáram előállítás terén, a megújítható energia felhasználásában. A külföldi CO₂ kvóta kivásárlások kedvező hatásai máris érzékelhetők az ágazatban. További lehetőség az akác cellulózipari felhasználása, ami a trópusi térségekben már régóta működik.

A telepítések agrárpolitikai és nemzetgazdasági előnyei

Egy nagyütemű akáctelepítési program elsősorban a racionális földhasználat terén hozhat átütő eredményeket. A mezőgazdaság hozamai az 1970-80-as évek szintjén is – néhány növény kivételével – elmaradtak az EU-s átlagoktól. Ezt számos szakértői vélemény nem az alkalmazott fajtákkal vagy a termelés

technológiai hiányosságaival, sokkal inkább az ún. határtermőhelyek tarthatatlanságával magyarázta. A bekövetkezett versenyhelyzetben az agrártermelés csak a jó és a legjobb földek művelésére fog a jövőben szorítkozni. A kieső területeken végzett akáctelepítések éves növedéke – mezőgazda szemlélettel – befejezetlen termelésnek tekinthető, annak realizálása a véghasználat során jelentkezik. A különböző feldolgozott és megmunkált fatermékek a világpiacra mint versenyképes árú jelennek meg, tisztességes hasznot nyújtva a termelőnek.

Az MTA Közgazdaságtudományi Intézete részletes vizsgálatokat végzett az EU-ba irányuló termékek komparatív előnyeit illetően (7.). Meglepő módon a fa- és fatermék a 26 cikk között a negyedik helyen szerepel, kedvező input és output mutatókkal. A fatermékek exportja (bútoripar nélkül) közel 500M USD (FAGOSZ), ami az élelmiszerexport 12-15%-át teszi ki. Céltudatos fejlesztésekkel ez növelhető, így mint komplementer termék távlatilag pótolhatja a egyre zsugorodó élelmiszerexportot. Az ültetvényerdő-program a külkereskedelmi mérlegre is kedvező hatású lesz.

Egy átgondolt telepítési program kedvezően érinti a vidéki foglalkoztatás helyzetét. Az ültetvényerdők intenzív kultúrájának tekintendők, ahol folyamatosan magas az élőmunka-igény. Itt a fiatal- és az időskorúak, az alulképzett munkaerő is foglalkoztatható. A telepítési lehetőségek éppen azokban a régiókban vannak, ahol a munkanélküliség országosan is a legmagasabb.

Vannak azonban egy ilyen programnak ellenzői is. Az agrárszakemberek többsége az erdőgazdálkodást különböző haszon nélküli tevékenységnek tekint, ahol meghatározóak a környezetvédők szempontjai. Hosszú évtizedeken át érvényesült a „föld védelme”, illetve a szántók csökkentésének a tilalma. Részben ilyen megfontolások, de ösztönös idegenkedés is megnyilvánul a földek átengedésével szemben. Egy korábbi szakértői tanulmány (9.) a kieső szántókat döntően gyepművelési ágba kívánja áthelyezni. Legnagyobb ellenzői azonban az ilyen telepítéseknek az ún. „zöld” szervezetek, akik az őshonos fafajok, biodiverzitás hiánya stb. indokok alapján emelnek gátat a gyorsan-növő fafajok telepítése ellen.

Ezen a téren még számos kérdés tisztázatlan a természeti erőforrásaink hasznosítási szerkezetéről, illetve átalakítása, azoknak az ökológiai, ökonomiai

és társadalmi összefüggéseire vonatkozóan (8.) A vidékfejlesztés cél-, eszköz- és intézményi rendszereit illetően tárgyalagos elemzések, számítások, a lehetséges következmények bemutatása szükséges. A szerkezeti átalakítás ökonomiai kérdéseit illetően interdiszciplináris kutatások végzése szükséges.

Azonos minőségű talajokon a mezőgazdasági és fatermesztéssel történő hasznosítás esetén a fennálló hozam (növedék), ráfordítás, jövedelem, esz- közhatékonyság, tőke megtérülés, likviditás stb. részletes elemzése az EU-s és a nemzeti agrártámogatások figyelembe vételével. Ez az agrár- és az erdészeti műhelyek közös feladatát képezi.

Az is kétségtelen, hogy az ültetvény- erdők elfogadása változtatást igényel az Erdőtörvényben, a finanszírozásban, a telepítések műszaki-technológiai előírásaiban, végül a bürokrácia és az ellenőrzés EU harmonizációs gyakorlatában.

A „Pro silva” mozgalom hosszú évek óta sikeresen működik és elfogadott a hazai erdőgazdálkodásban. Kevesen ismerik azonban fel, hogy éppen ennek hatására az egész világon rohamosan növekszik az agro-erdőgazdálkodás, a faültetvények szerepe. Napjainkban a világ hengeresfa felhasználásának 35%-

át az összes erdőterület mindössze 5%-át kitevő ültetvényerdők biztosítják (10.). Nem ellentétes tehát a gyorsan- növő fajok telepítése a környezetvédelem érdekeivel. Ezek a telepítések részt vesznek a CO₂ lekötésben, a levegő-, víz tisztaságának megőrzésében, az üvegházhatás csökkentésében, ugyanakkor a mezőgazdaság szerkezet-átalakítása során fontos gazdasági szerepet játszanak.

Abstract

In Hungary black locust (*Robinia pseudoacacia* L.) is the most wide-spread tree species. It covers the 22 percent of the whole forest land area. The climatic of the country is almost optimal for its character.

The demand for black locust is booming on the world market: support system of vineyards and fruit farms, shelters from avalanche, coastal defence, equipment of social welfare, etc. Merchantable grade lumber worked by the processes of modern wood product industry (drying, semi-manufacturing, improval by steaming) is suitable for carpenters and furniture factories.

The study describes a plantation tending method on sandy soil and its

technological elements: wide growing space, soil improvement, nutrients recycling into the soil, pruning.

A result of this, the growth per year os twice as much than with the traditional method. Its spreading offers benefits in agricultural policy and profits in economy.

Irodalom

1. A leghosszabb fél évszázad. Tarsoly, Bp. 2004.
2. Forgách B.dr. gr.: Az akác tenyésztése a nyírségi futó homokon. Erdészeti Lapok 1939.10.
3. Róth Gy.: A magyar erdőművelés különleges feladatai. Mezőgazdasági Kiadó, Bp. 1953.
4. Westsik V.: Laza homok talajok okszerű művelése. Agrártudomány 4. kötet. 1952.
5. Izinger P. – Klenczner A. – Erdős L.: Javaslat a szántóföldi fatermesztés kialakítására. Állami Gazdaságok Egyesülete 1991. Kézirat.
6. Keresztesi B.: Az akác termesztése és hasznosítása. Mezőgazdasági Kiadó, Bp. 1987.
7. Fertő J.– J.Hubbard: Versenyképesség és komparatív előnyök a magyar mezőgazdaságban. Közgazdasági Szemle, 2001.1.
8. Udovecz G.: 50 éves az Agrárgazdasági Kutató Intézet. Magyar Mezőgazdaság, 2004.42.
9. Az országos területrendezési terv agrár vonatkozásainak megalapozása. Agrárgazdasági Kutató Intézet, Bp. 1998.
10. R.Schulzke – M.Liesbach.: Die Holzzucht 2003.4. Hann.Münden

A magyar akác nagykövetei

Évek óta Vinitech-látogatóként örömmel találkozom a kiállítás – talán egyetlen – magyar résztvevőjével, a Dunaker Kft.-vel. Palaczki Józsefet, a cég ügyvezetőjét munkájukról kérdeztük, miközben szemmel láthatóan nagy érdeklődést váltottak ki termékeik a látogatók körében, kiket fia kalauzolt.

Két évtizede alakult a cég – magán-személyek részvételével –, s kimondottan csak fával foglalkoznak. Ebbe bele- fér a bútortipar, a parkettaféleségek, és – az egyik legnagyobb terület – az ültet- vények számára készült támbere- dezések. Ez utóbbi csakis akácból ké- szülhet. Ezt a fajtát az elmúlt néhány év- ben úgy sikerült bevezetni a piacra, hogy ma már az akác mint magyar ter- mék keresetté vált, akár hungarikum- nak is nevezhetnénk némi bátorsággal.

Franciaország a legnagyobb felle- vőpiac, de szállítanak az Egyesült Királyság- ba, Portugáliába, Spanyolországba és a skandináv országokba is. Jelentős vásá- rlókká váltak az olaszok és a görögök is.

Korábban a fényt és a fémeket is elter-

Palaczki Gábor és felesége a vásáron

jedten alkalmazták már a szőlő- és a gyümölcs ültetvényekben, amikor az akác közel tíz évvel ezelőtt ismét elin- dult diadalútjára. Hazánkban több he- lyen van saját telepítésük, de fel is vásá- rolnak, akkora az igény. A fát saját tech- nológiájuk alapján feldolgoztatják, s emellett szervezik a szállításokat is. Nyugat-Európában több gazdaságban hoztak létre referencia-területeket, érté-

kesítő hálózatot tartanak fenn, megje- lennek a kiállításokon, vásárokon. A si- ker alapja mindenképpen a jó minőség és a megbízható szállítás. Magyaror- szágról 1000-1200 kamionnyi árut szál- lítanak évente Franciaországba.

– Meglehetősen fuvar-érzékeny ter- mékről van szó, egy távolságon túl az utaztatás többe kerül, mint a fa értéke – magyarázta az ügyvezető, de Európá- ban mindenhol gazdaságosan eljuttat- ható. Ma már az Egyesült Királyságból és a skandináv államokból mutatkozik nagy érdeklődés, s emellett Moldávia, Ukrajna, Románia és Törökország is ve- vőként jelentkezett. Évek kellene hozzá, hogy komoly piac legyen belőle, de így indult máshol is.

Munkájukhoz tartozik, hogy évente meglátogatják minden partnerüket Eu- rópában, hogy megtudják, mi a vélemé- nyük a termékükről. Ha öt karó eltört, akkor annak az árát visszatérítik. Nem a nagy elosztóknak szállítanak, hanem közelebb mentek a fogyasztóhoz. Ezzel ugyan több a munka, de életszerűbb és intenzívebb kapcsolatot eredményez.

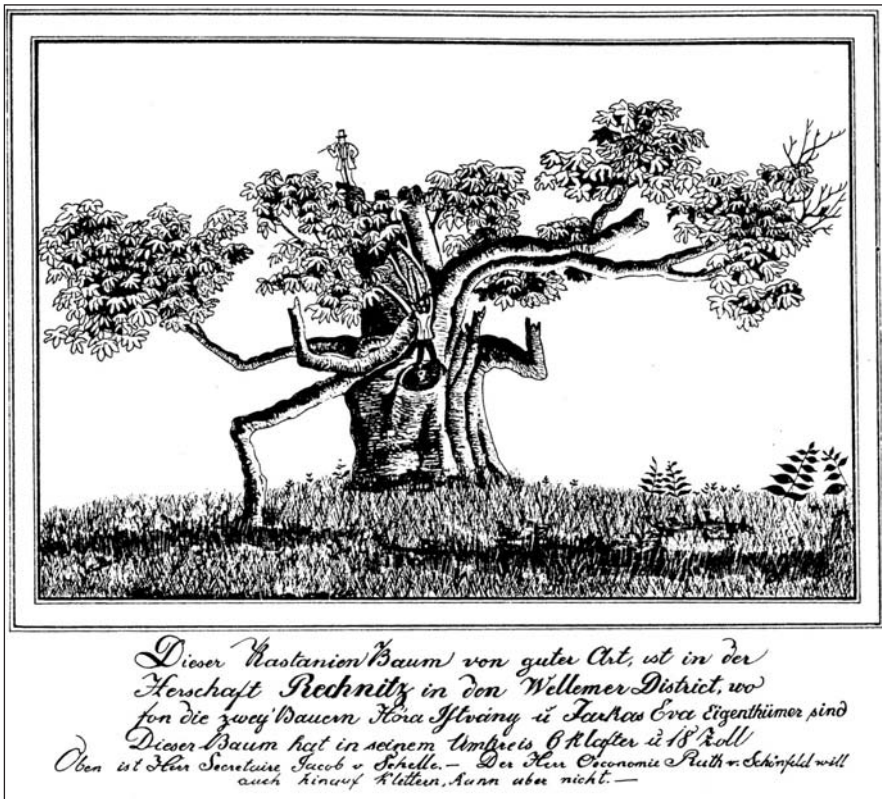
Viniczai Sándor

(Magyar Mezőgazdaság)

A szelídgesztenye (*Castanea sativa*) botanikai jellemzése

Nevezéktana

A szelídgesztenye tudományos nevét (*Castanea sativa*) 1768-ban adta Philip Miller londoni botanikus, érdekesség, hogy Linné 1753-ban még a bükk nemzetségbe sorolta (*Fagus castanea* néven). További, szinonimaként tekinthető nevei: *Castanea vesca*, *C. vulgaris*. A latin eredetű *Castanea*, mely már Pliniusnál és Columellánál is ezt a növényt jelentette, a görög kasztanon szóból ered. Ez utóbbi néven már Theophrasztoz is említi Kr. e. a IV. században. A görög *kasztanon* szót általában a thesszáliai Kasztanaia (Kasztana, Kasztána) város nevéből származtatják, de az minden valószínűség szerint örmény eredetű. Ott ugyanis *kask* és *kaskeni* az e területen honos szelídgesztenye termésének, illetve fájának a neve. Egy másik, kevésbé hihető névfejtés szerint a latin *castrare* (kasztrálni) szóra vezethető vissza a nemzetségnév, a termések kihullása után üresen maradó kupacs alapján. Az európai nyelvek java része egyébként e faj megjelölésére a *Castanea* köznevesült alakját használja (pl. olasz: *castagno*, spanyol: *castano*, német: *Kastanie*, román: *castan*, bolgár: *kastan*). A tudományos fajnevek közül a *sativa* jelentése termesztett, a *vesca* a latin *esca* = eledel, étel szóból ered és a ve nyomatékosítóképzővel keletkezett, s így igen élvezetessé jelöl, a *vulgaris* ma-

2. ábra – A Velem melletti óriásgesztenye rajza a Saághy István tulajdonában volt akvarell nyomán (A kép egykori, német aláírásának magyar fordítása: „Ez a jó minőségű gesztenyefa a rohonci birtokon, a velemi kerületben áll, Hóra Istvány és Farkas Éva birtokosok tulajdonában. Ennek a fának kerülete 6 öl és 18 hüvelyk. Fent Schelle Jakab titkár úr áll. Schönfeld gazdasági tanácsos úr is fel szeretne mászni, de nem tud.”)

1. ábra – A kőszegi Király-völgy szelídgesztenyéje 1961 decemberében (Fotó: Vajda Ernő)

gyar megfelelője közönséges, közismert. Mind a szelídgesztenye egy-egy jellemző tulajdonságára utalnak.

A magyar gesztenye szó szláv közvetítéssel kerülhetett nyelvünkbe, bár meglepően hasonlít rá a török *k'estane*, s még inkább pedig a négyszáz éves török uralom alatt fejlődött albán nyelv *kešteñe*, illetve *gešteñe* szava.

Érdekesség, hogy a gesztenye szó – a legtöbb gyümölcsfának nevéhez hasonlóan – egyaránt jelenti magát a fát, illetve annak termését is. A nagy szemű terméssel bíró fajtákat a magyar nyelvben maróninak nevezik, mely az olasz *marrone* szóból ered, viszont a késő görög *maroon* (= húsos som termése) szóra lehet visszavezetni. (A német *Marone*, a francia *marron*, az angol *marronnier* is többek között innen vezethető le.)

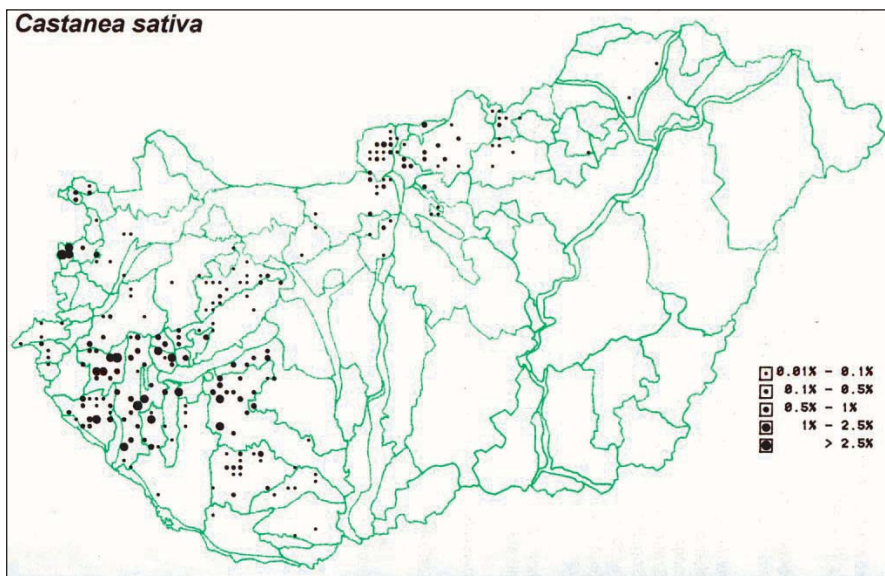
A szelídgesztenye régtől való műve-

lését jelzi, hogy neve hazánkban sok község- és dűlőnévben szerepel (pl. Geszt, Geszteg, Gesztely, Geszteréd, Gesztes, Kesztlóc, Keszthely).

Alaktana

Az általános bélyegeken túl a szelídgesztenyének néhány sajátos jellemvonása is megfigyelhető. Érdekesség nála, hogy a szórt levélállás mellett, különösen a korona alsó, árnyaltabb részén a többé-kevésbé vízszintes oldalhajtásokon váltakozó állású levelek is előfordulnak, melyek egy síkba rendeződve jobban tudják hasznosítani a fényt. Elterjedésének szubmediterrán jellege levélén is megmutatkozik: a bőrnemű levelek, a vastag kutikula, a fényes, sötétzöld levélfelső felület és a csillagszörös levélfonák mind erre utalnak. Sajátos felépítés tapasztalható a virágzatánál is. Felálló, 10-25 cm hosszú füzérvirágzata két-

Castanea sativa

3. ábra – A szelídgesztenye fontosabb, elegyaránnyal kimutatható előfordulásai a hazai erdőkben (Bartha – Mátyás /1995/ nyomán)

féle lehet: 1. csak porzós virágokból álló virágzatok, melyek a fiatal hajtások alapi részéről erednek, s mintegy 40 részvirágzatról gyöngyfüzérszerűen tevődnek össze, részvirágzatonként 7-7 porzós virággal; 2. porzós és termős virágból álló virágzatok, melyek az azévi hajtások csúcsi részéről erednek, s mintegy 15-20 porzós és 1-4 termős részvirágzatról tevődnek össze, de a porzós részvirágzatoknál csak 2-2 porzós virágból állnak. A porzós virág 6-tagú, fehéressárga lepelből és 8-12 hosszú szálú porzóból áll, melyek sok, trimetilamintól sajátos szagú pollent szórnak. A termős virágok hármásával alkotnak egy-egy részvirágzatot, melyeket megporzás után egy tüskés falú, tengelyképlet eredetű kupacs zár be. Egy-egy termős virágnak szintén 6, de jelentéktelen leple és ugyanennyi zöldesfehér bibéje van. A fentiek magyarázzák, hogy éréskor a 4 részre Kovádó kupacsban 3 makktermés (gesztenye) található, melyek közül a két szélső félkör, míg a középső lapos keresztmetszetű. A termések csúcsán a lepel- és bibemadaradványokat (6 db) még megtalálhatjuk. Különlegesség az is, hogy az ugyanebbe a családba tartozó bükk- és tölgyfajoktól eltérően virágait nem a szél, hanem rovarok porozzák be.

Elterjedése

Ennek a fajnak az északi elterjedési határvonala ma már egyértelműen nem húzható meg, mivel több évszázada, évezrede kiterjedten termesztik. Egyes kutatók egyenesen azt feltételezik, hogy a szelídgesztenye csak Kis-Ázsiában őshonos, s a római uralom idején

került (Dél-)Európába, ahonnan aztán sokfelé elterjedt. Másik vitatható nézet viszont a török hódoltság alatti meghonosítását vallja. Ma mindenesetre általánosan elterjedt Dél-Európában, Kis-Ázsiában, a Kaukázusban, továbbá Északnyugat-Afrikában, s jelentős (bár valószínűsíthetően zömében szubspon-tán) előfordulásai vannak Franciaországban, Anglia és Írország déli részén, a Duna-völgyétől délre eső területeken. Kontinensünkön a 48-50. szélességi köről északra már rendszertelenül terem. Általánosságban elmondható, hogy minél délebbi előfordulásait nézzük, annál magasabbra hatolhat a hegy-ségeken. Míg az Alpokban és az Appenninek északi részén legfeljebb 1000 m tszf. találjuk meg, addig Spanyolországban már 1600, Szicíliában 1500 m, a Kaukázusban 1800 m tszf. magasságig jelenik meg. Európán kívül termesztésével Madagaszkáron, a Fülöp-szigeten, Japánban, az Amerikai Egyesült Államokban, Mexikóban és Chilében is próbálkoztak.

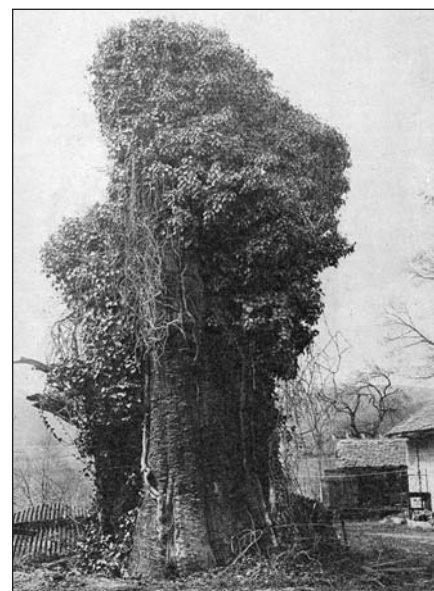
Előfordulása

Az őshonosság kérdésköre a Kárpát-medencei előfordulások esetében is több ízben felvetődött, s sokszor képezte élénk szakmai vita tárgyát. Így *Staub Mór* 1879-ben a Természettudományi Közlöny hasábjain „Ültetett növény-e nálunk a szelídgesztenye?” címmel már erről a kérdéstről értekezik, de ebben az időszakban – érdekességképpen említendő – *Haynald Lajos* kalocsai érsek, a magyar botanikusok mecénása is több cikkében foglalkozik e fajjal, annak hazai előjövételével. Az őshonosság kér-

dését itt nem boncolgatjuk alaposabban, mert *dr. Csapody István*, a kiváló erdészbotanikus sok szempontú (kultúrtörténeti, összehasonlító növény-földrajzi, pollenanalitikai, prehisztórikus makrofossziliái) elemzéseket végzett ezen a téren, melynek fontosabb eredményeit és megállapításait egy külön cikkben ismertettük.

A szelídgesztenye Kárpát-medencei előfordulásait többen vették leltárba, közülük *Blattny Tibor* az Erdészeti Kísérletek 1911. évi kötetében 182 lelőhelyet sorol fel, s ez került a híres Fekete – *Blattny* műbe, az 1913-ban megjelent „Az erdészeti jelentőségű fák és cserjék elterjedése a Magyar Állam területén” c. könyvbe is. A későbbiekben *Jávorka Sándor* 1969. évi adatközlése egészíti ki a korábbi adatokat, előfordulásokat. (Megemlítjük, hogy a szelídgesztenye hazai irodalma igen gazdag, s a „Magyarország kultúrflórája” sorozatban monografikus feldolgozása is megjelent 1969-ben.)

Itt kell felhívunk a figyelmet arra, hogy a Kárpát-medencében fut egy nevezetes növényföldrajzi határvonal, amit egy magyar botanikus-mikológusról, *Moesz Gusztávról*, Moesz-vonalnak neveznek. Ez nagyjából az Északi-Kárpátok belső ívének lábainál fut, ameddig sok szubmediterrán elterjedésű növény eljut, de attól északra már nem jelennek meg. Eddig hatol fel a molyhos tölgy, a csertölgy, a virágos kőris, a sajmeggy, vagy éppen a cserszömörce. Ez valószínűleg a szőlőtermesztés északi határvonala is egyben, s eddig termesztethető a királydió, a házi berkenye, az

4. ábra – Pécsbányatelepi 1924-ben készírt idős gesztenyefa csonkja borostyánnal befutva 1968 áprilisában (Fotó: Vajda Ernő)

őszibarack, a mandula, illetve a dohány. De a Moesz-vonal a szelídgesztenye szempontjából is egy kitüntetett határ, ettől északabbra már nem vonható kultúrába. Ennek nevezetes pontjai északnyugaton a Hainburgi-hegység, északon Gimes, Egyházasmárót, Nagylibercse, Lónyabánya, északkeleten Unggesztenyés, Ungvár, Munkács, Beregszász, Nagybánya és Giródtótfalu.

Változatossága

A *Castanea* nemzetségbe 12 fajt soroznak, amelyek közül 4 Észak-Amerikában, 7 Kelet-Ázsiában honos, s csak egy faj, a *C. sativa* kötődik Európához. Ez utóbbi nagyon közeli rokonának tekinthető a japán gesztenye (*C. crenata*) és mindegyik észak-amerikai testvérfa (*C. alnifolia*, *C. dentata*, *C. ozarkensis* és *C. pumila*), melyek kevésbé helyben térnek el a *C. sativa*-tól.

A bükk-, és különösen a tölgyfajokkal ellentétben a szelídgesztenyére kisfokú változatosság jellemző. Néhány forma értékű rendszertani egységet a levelek alakja és szőrözöttsége alapján írtak le. A termésükért termesztett fajtákat két csoportba lehet sorozni: 1. provar. *domestica* – kupacsonként 2-3 makkal, a makkhéj sötétbarna, kissé molyhos, a mag 2-3 sziklevéllal, a maghéj lapos fodrokban mélyen behúzódik a mag barázdájába; 2. provar. *macrocarpa* – kupacsonként 1-2 nagy makkal, a makkhéj halványbarna, sötétén sávozott, a mag 1 sziklevéllal.

lel, a vékony maghéj nem gyűrődik be a mag állományába.

Érdekesség, hogy id. *Plinius* mintegy kétezer évvel ezelőtt már 8 fajtáról tudósít, míg napjainkban csak Olaszországban a fajták száma meghaladja az ezret. Megkülönböztetésük azonban sokszor nehézségbe ütközik.

Mesterségesen a szelídgesztenyét eddig három testvérfajjal keresztezték: 1. az Észak-Amerika atlantikus részén élő *C. dentata*, 2. az Észak-Amerika délkeleti részén található *C. pumila*, 3. a Közép- és Nyugat-Kínában honos *C. mollissima* fajokkal. Utóbbi kombináció a szelídgesztenye kéregrákjával szemben ellenállónak mutatkozik.

Külföldi és hazai óriások

A szelídgesztenye – mint közismert – igen magas életkort és jelentős méreteket érhet el. Az angliai Gloucester-grófságban Tortworth város temploma mellett élő egyed állítólag 1100 éves, s 1825-ben kerülete még 1586 cm volt. A szicíliai Sant' Alfio szelídgesztenyét 2000 évesnek becsülik, s 30 m-es magasságához 56 m-es törzskerület tartozik. Ennek az Etna északi lejtőjén álló fának 5 törzse van (egykori tősarjak), s az ottaniak „Castagno dei Cento Cavalli = 100 lovas gesztenyének” hívják, mert lombsátra alatt ennyi lovas találhat árnyat. (Érdekességgént említjük, hogy 1845-ben a törzskerület még 64 m volt, s akkor „csak” mintegy ezer évesnek

gondolták ezt a fát.) Franciaország legtermetesebb fája 14 m kerületű, Troubois községben dacol az idővel, s korát ezer évre teszik. Hasonló méretű és korú a spanyolországi rekorder is Potes és Ojido települések között.

A hazai legvaskosabb szelídgesztenye Velem mellett a Póka-dűlőben állott, s 1174 cm-es törzskerülettel büszkélkedett. Az 1839/40. év telén kivágták, törzskerületét az Ausztriában lévő mariabrunni kutatóintézetbe szállították, de később az megsemmisült. A róla készült akvarellt *Saághy István*, a kámoni arborétum alapítója őrizte, melyről csak egy vázlatrajz maradt meg. Híres és ismert fa volt a kőszegi Király-völgy gesztenyéje is, mely törzskerületének 1080 cm-t mértek, s 1967-ben már nem hajtott ki. Törzsének alsó korongja a helyszínen ma is látható. Történelmi jelentőségű a Kőszegszerdahely melletti dombon állott három, ma már elpusztult, 4-5 m törzskerületű gesztenyefa, melyek alatt 1894-ben egy hadgyakorlat alkalmával három király, ill. császár tanyázott („Háromkirály gesztenyék”). Egy 1796. évi adat szerint a Baranya megyében, Zengővárkony mellett álló gesztenyefa mellmagassági törzskerülete 1130 cm volt. A felsorolást még hosszan lehetne folytatni a gesztenyeóriásokról és matuzsálemekről az ország más területeiről is, de sajnos java részük már a múlté.

Dr. Bartha Dénes
egyetemi tanár

Emlékfaültetés Pákozdon

Történelmi emlékparkot avattak a történelmi település lakói, követve őseik példáját, akik 1889-ben mint „kegyeletos hazafiak, közadakozásból emeltek” az 1848-as szabadságharc emlékére emlékoszlopot. A fölállított kopjafa a hősökét idézi. A kopjafán található évszámok:

1456. „a törökök császárárt a vár alól és a mezőről is legyőzve levertük, Isten segítségével ágyúit is elfoglaltuk” (Hunyadi János nádorfehérvári jelentése).

1606. „szeretettel intvén mind az erdélyieket és magyarországi híveinket..., hogy Magyarországtól, ha más fejedelemség alatt lesznek is, el ne szakadjanak!” (Bocskai István fejedelem).

1956. „Mennyből az angyal, menj sietve, az üszkös, fagyos Budapestre, oda ahol az orosz tankok között hallgatnak a harangok” (Márai Sándor).

2006. Mi, az utódok, csak hasonló szellemi értékek fegyverzetében lehet-

tünk méltóak történelmi folytonosságunk megőrzésére. Ezért és az 1956-os forradalom és szabadságharc 50. évfordulójára emlékezve állíttatta Pákozdi polgárainak közössége.

Az emlékhely cserjei mellett 10 örökzöld és 2 hársfa ültetésével csatlakoztak

az Országos Erdészeti Egyesület kezdeményezéséhez (Nagykanizsa, dr. *Andor József* erdőmérnök és a Zala megyei Önkormányzat kuratóriumának támogatásával indított „Ültess emlékfát a hősökért!” mozgalomhoz). Az emlékhelyen felállított kötömb Wass Albert portréjával gazdagítja a történelmi emlékparkot.

Dr. S. Nagy László

Erdészeti hidrológiai kutatások az ERFARET támogatásával

A Soproni-hegység, s azon belül a Hidegvíz-völgy is, már Egyetemünk Sopronba települése óta kutatóhelynek tekinthető. Az erdészeti tanszékek szinte mindegyike folytat vagy folytatott itt különféle alkalmi, vagy éppen hosszú távú megfigyeléseket, vizsgálatokat. Ezért a Hidegvíz-völgyet több erdészeti tudományterület is kísérleti területének tarthatja, köztük az erdészeti vízgazdálkodás is.

A patakokkal és forrásokkal kapcsolatos vízrajzi adatgyűjtések *Firbás Oszkár* révén már mintegy ötven évvel ezelőtt elkezdődtek. Az Ő tevékenységének és példamutatásának is köszönhető, hogy az elmúlt húsz évben történt fokozatos építő-fejlesztő tevékenység révén a Hidegvíz-völgy fölső, mintegy 6 km²-es vízgyűjtője immár egy erdészeti hidrológiai kutatóhelynek tekinthető. Az itt folyó tevékenység célja az erdővel borított kisvízgyűjtők vízháztartási rendszerének, az erdei vegetáció és a vízviszonyok kapcsolatának, egymásra hatásának jobb megismerése, a jelenségek és folyamatok számszerűsítése, a természeti törvényszerűségek megfogalmazása és modellezése.

A kutatóhely létrehozásának lehetőségét és szükségességét *Rácz József* ismerte fel a hetvenes évek második felében, s az elképzeléseket tettek követték. A kutatóhely első eleme volt az a ház, amelyet a Tanulmányi Erdőgazdaság 1980-ban adott át Egyetemünknek. Az épület egykor erdészeti gyakorlati célokat szolgált, munkásszálló és raktár volt. A kutatóházzá alakítás a nyolcvanas évek közepén történt, mint utóbb kiderült,

nem túl jó minőségben, de ez azzal együtt is igen nagy dolog volt, hiszen az épület köré elkezdődhetett szerveződni az erdészeti hidrológiai kutatóhely.

Először a ház előtti meteorológiai műszerkert készült el, majd a vízgyűjtő különböző pontjain, bükk, kocsánytalan tölgy és luc főfafajú erdőrészekben, intercepciós mérőkertek létesültek. E kertekhez kötődően kezdte és fejlesztette *Vig Péter* az állományklíma méréseket, amelyhez mérőtornyokat épített. A patakok vízhozamának mérésére először a 92 ha-os Vadkan-árok és a 62 ha-os Farkas-árok kifolyási szelvényeibe telepítettünk egy-egy bukóládát, majd a kutatóház közelébe építettünk egy vízhozammérő műtárgyat, amelyhez 6 km²-es vízgyűjtő tartozik. Az elmúlt években számos kútcsoport is kialakításra került, a patakokat tápláló talajvizek megfigyelésére. Mindezek mellett még olyan kísérletek, illetve mérések is folytak és folynak, amelyek a levélfelület nagyságának meghatározására, a talaj és az avar nedvességtartalmának, a fák nedváramlásának, a patakok hordalékszállításának, a különböző erdei vizek minőségének megfigyelésére és számszerűsítésére irányulnak.

A kutatóhelynek alapvető jellemzője, hogy spontán szerveződik. A fejlesztések egyrészt a résztvevő egyetemi oktatók és hallgatók szándékai, másrészt az anyagi lehetőségek szerint történnek, amely utóbbi alapvetően a pályázatok sikerességétől függ. Az elmúlt húsz évben az Állami Erdészeti Szolgálat, az NKFP, a FEFA, a Környezetvédelmi Alap

és az OTKA voltak a fő támogatók, de volt olyan szűkösebb időszak is, amikor a Tanszékünk biztosította a továbbélést.

Két évvel ezelőtt új korszak kezdődött a kutatóhely életében azzal, hogy az Erdő- és Fahasznosítási Regionális Egyetemi Tudásközpont az „1. A régió erdőhasznosításának fejlesztése” program, „1.3. Erdőgazdálkodás műszaki fejlesztése” alprogramja befogadta az „Erdészeti vízgazdálkodás fejlesztése” témakörét. Az ERFARET, egyelőre négy évig, nemcsak a működést támogatja, hanem olyan fejlesztést is lehetővé tett, amely minden bizonnyal hosszabb távon is kifejti hatását.

Az elmúlt évben két beruházásra kerülhetett sor, egyrészt a kutatóház teljes körű felújítására, másrészt egy vízhozammérő műtárgy építésére. Az előző azért fontos, mert az erdészeti hidrológiai kutatások eredményességének alapvető feltétele a hosszú távú, intenzív adatgyűjtés, azaz a kutatóhely folyamatos fenntartása, amelynek alapeleme a most felújított kutatóház. Az új vízhozammérő műtárgy viszont az egyik legérdekesebb kérdéskörhöz, a kisvízfolyásokhoz, a csapadéklefolyás összefüggések vizsgálatához, e folyamatokban az erdő szerepének jobb megértéséhez nyújt távlatot.

A kisvízfolyásokhoz fűződő kapcsolatunk, kissé leegyszerűsítve kétoldalú, kötődünk hozzájuk és függünk is tőlük. Éppen ezért a vízkörzessel foglalkozó hidrológia, erdészeti szinten az erdővel borított kisebb térségek, kisvízgyűjtők vízviszonyaival foglalkozó erdészeti hidrológia egyik alapvető kérdésköre és egyben feladata a vízfolyások vízjárásának megismerése.

A vízfolyások folytonosan megújulnak, amely részben állandó, de nagyobb részben változó körülmények között történik, s így a vízfolyások vízjárása meglehetősen változatos. Ezért sok olyan kérdés fogalmazható meg, mint:

– Mennyi a patak vízhozama télen és nyáron, reggel és este, csapadékos és száraz időszakban?

– Mennyi folyik le a patakon a vízgyűjtőre hullott csapadékból felszíni és felszín alatti összegyülekezéssel? Mikor mennyi a lefolyási tényező?

– Milyen magasságú, időtartamú, víz-

tömegű árhullámok keletkeznek a különböző csapadékjelenségek nyomán?

– Hogyan és milyen mértékben hatnak a különféle körülmények, a vízgyűjtő adottságai, köztük az erdővel való borítottság, s az erdő állapota a vízjárásra?

Az ilyen és hasonló kérdések megválaszolása akkor is szükséges, ha valami-

lyen céllal használni akarjuk a vízfolyást, és akkor is ha csak alkalmazkodni akarunk hozzá. A Rák-patak vízjárásának jobb megismerését hivatott szolgálni e műtárgy, amelynek sajátos helyzetét és jelentőségét az adja, hogy erdészeti és vízügyi, ökológiai és műszaki hidrológiai szempontból egyaránt fontos adatokat szolgáltatathat. Erdészeti

hidrológiai jelentősége a patakon „felé nézve” értelmezhető, mivel ez a műtárgy egy 22 km²-es erdővel borított vízgyűjtő kifolyási szelvényében áll, s a hidegvíz-völgyi 1 és 6 km²-es mérőhelyekkel mintegy sorozatot képez. Vízügyi jelentősége inkább „lefelé nézve” látszik, mivel olyan helyen van, ahol a patak belép a városba, ahol a patak vízjárásához alkalmazkodni kell, sőt ahol az esetenkénti nagyvizek ellen védekezni is kell.

Ez a vízhozammérő műtárgy a NYME EMK Geomatikai, Erdőfeltárási és Vízgazdálkodási Intézete, valamint az Észak-Dunántúli Környezetvédelmi és Vízügyi Igazgatóság közötti szakmai kapcsolat eredménye is, mind a műtárgy létrehozását, mind remélhetően a további üzemeltetést tekintve is.

A hidegvíz-völgyi hosszú távú erdészeti hidrológiai kutatások a hallgatók bevonásával (terepi mérőgyakorlatok, TDK-k, diplomamunkák) szervesen illeszkedik az Erdőmérnöki Kar oktatási tevékenységéhez, megvalósítva ezáltal az ERFARET egyik fő célkitűzését, amely az új ismeretek továbbadását, a tudástranszfert szorgalmazza.

dr. Kucsara Mihály

Fotó: **dr. Péterfalvi József**

II. Nemzetközi Sporttalálkozó

Tavaly októberben már másodszor került megrendezésre az erdészképzést folytató iskolák diákjainak sporttalálkozója Ásotthalmon. Ebben az évben a rendező Bedő Albert Erdészeti Szakiskola mellett a temesvári Erdészeti Középiskola és a szőcsénypusztai Széchenyi Zsigmond Középiskola és Szakiskola tanulói versenyeztek.

Három sportág szerepelt a versenykiírásban: kispályás labdarúgás, lövészet és fekvenyomás. A pénteki ebéd és megnyitó után lövészetel indult a versenysorozat. Az egyéni megmérettetés mellett az iskolák csapatai is összemérték lövőtudományukat. Az eredmények láttán eszébe jutott mindenkinek az erdész- és a vadászszakmák közelsége, hisz az erdésztanulók nagy magabiztossággal és precízséggel találták el a céltáblát. Fekvenyomásban két súlycsoportban mérték össze tudá-

sukat a fiatalok, ahol is a magasabb kategóriában már 130 kg feletti gyakorlat kellett a győzelemhez. Labdarúgásban nagyon kiegyensúlyozott küzdelmeket élvezhettünk a kemény, de sportszerű mérkőzések során. A kialakult végeredményben a tudás mellett a sportszerencse is nagy szerepet játszott:

1. Bedő Albert Erdészeti Szakiskola, Ásotthalom

2. Erdészeti Középiskola, Temesvár

3. Széchenyi Zsigmond Középiskola és Szakiskola, Szőcsénypuszta

Az esti program az eredményhirdetés után a tanulók számára baráti beszélgetés volt, ahol lehetőségük volt a két országból érkezett diákoknak egymás kultúrájának megismerésére. A felnőttek ezzel egy időben szakmai és baráti tapasztalatcserét folytattak az iskola klubjában.

A szombati reggelit követően a vendégek megnézhatték az ásotthalmi iskola múzeumát, majd a tanulmányi erdőben tettek egy kisebb sétát. A szakmai programok után a versenyzők és kísérőik elbúcsúztak egymástól, és abban a reményben indultak haza, hogy jövőre újból találkoznak Ásotthalmon.

Kép és szöveg: **Kocsis Attila**

XXVII. Fakitermelő Világbajnokság

A 2006. évi észtországi világbajnokságra – az eddigiekkel ellentétben – már egy évvel korábban megkezdődött a felkészülés, az Andreas Stihl Kft. minden eddiginél nagyobb mértékű szponzori támogatásával.

Az edzések szervezését, irányítását, a szakmai felkészítést és az adminisztratív ügyeket a Fakitermelési Munkakultúra Alapítvány intézte. A válogatott felkészülését segítette a Zalaerdő Zrt., az OWI Zala Bt. és a Seven-Wood Kft. által nyújtott önzetlen támogatás is.

A megújult Magyar Fakitermelő Válogatottba a következők kerültek be: *Juhász István* (Ráckeve), *Kozák András* (Hajdúdorog) és *Rittlinger Róbert* (Somberek). Ezúttal ifjúsági (21 éven aluli) versenyzőt is jelöltünk, *Tóth G. Balázs* (Pincehely) személyében. A korábbi évekhez hasonlóan, a technikai vezető *Kontra László*, a Kiskunsági Nemzeti Park munkatársa, a csapatvezető pedig *dr. Gólya János*, a Nyugat-Magyarországi Egyetem Erdőhasználati Tanszékének vezetője volt.

Az edzéseken már az Andreas Stihl Kft. által biztosított speciális versenyfűrészeket, eszközöket és védőfelszereléseket használták a versenyzők.

A XXVII. Fakitermelő Világbajnokságon 27 ország csapata vett részt. A háromfős felnőtt csapat mellett 21 ország indított ifjúsági versenyzőt. A rendező országnak – szokás szerint versenyen kívül – második csapat indítására is módja volt.

Ez volt az első világbajnokság az új szervezet, a Fakitermelő Bajnokságok Nemzetközi Szövetsége (ialc) irányítása mellett.

Maga a verseny az eddigieknél is kiegyenlítettebb és jobb eredményeket hozott. Az egyes versenyszámok megtartották ugyan szakmai lényegüket, de mára technikailag majdhogynem Formula 1-es szintűvé váltak, emberileg pedig egyre inkább a sportjelleg dominál bennük.

A csapatok közül a legutóbbi világbajnok Ausztria most csak a 16. helyen végzett, a két évvel ezelőtti ezüstérmes Németország most bronzérmes lett. Általában elég nagy ingadozással szerepeltek a csapatok, kivétel talán Franciaország, Luxemburg és Belgium, akik stabilan tartják sereghajtó szerepüket.

Csapatverseny:

Ország	Pontszám
1. Észtország	4764
2. Olaszország	4706
3. Németország	4682
4. Hollandia	4657
5. Finnország	4601
6. Románia	4581
7. Svédország	4545
8. Svájc	4533
9. Norvégia	4482
10. Lettország	4469
11. Fehéroroszország	4406
12. Magyarország	4398
13. Dánia	4397
14. Oroszország	4350
15. Ukrajna	4312
16. Ausztria	4304
17. Szlovákia	4227
18. Szerbia	4195
19. Liechtenstein	4179
20. Horvátország	4138
21. Szlovénia	4066
22. Csehország	4049
23. Franciaország	3993
24. Litvánia	3796
25. Luxemburg	3595
26. Nagy Britannia	3515
27. Belgium	3330

Várható volt, hogy az utóbbi versenyeken jól szereplő észték hazai környezetben még jobbak lesznek, ennek ellenére csak a gallyazásban kivágott „huszáros hajrával” sikerült nekik a világbajnoki cím megszerzése. A legnagyobb meglepetés az olasz csapat második helye és az egyéni összetettben elért olasz (*Johann Raffl*) világbajnoki címe. Most sem említette meg senki, hogy hol vannak a lengyelek? A 70-es és 80-as években még rendszeresen résztvevő ország képviselői 1998 óta nem jönnek el a vi-

lágbajnokságokra. Úgy látszik, csak mi hiányoljuk őket.

A magyar csapat 10 év után megindult fölfelé.

Két újonccal felálló csapatunkról összességében megálapítható, hogy az eddigieknél jobb eredményeket hozott, és – bár egyelőre még nem sikerült elérni áttörést – a jövőre nézve biztató a fejlődés. Az utóbbi évek problémája az volt, hogy néhány viszonylag jó képességű versenyzőnket nem tudták megszorítani az újoncok, így az újoncok elmaradtak a versenyzéstől, a rutinos versenyzők pedig nem voltak különösebb erőbedobásra kényszerítve.

Nemzetközileg ugyanakkor az itthon lazán elért eredmények túl kevésnek bizonyultak. Jelenleg kialakulóban van egy olyan bővebb keret, amelynek tagjai komoly versenyre kényszeríthetik egymást. Ha ezt az egészséges versengést nemzetközi versenyeken való részvételek során versenytapasztalattal is segíteni tudjuk, jóval előbbre léphet a Magyar Fakitermelő Válogatott.

Egyre nagyobb nehézséget okoz a versenyfeltételeknek megfelelő dönthető fák biztosítása. A szabályzat értelmében 29-39 cm közötti mellmagassági átmérőjű lucfenyők jöhetnek szóba versenyfaként. Ilyen fákat eddig Sopron környékén találtunk az edzésekhez. A szárazság, és az ezt követően fellépő szűkárósítások miatt azonban ebben az évben már Sopronban elfogytak a megfelelő méretű lucfenyő-állományok. Májustól ezért Kőszegen tartottuk a döntéshozásokat, de ott is csak lábonszáradt, szűkárósított törzseket dönthetünk. Természetesen ezért is hálásak vagyunk a Szombathelyi Erdészeti Zrt. vezetésének. Kétséges azonban, hogy a következő években találunk-e Magyarországon versenyzésre alkalmas fákat.

Az Andreas Stihl Kft. támogatása nélkül nem tudtuk volna megvalósítani terveinket, sőt a világbajnokságra való kiutazást sem. A jövőben azonban még több támogatásra lesz szükség, ha a két évente rendezett világbajnokságok közti években is életben akarjuk tartani a versenyszellemet.

A legközelebbi Fakitermelő Világbajnokságot 2008-ban rendezi Belgium.

Kép és szöveg: **Dr. Gólya János**
tanszékvezető

Favágóemlékek innen-onnan

A régi irományok között matatva egy hirdetemény akadt a kezembe. A „Magyarországi Nemzetközi Fakitermelő Verseny” programja volt, tudnivalókkal, időpontokkal. Ilyenkor természetesen feltolulnak az emlékek: Keszthely, Vonyarc-vashegy, Gyenesdiás, az akkori helyszínek, események. Persze az emlékek rendszerint előráncigálják a többi emléket, a külföldi, távoli, nemzetközi versenyek mozaikjait, amik megmaradtak sok év után is az emberben.

„Favágás!...” – hangzik néha laikusok beszélgetése közben, mikor egyszerű, monoton, könnyen megtanulható dolog kerül szóba, anélkül, hogy részletesen belegondolna az ember: tényleg így van? Mi van ezen versenyeznivaló?! – kérdezheti meg az erdőművelő vagy faiparos is. A csavaros eszű magyarok mégis láttak ebben olyan látványos, szórakoztató, de ugyanakkor jelentős szakértelmet és figyelmet kívánó tevékenységet, ami összehasonlításra érdemes és alkalmas mutató versenyezésre is.

Élenjáró az ERTI akkori tudományos főosztályvezetője, *dr. Szász Tibor* volt, merthogy ezt is a magyarok találták ki! Először persze itthon, a gazdaságok egymás között versenyeztek, néha csupán a szomszédok, azután, mikor az ERTI kitalálta a közelítő kerékpárt, az lendületet adott a dolognak, a műorszámok közelítéssel is bővültek. Sokan emlékeznek még az idősebbek közül a Veszprémi Gazdaság szürke lovára, amely fanasztikus közelítési teljesítményeket produkált, s évekig hozta a trófeát a Balaton-felvidékieknek.

Országok között fokozatosan bővült az indulók száma, előbb „természetesen” csak a „szocik” egymás között, majd – mikor a gépi közelítés és az LKT is versenybe szállt – később a finnek és más „kapitalista” országok is csatlakoztak, egyre bővült a mezőny. Azóta is évente olvashatjuk a beszámolót a szaklapban. Eredményeink – akárcsak más sportágakban – itt is sokkal halványabbak lettek az évek folyamán. De azért még mostanában is beverekedjük magunkat időnként az élbolyba.

A pontozás meg a versenyszámok közötti súlyozás fokozatosan kialakult, de a legfontosabb művet – úgy látszik, még ma is – a döntés maradt. Különösen lombos fafaj esetén, lejtőn, meg szélben, érteni kell a szakmát ahhoz, hogy a törzs végül a karóra dőljön.

A FAGOK-nál, majd később a minisztériumban, az ERTI-vel együttműködve –

az üzem- és munkaszervezés kapcsán – szerveztük több évig a hazai és nemzetközi versenyeket. Akkor a versenyszámok, úgy emlékszem: döntés, gallyazás, motorfűrész-szerelés, lánckímélő darabolás és gépi közelítés voltak. Az én dolgom a költségkeret biztosítása, utazás, ellátás, csapatösszeállítás és a tréningfeltételek biztosítása volt. Az értékelő testületet az országos versenyeken az ERTI adta. Külföldön a delegációk tagjaiból alakult a zsűri.

Az előbukkanó emlékek közül elmesélek néhányat, ahogyan eszembe jutnak, remélem, nem untatom velük az olvasót.

Úgy emlékszem, Bulgáriában vettem részt először ilyen versenyen, s a hetvenes évek viszonyainak megfelelően külföldön nem mellékes szempont volt, mit lehet abban az országban kapni, ami nincs nálunk vagy hiánycikk. Nos, a bőraru volt a Bulgáriával kapcsolatos leginkább emlegetett jellege. Szófia legnagyobb áruházában valóban lógtak bőrkabátok az akasztókon, s az árak is csalogatóak lehettek az érdeklődőknek, de én nem vettem, csak egy pár bőrkesztyűt. Ellenben a piacon a keleti tarkaságok között tátott szájjal bámultam azt a sokféle illatú és ízű fűszert, ételízesítőt, amiket a kofaasszonyok hosszú sora előtt mindenféle fiolákban, üvegekben, dobozokban, tányérokon kínáltak. Vagy tízféle ilyen házi ízesítő-, tartósítószer hoztam haza, színük, illatuk alapján válogatva, bátran vállalván anyósomnak, konyhánk főnökének esetleges későbbi bírálatát. Szerencsém volt, egyik-másik valóban megbolondította a sültet vagy főzeléket, ha rászórt egy kicsit ezekből.

Az áruház bőrosztályán többnyire külföldi vevők sorakoztak, a bolgárok más részlegeknél álltak sorban. Különösen hosszú sor kígyózott a bőrosztállyal szembeni sarokban. Egyikünk beállt a sorba, gondolván, hogy valami újdonság érkezett, s izgatottan mesélte, hogy ott szőnyegért állnak sorba. Aki sorakerült, annak levágtak két métert egy hatalmas hengerből. Most jött, sárga színű rongyszőnyeg volt.

A legszínesebb szófiai élményem mégis a szállodához kapcsolódik. A legnagyobb, reprezentatív szállóban laktunk 2 napig, s hosszú ideig emlegettük a finom bolgár salátákat, melyek a főételeket kísérték. Az említett élmény azonban a dobantós wc-hez fűződik.

Az illemhely itt akkor még egy cca. 20 cm nagyságú lyuk volt, a cementes helyiség közepén, kétoldalt bemélyítve a cipők helye. Lujzika, az 50 körüli dundi számviteli kolléganőnk (jutalomként vett részt az úton) vágódott ki előttem a lengő wc-ajtón, háttal kifelé, derékig felhúzott szoknyával, letolt bugyival, s utána zúdult ki a víz a lengőajtón. Kiderült, hogy a fali fogantyú nem kapaszkodó volt, hanem a vízőblító kallantyúja.

A lengyel barátaink által rendezett verseny arra az időre esett, mikor a forradalmi szolidaritás dirigált Lengyelországban, s bizony szegény lengyelek a szó szoros értelmében éheztek. Emlékszünk még az időre, mikor a vonatokkal csapatosan érkeztek hozzánk és a piacokon élelmiszerért iparcikkéket kínálgattak. Nos, ekkor rendezték a fakitermelő versenyüket, s becsületükre legyen mondva, európai színvonalon meg is csinálták!

Utólag tudtuk meg, hogy az erdőgazdaságok és a kutatóintézeti kollégák egy-két napi húsadagjukat áldozták arra, hogy a vendégek főzelékén egy-egy szelet hús legyen. Varsóban az üzletek kirakataiban különféle dobozok, belül néhány konzerv volt látható, de az iparcikk-üzletek készletei is gyérek voltak. A bizományi áruházban vettem egy összekapható kemping evőeszközkészletet.

Meglátogattuk Európa egyetlen bölényfarmját, s minden résztvevő kapott egy művészi, faragott bölényszobrocskát, ami most is ott van az íróasztalomon.

Lehet, hogy az időrendi sorrendet nem tartom be, de megemlítem a csehszlovákok versenyét is. Az időpont még jóval a cseh és szlovák különválás előtt került sorra. Csehország északi részén 1967-ben zajlott, mint azt az emlékül kiosztott szép faragott ivókupa számai bizonyítják.

Útközben érdeklődve láttuk, hogy a husziták nem baromfiakat nevelnek a szérűskertekben, hanem minden udvarban kis tó van, s abban halakat nevelnek. Az udvaron át, a lejtő irányába folyik át a víz a szomszédba, hálóból áll a kerítés, sok a patak.

A csehszlovákok, úgy emlékszem, ördögi ügyességgel értettek a gallyazáshoz, s ebben a versenyszámban mindig az élen jártak. A hazai pálya előnye a fakitermelő versenyeken is erősen érvényesült, hiszen a fafajt és a területet a számukra legmegfelelőbb környezetben jelölték ki, lévén ez a jog a rendező országé.

A szervezés során akadtak gondok, mert pl. a mi csapatunkból senki nem tudott sem csehül, sem szlovákul, a tolmácsnő csak a második napon érkezett. Mentése viszont, hogy igen kedves, csinos magyar kislány volt. Az erdészszakmához nemigen értett. A jó cseh sör viszont enyhíti a kifogások súlyát.

A magyar legények, akik a kemény és lágylombos állományokban dolgoznak életük során, legfeljebb az előkészítő tréning idején gyakoroltak valamennyit a Bükk vagy a Mátra lucosaiban, jelentős hátrányban voltak (és valószínűleg vannak is) az északi, fenyőben dolgozó riválisaikkal szemben.

Finnországról keverednek az emlékeim. Lehet, hogy egy-egy emlék, esemény nem éppen a fakitermelő versenyhez kötődik, de ez az írás nem szakmai beszámoló, hanem mese az élményekről, így hát talán nem nagy hiba évtizedek után más ottani élményt itt emlegetni. Úgy emlékszem, a nagyon modern, kényelmes szálloda közelében nagy síugró-sánc volt, elsőrendű ellátás, kiszolgálás, de a csapat tagjai húzták az orrukat az apró rákok, tengeri herkentyűk, kagylók és csigák láttán a tányéron. A rénszarvas-hús már jobban ízlett a fiúknak, különösen, míg nem tudták, mi volt azelőtt.

A finn csapat igen nagy tekintélynek örvendett az összes versenyző előtt, mert minden országban megcsípték legalább a dobogó egyik fokát, gyorsak és pontosak voltak. A csapattagok összeszokottsága is nagy előnyük volt, bár egy-egy válogatottnál csak ritkán történt jelentős változás. A versenyek itt általában magánerdőkben zajlottak, mert Nyugat-Európában az erdők jobbik fele magánkézben van, az állami a gyengébb.

A szaunázásnál csak kapkodtam a fejemet, mikor nők, férfiak unott arccal ugyanabban a helyiségben vetkőztek és szaunáztak együtt. A sauna rendszerint a tenger vagy a tó – mert ez aztán itt akad szép számmal – közelében áll, hogy utána a mártózás lehetősége biztosítva legyen. A fiatalok Finnországban – már akkor, évtizedekkel ezelőtt – mind beszéltek angolul és svédül.

Hazánk fiai hiányolták az étkezésnél az alkoholtartalmú italokat, mert az országban elvi alkoholtilalom volt. A fővárosban például csak egyetlen boltban tudtunk – alacsony alkoholtartalmú – sört venni. Ennek ellenére igazán részeg, tántorgó finn fickókat sokkal többet láttam esténként, mint nálunk.

A verseny végén minden résztvevő egy műves, csontfogantyús vadásztört kapott ajándékba, de igazán nagy sikere a nagy-

városi szexbolt kirakatának volt a „szoci” országok versenyzői előtt. Egyikünk a tört a kézitáskájába tette, ezt persze a finn vámos külön dobozba zárva, lepecsételte és elmagyarázta, hogy Budapesten majd megkapja a repülőtéren. Kérte is ő lelkesen megérkezéskor, de a magyar határőrök közölték, hogy azért külön kell majd eljőnnie. Szomorúan mesélte később, hogy mikor kiment, egy csorba, rozsdásodó kenyérvágó kést adtak át neki, mondván, ez volt a dobozban.

Norvégiában is rendeztek nemzetközi versenyt, s ennek néhány részlete még soká emlékezetemben marad. Akkor még évi 70 dollár volt az éves devizakeret, ami nem volt valami nagy vagyon. Nos, a delegáció útját csak hosszú huzavona után engedélyezték az illetékes hatóságok, így nem sok idő maradt előkészületekre. Egy oslói ifjúsági szervezet bonyolította a versenyt, mely a versenyfeltételeket írásban meglehetősen hézagosan ismertette. Nem tudtam pl., hogy milyen ellátásban részesülnek a csapatok. Többszöri telefonpróbálkozásom sikertelen maradt, így én – nehogy éhen maradjunk – egy százmárkás bankjegyet a zsebembe tettem. A vámvizsgálatnál a motozór rögtön megtalálta a nadrárgzsebemben, kiderült a titkos devizacempészet kísérlete, vittek az irodába, kihallgatás, jegyzőkönyv, elkobzás, de mivel én voltam a csoport vezetője, kivételesen engedélyezték a kiutazást. Emiatt az oslói gép később indult. Szerencsére ott teljes ellátást kaptunk, nem kellett semmit saját zsebből pótolni, csak nekem kellett még soká idézésekre járnom itthon, s a zsebpénzemből törleszteni az apósomtól kölcsönkért 100 márkát.

Ideális körülmények között, jó versenyt rendeztek a norvégek. Egy romantikus, tó melletti, erdőszerű szállodában helyezték el a résztvevőket, de

majdnem meg kellett szakítani a versenyt, mert a második napon a társaság nagyobbik fele hasmenést kapott. Kiderült, hogy a szálló vízvezetékrendszere a mellettünk lévő tóból kapja a vizet, amit a helybéliek gond nélkül fogyaszthattak, de az idegenek gyomra tiltakozott. Szerencsére a nálam lévő doboz tabletta segítségével másnap reggelre versenyképesé vált a mezőny. Megtudtuk, hogy az északi országokban csaknem teljesen sziklából áll az altalaj, ami- ben sokkal drágább dolog vezeték- építeni, mint nálunk, a homokon. Emiatt épültek olyan későn a skandináv országok földalatti vasútjai is.

Az itthoni nemzetközi versenyről nem sok szakmán kívüli mesélhivallóm maradt, mert egyik versenybírószágon tartózkodtam végig. Gyenesdiás határában rendeztük, ez volt az első nemzetközi verseny, ahol számítógépes kiértékelés zajlott. Az ERTI szervezetével végül egész jól sikerült megoldani, amit a vendégek elismerése is jelzett.

A szokatlan fajaj, fenyő helyett nemes nyár, felforgatta kissé az addig megszokott esélyeket, a magyarok is jól szerepeltek a hazai pályán. A Balaton-felvidékiek kitétek magukért, mind a versenyzők, mind a Gazdaság tekintetében.

Emlékszem, egy termelészövetkezeti legényt soha nem lehetett kihagyni, mindig ő nyerte a válogató versenyt.

Ezen a versenyen történt először az én praxisomban, hogy egy szovjet versenyző vezetőlemeze beszorult a vágáslapon, s csak ékeléssel sikerült le- dönteni a szálegyenes nemes nyárat.

Érdeklődéssel olvasom mostanában is a versenyek eredményeit, s bízom abban, hogy nemcsak a labdarúgás, de a favágóverseny is visszanyeri régi tekintélyét.

Tokodi Mihály
ny. erdőmérnök

Somogyi Erdőkért

A SEFAG Zrt. jogelődje a szakszervezeti bizottsággal közösen 1992-ben, a me- gye erdőgazdálkodásáért végzett kima- gasztó tevékenység elismerésére „Somo- gyi Erdőkért” kitüntetést alapított. A ki- tüntetettek – évente legfeljebb három fő – arany pecsétgyűrűt kapnak, melybe tölgyfalomb és az adományozás éve van bevésve. A gyűrű átadására minden év október 23-án kerül sor. Az elmúlt évek során többnyire a cég dolgozói ré- szesültek ebben az elismerésben, de

megkapta már nyugdíjas erdőfelügyelő és felügyelői igazgató is.

Idén *Domján Sándorné* pénzügyi osztályvezetőnek, *Horváth Dezső* gaz- dasági igazgatónak és *Mibály László* kerületvezető erdésznek adta át a gyű- rűt Barkóczi István vezérigazgató.

1997 óta bővült a kitüntetettek köre: „Elismerő Oklevél” kitüntetésben és pénzjutalomban részesül az egységek és a központ egy-egy dolgozója.

Detrich Miklós

Miniszterelnöki munkavacsora

2007. január 10-ére szövetségünk elnöke munkavacsorára kapott meghívást Gyurcsány Ferenc miniszterelnök úrtól, valamint Gráf József földművelésügyi és vidékfejlesztési miniszter úrtól a budapesti György Villába.

A rendezvényen az FVM vezetői és a súlypontos ágazatok képviselői azért vettek részt, hogy áttekintsék a mezőgazdaság aktuális helyzetét, eredményeit és problémáit. Köszöntőjét az agrárminiszter azzal kezdte: jó érzés, hogy személyes munkatársaiként üdvözölheti a meghívottakat, ami első sorban a Nemzeti Vidékfejlesztési Terv kidolgozása során létrejött korrekt munkakapcsolatnak köszönhető.

A továbbiakban ismertette a folyamatban lévő mezőgazdasági szakigazgatási átszervezést, illetve ígéretet tett arra, hogy az Európai Unió társfinanszírozás keretében a 2007 és 2013 között lehívható pénzeszegek maradéktalanul felhasználásra kerülnek a jövőben.

Ennek legfőbb biztosítékát épp a munkavacsorán megjelent személyekben látta. Mivel ekkora kihívásnak kizárólag csak együttgondolkodva, együtt dolgozva lehet megfelelni.

Gyurcsány Ferenc miniszterelnök a kormány támogatásáról biztosította mind a Földművelésügyi és Vidékfejlesztési Minisztérium vezetőit, mind az ágazatok képviselőit. Ugyanakkor felhívta a figyelmet a közös felelősségre, ami a következő hét évben a mezőgazdaság eredményességének kiemelten fontos záloga.

Ezt követően a meghívott szövetségek vezetői tájékoztatták a kormányfőt az elmúlt időszak szakterületi munkáiról, eseményeiről, azok jelenleg érvényesülő hatásairól, és körvonalazták a várható jövőt. Különösen fontos kérdésként merült fel a termőföld tulajdonlása, hisz néhány év múlva megszűnnek a földvásárlási korlátozások. Szó esett arról is, hogy a mezőgazdasági termékek

kivitelének visszaesését meg kell állítani. Épp ezért az exportpiacok bővítése valamennyi ágazat érdeke.

A kiemelt feladatok között szerepel a hazai élelmiszerek, mezőgazdasági termékek minőségének garantálása, ugyanakkor a rossz minőségű és egészségtelen termékek kiszorítása a magyar piacról.

A mezőgazdaság feldolgozóiparának megőrzése és további fejlesztése.

Rendezett vidék teremtése, ahol újabb és újabb munkahelyek létesülnek. Mindezeket csak egyszerű, gyors bürokrácia mentes hatósági intézkedések között lehet végrehajtani.

Az erdészeti ágazati kérdésekben Luzsi József a MEGOSZ elnöke az alábbiakról beszélt. A fa olyan belátható időn belül megújuló energiaforrás és nyersanyag, amit az ember nemcsak kiakná, hanem gazdálkodik is vele. Hazánk művelt területeinek minden negyedik négyzetmétere erdő, ami egy energiaszegény országban gazdasági potenciált jelent. A múlt év végén eltelepítették a kétféle hektár erdőt.

A magyar keménylombos faállomány rendkívüli érték a Kárpát-medencében. Annál is inkább, mivel környezetünkben a fenyőfélék az uralkodók. Az erdőgazdálkodás akkora mértékben nettó befizetője a költségvetésnek, amely talán egyetlen más ágazatról sem mondható el a mezőgazdaságban. Ez rendkívüli terheket ró az erdőgazdálkodókra.

Köztudott, az erdő korlátozott tulajdoni jog, közcélú szerepének is eleget kell tennie, aminek költségei ugyancsak az erdőgazdálkodókra hárulnak.

Az erdőgazdálkodás az elmúlt években mindenkor válságmentes ágazat volt és a jövőben is annak kell maradnia.

Az évről évre csökkenő nemzeti finanszírozású erdőfenntartásra forrásokat kell biztosítani, amíg nem sikerül azt törvényi háttérrel leegyszerűsíteni és lezárni. Természetesen vele párhuzamosan folyama-

tosan kapcsolódni szeretnének az ágazatban dolgozók az EU-s társfinanszírozási lehetőségekhez, mely biztosíthatja az erdő és erdőgazdálkodók jövőjét is.

A MEGOSZ elnöke úgy ítélte a kormány által elfogadott Nemzeti Erdőprogram megvalósítása csak a szaktárcával együttműködve lehetséges, ami egyben közös feladata is az erdőgazdálkodóknak és a Földművelésügyi és Vidékfejlesztési Minisztériumnak.

A vacsora végén a miniszterelnök és az agrárminiszter is megköszönte a kritikus, de előremutató tájékoztatást és a lehetőségekhez mérten forrásokról is biztosították a mezőgazdasági ágazatok képviselőit.

Gyurcsány Ferenc szavaiban többször is méltatta az erdő társadalmi és gazdasági szerepét, hangsúlyozta nem kormányzati intézkedéseket akarnak foganatosítani, hisz a mezőgazdaság súlypontos problémáinak megoldásában az FVM az illetékes. Egyúttal reményét fejezte ki, hogy egy év múlva, mikor ismét áttekintik az ágazatok helyzetét, talán már több eredményről és kevesebb problémáról lehet beszámolni.

Mindenesetre a résztvevők úgy értékelték, a kormányfő személyes tájékozódása a mezőgazdaságban dolgozók munkájának és az érintett ágazatoknak bizonyos mértékű elismerését jelentette. Az erdőgazdálkodók és -tulajdonosok számára ugyancsak lényeges gesztus, az erdőgazdálkodás méltó helyen történő – mint a mezőgazdaság egyik legfontosabb ágazatának – kezelése.

(L. J.)

Jogsegély szolgálat

**Dr. Derzsenyi
Tibor**

Telefon: (30) 908 2812

Szaporítóanyag-termesztők figyelmébe

Néhány szó az elkövetkező évek erdőtelepítéseiről

Az Erdészeti Lapok legutóbbi számában leközlöttük az FVM és a MEGOSZ közötti megállapodás szövegét, ami arról szól, hogy a Minisztérium a 2006. támogatási évre beérkezett erdőtelepítési kérelmek esetében – amennyiben azok az előírásoknak megfelelnek – eltekint a pontozástól és engedélyezi jóváhagyásukat. Erre az időszakra vonatkozóan több mint 19 ezer hektár erdőtelepítési kérelmet nyújtottak be, ebből első körben a Minisztérium 15 ezer hektárra adott keretet, vagyis a kettő közötti különbséget a 2007-2013. évi erdőtelepítésre szánt források terhére lehet majd megvalósítani. Hozzá kell tenni azt is, hogy az uniós társfinanszírozott erdőtelepítési támogatások a szigorodó közösségi jogszabályok szerint

2007-től kezdődően már jóval kevésbé előnyös feltételek mellett vehetők igénybe, mint 2004-2006 között. Előreláthatólag a kivitelezés bekülfutási költségének csupán 70%-át állja majd az uniós a korábbi 100% helyett és a különbözetet az erdőtelepítőnek saját forrásból kell biztosítani. További tervezett szigorítás az is, hogy a jövedelempótló támogatás futamidejét átlagosan öt évvel csökkenteni fogják. Az előbb leírtak azt valószínűsítik, hogy a szigorítások hatására az erdőtelepítési kedv valószínűleg csökkenni fog, azonban tudomásunk szerint ennek mértékére vonatkozóan jelenleg nincs sem helyi, sem országos szinten előzetes korrekt számokat adó felmérés.

Egy dolog mindenestre biztos, nevezetesen az, hogy az erdészeti szaporítóanyag-termelőknek nagyon fontos az

előzetes igények legalább helyi szinten történő felmérése, amihez nyilván jó segítséget adhatnak országos szintű szakmai, társadalmi szervezeteik és az adott térségben tevékenykedő föld- és erdőtulajdonosok, valamint az erdőtelepítések kivitelezésében sokszor jelentős szerepet játszó erdészeti integrátorok is. Úgy tűnik, hogy a 2006-os periódusban bizonyos fafajokból (pl. hazai nyárakból) jelentős hiány mutatkozott országszerte, jövőre és az azt követő években ez a tendencia megfordulhat és esetleg nagy mennyiségű fölösleg keletkezhet a szaporítóanyag-piacon.

A fenti – talán nem mindenki számára ismert – kiegészítő információkkal szeretnénk segíteni az erdészeti szaporítóanyag-termelők jövőbeli munkáját.

MEGOSZ vezetősége

Természetközeli erdőgazdálkodás egy őrési magánerdőben

Szalafő Vas megyében, az Őrség nyugati szélén, a szlovén határ mellett fekvő község. A szalafői erdőkből 187 ha, korábban állami tulajdonú erdőt kezel a tulajdonosi közösség. Az erdőhöz kárpótlás útján jutottak a tulajdonosok, jelenleg mintegy 280 magánszemély (közös tulajdonuk a Szalafő 076 hrsz-ú erdő). Az erdőgazdálkodást közös képviselő útján gyakorolják, a képviselő *László Gyula* helyi lakos, szakmai irányító *Mihály József* nyugdíjas kerületvezető erdész (korábban is e terület erdésze). Az általunk kezelt erdőben korábban vágásos erdőgazdálkodás folyt. Mivel az Őrségi Nemzeti Park védett erdeiben dolgozunk, próbálunk a természetvédelmi elvárásoknak is jobban megfelelő gazdálkodási módszereket alkalmazni. Ez a gyakorlatban a tarvágás helyett a régi paraszti szálalás módszeréhez történő fokozatos visszatérést je-

lenti. Ez természetesen nem megy azonnal, a fokozatos átalakítást azonban el kell kezdeni. Az első kísérleti beavatkozásunk a Szalafő Őserdő erdőrezervátum védőterületén lévő két erdőrészletben indult. Erről adunk tájékoztatást ezzel a szakmai összeállítással.

1. Milyen erdeink vannak?

A Csörgőszerről Ny-ra, a szer és a szlovén országhatár között található erdeink. Ezek zömében fenyvesek: legnagyobb arányban az erdeifenyő fordul elő, de sok a lucfenyő is (utóbbiak mesterséges erdők), a lombos fafajok főként elegyként fordulnak elő, közülük a kocsányos- és kocsánytalan tölgy, a bükk és a gyertyán aránya mondható jelentősnek. Korösszetételük is változatos: nagy kiterjedésű fiatalosok mellett középkorú és öreg erdőrészek is vannak.

A kísérleti beavatkozások a Szalafő

71/A erdőrészletben indultak. A részlet területe 4,6 ha, gyertyános-tölgyes klíma, mély termőréteg, vályogon kialakult, pszeudoglejes barna erdőtalaj jellemzi. Ez az erdő fafajösszetételében és állományszerkezetében is igen változatos képet mutat. Uralkodó benne az erdeifenyő, mellette kisebb arányban öreg kocsányos tölgyek és bükkök találhatók, szálszálként lucfenyő, rezgőnyár és nyír is van. Az öreg erdő alatt egy jóval fiatalabb, jellemzően bükkből álló 2. koronaszint található (néhány gyertyán és lucfenyő is előfordul). A fiatalabb bükkszintet alátelítéssel hozták létre. Az erdőrészlet érdekessége még a középtájt húzódó „futóárok-rendszer”, melyet katonai-határőrizeti céllal készítettek.

Az erdőrészletet főbb üzemtervi adatkokkal is bemutatom táblázatban. Az üzemterv szerint vegyeskorú állomány (± 5-15 év).

	jelző sz.	elegyarány	kor	záródás	magasság (m)	átmérő (cm)	törzsszám (db/ha)	fatérfogat (m ³ /ha)
EF	1	68	78	80	22	32	220	204
KST	1	24	88	80	24	38	40	60
B	1	8	78	80	23	40	20	27
B	4	100	38	15	11	9	640	24

2. A folyamatos erdőborítást biztosító erdőkezelés elindítása

Az itteni erdőt a korábbi évtizedekben szokásos vágásos üzemmódban kezelték, és tarvágással tervezték kitermelni. 2003-ban az új üzemtervezés során az erdőrezervátum védőzónája és a természetvédelmi szabályok miatt (a természetvédelmi törvény értelmében itt a nemzeti park védett területén tarvágást csak a nem őshonos, és természetes úton fel nem újuló erdőkben szabad végezni) a korábban tervezett tarvágást elvetették, és kísérleti jellegű szálalóvágást írtak elő a hatóságok, mellyel a tulajdonosok is egyetértettek. A szálalóvágás olyan módszer, melynek során az öreg erdőt fokozatosan, mintegy 30- 50 (60) év alatt termelik ki, miközben a természetesen megjelenő fiatal erdő (az újulat) fokozatosan megerősödik és átveszi az idős erdő helyét. Vagyis tarvágásmentesen kitermeljük az idős fákat. Ezzel a módszerrel a II. világháború előtt évszázadokon át gyakorolt ősi üzemmóddhoz, a szálaláshoz közelítünk az erdőkezeléssel. Míg ősünk tapasztalati tudásuk szerint kezelték az erdőt, és igényeik szerint vágták a fát, előfordult a „rablőszálalás” is. A jó gazda azonban inkább gyarapította fatőkéjét, minthogy „meglopta” volna saját erdejét. A tulajdonosok a jó gazdákat tekintik mintának, ezenkívül tudományos alapon és tervszerűen gazdálkodnak, így erdeik leromlása kizárt, sőt javulása várható, gazdasági és ökológiai szempontból egyaránt. A jó minőségű törzseket tartjuk fenn, figyelünk az elegységekre, és az élővilágnak értékes egyes fákat kíméletben részesítjük (nagy koronájú, szabálytalan fákat, és az odúnak alkalmas lágy fafajokat is tudatosan meghagyunk). A régi, rossz beidegződéseket, elnevezéseket (pl. gyomfák, rontott erdő) is igyekszünk kivenni szótárunkból, mert a természetben mindennek megvan a helye és a szerepe.

Az erdőrésztel alkalmas erre a szálalóvágásra, mert a kétkorú (öreg és fiatal) erdőből elsősorban az idős, érett faanyagú egyedeket vesszük ki, miközben a fiatal bükköket „felszabadítjuk”, vagyis a fölöttük lévő öreg fákat eltávolítva, a fiatalokat fényhez juttatjuk. A munka közben nem a teljes erdőrésztel egyenletes bontását célozzuk meg, hanem éppen ellenkezőleg, előre kiválasztott csoportokat jelölünk ki, ahol erősebben vágunk, hogy ott a fiatal fákat segítsük, illetve ahol még nincs újulat, annak telepedését elősegítsük. A természetes erdő is ilyen csoportos dinamikát mutat (egy-

egy öreg fa kidőlésekor keletkező foltokban jelenik meg az újulat). Újulatot elsősorban a bükkötől és a tölgyektől várunk, erre a koruk és nagy koronájuk miatt jó esély van. Az erdeifenyő újulat megjelenéséhez – annak fényigényessége miatt – nagyobb csoportokban kell erőteljesebb bontást végezni (ez most csak néhány helyen van, a jelenlegi bontás tapasztalatai alapján fogjuk a következő 5-10 év múlva tervezett vágást végezni). Vagyis maximálisan a természetes folyamatokra alapozzuk gazdálkodásunkat.

A fakitermelés tervezésekor többszöri bejárás során választottuk ki a kivágandó fákat, melyeket festékekkel kijelöltünk. A jelölés során – a csoportos szemlélet mellett – messzemenőkig figyelembe vesszük a következőket:

- az érett törzseket bátran ki lehet vágni (főként a vastag erdeifenyőket)
- ahol van fiatal állomány, ott annak segítésére, felszabadítására kell törekedni
- sérült, beteg, görbe törzsek kivehetők, de
- maradjanak lágylombos fák (rezgőnyár, nyír) az odúlakó madaraknak és nagy koronájú, szabálytalan egyedek.

Az üzemtervi előírás korábban tarvágás volt, jelenleg szálalóvágás 345 m³/ha kitermelési előírással. A részletben 2005. januárjában kitermeltek 290 m³ fát, ebből 266 m³ erdeifenyő volt. A belenyúlási erély 63 m³/ha (20 % volt).

A fakitermelést, különösen a fadöntést és a darabolt fa közelítését fokozott gondossággal kellett elvégezni, hogy a visszamaradó fák ne sérüljenek. A döntés során az álló fák ugyanis letörhetnek, a rönkök vonszolása közben az élő fák kérge megsérülhet, ami korhadáshoz vezethet, ezért ezeket el kell kerülni. A fakitermelést irányított döntéssel végezték. A faanyag tő melletti darabolása után rövidfás közelítéssel technológiát alkalmaztak. Az előközelítést kis méretű traktor végezte a közelítőutakra, ahonnan traktor vontatta kihordószerelvénnyel végezte a közelítést és a kiszálaltatást. A fakitermelők jól képzett szakmunkások voltak, akik igényes feladatokat is képesek megoldani. Az alsó szint kímélete fontos feladatuk volt, melyet kiválóan megoldottak. Amint megfigyelhető, az elvégzett munka szépen sikerült, a fiatal bükkök közül csak nagyon kevés sérült meg.

A szomszédos 71/B erdőrésztelben is hasonló szemléletű, ún. készletgon-dozó gazdálkodást vezetnek be.

3. Az alkalmazott módszer előnyei, összegzés

Összességében a tulajdonosok gazdasági-pénzügyi céljai (hogy ti. az érett faanyagot kitermeljék és értékesítsék) e módszerrel is elérhetők. A módszer nagy előnye számunkra, hogy hosszabb távon is fakitermelési lehetőséget és ezáltal jövedelmet biztosít (ha tarra vágták volna idén az egész erdőrésztel, akkor hosszú évtizedekig nem tudnának vastag, értékes fához jutni). Kiemelendő, hogy a most megkezdett kísérleti szálalóvágás 30-50 éve alatt a meglévő, visszahagyott, vastag fákra rakódik a növedék (vagyis a fennmaradó fák „híz-nak”), és nem a pálcska méretű fiatalos, mint tarvágás után. Az is bizonyított, hogy az ilyen módszerrel kezelt „nyitottabb” (kisebb záródású) erdőben, mivel a felső szintet alkotó, idősebb fák koronái több fényhez jutnak, nagyobb növedék képződik, mint a teljesen zártan tartott, vágásos erdőben. 2005-ben természetesen kevesebb faanyagot termelhet-tek ki, mintha tarvágást végeztek volna, (kb. a fatömeg 20 %-át), de a fennmaradó rész sem vész el, hanem gyarapodik. Ugyan a fakitermelés költségesebb volt (kb. 30 %-kal magasabb így a fajlagos költség), mert fakitermelő vállalkozói díja nem a tarvágásnak, hanem egy növedékköszorító gyérítésnek megfelelő, ami kb. ennyivel magasabb. De a tarvágás utáni erdőfelújítás hatalmas költségei teljes mértékben elmaradnak, így gazdaságilag is kedvező ez az erdőkezelés. 5-6 év múlva pedig már újra jövedelemhez juthatunk egy újabb „bontásból”.

Nem utolsósorban a tarvágás összes hátrányát megelőztük (talaj kiszáradása, vágáshulladék égetése, gyomosodás, klíma megváltozása, durva tájseb, erdei élőlények élőhelyének megszűnése, azok pusztulása), és módszerünkkel hozzájárultunk a természetvédelmi célok megvalósulásához is, az erdőrezervátum megővéséhez, valamint az Őrségben nem kis számú turista elvárásainak is jobban meg tudunk felelni.

A szomszédos Vendvidéken, illetve a határon túl Szlovéniában és Ausztriában a mai napig fennmaradt kis- és törpe erdőbirtokokon nem merült feledésbe a régi szálalás módszere. Ott jól tanulmányozható a folyamatos erdőborítást biztosító (tarvágásmentes) erdő. Nemcsak a kísérleti, bevezetési szakaszt láthatjuk, hanem az évszázadok alatt üzemszerűen működő szálalás is megfigyelhető.

Reméljük, hogy e bemutatónk is hozzájárul e természetkímélőbb mód-

szer elterjedéséhez, és minél több magánerdő-gazdálkodó tér át a folyamatos erdőborítást biztosító erdőkezelési eljárásokra.

Úgy gondoljuk, hogy ez az erdészhi-vatás legfőbb kihívása: egy erdőt úgy kezelni, hogy a természetet mintázva elegyessé és többkorúvá tegyük és köz-ben faanyag-nyerési és gazdasági célja-ink is megvalósuljanak. Érdeklődéssel olvasunk minden ehhez kapcsolódó tu-

dományos írást, legutóbb éppen ez EL-ban megjelent szálalóvágásról szóló cikket (*Csépányi-Madas-Koloszár*).

4. Egyéb tevékenységek

A folyamatos erdőborítást biztosító erdőkezelést célzó projektünkbe integ-ráltunk kiegészítő tevékenységeket is. Főleg a 71/a erdőrészletben található nagy mennyiségű hulladékot össze-gyűjtöttük és hivatalos lerakóba szállí-

tottuk. Továbbá a projekt része volt 2 tá-jékoztató tábla elkészítése is, melyet az erdőrészlet szélén helyeztünk ki. Ennek szövege képezte a mostani cikk alapját, térképekkel, ábrákkal kiegészítve.

Ez a fejlesztés az Európa Terv kere-tén belül, a Környezetvédelmi és Víz-ügyi Célelőirányzat támogatásával vá-lósult meg 2005. évben.

Bodonczi László

erdőmérnök, szakmai tanácsadó

Gárdonyi Géza

Álom az erdőn.

Nyáron az erdélyi hegyek között kő-száltam. Az erdőket jártam ottan. Erdélyben jobbára még azok az erdők vannak meg, amiket maga az Isten ülte-tett. Micsoda erdők! Micsoda mesékbe illő rengetegek! Bizony van ott olyan hely is bőven, amelynek a földjét ember lába nem taposta még. És mintha szent volna az ilyen hely. Azt érzem benne, hogy a föld nemcsak az emberé.

Milyen különös érzés: egyedül lenni a vadonban! A fák itt az urak. Az ember csak bogár. A csöndesség mély és ár-nyékos. Az ég felhőtelen, világoskék és napsugaras.

Az erdő földje puha volt ottan. Az Al-földön vannak ilyen követlen, őrmes földek. És mégis egy helyen óriás szik-lakő magasodott elém. Olyan volt, mint valami fekete torony: négy-öt öl magas legalább is. Ez a kő nem a földből nőtt ki. Micsoda kéz lehetett az, amely ide dobta! Óriások nincsenek ma már. Pe-dig ezt csak óriás vethette ide. Tündé-rek sem hordanak követ éjjelenként a levegőben. Pedig ez, mintha úgy hullott volna alá. Az erőt, amely ide tette, nem ismerem. A kő maga itt van.

Valami negyven lépésnyire ettől a sziklakőtől egy alig araszos erecske kigyózik át a tisztáson. Puha pázsit sze-gélyezi mindenütt, s a kövér fűből elő-csillognak a vízivő virágoknak, (a gó-lyavirágnak meg az arannyal-versen-gőnek) fényes, sötétzöld levelei.

Leheveredtem.

És a fejemet a karomra nyugasztva, beleméláztam az őserdő isteni csöndes-ségébe.

És elaludtam.

Akkor veszem észre, hogy egy szörnyű nagy egérszínű valaki ül velem szemben a szikla tövében. Ember is, nem is. Inkább hasonlít valami emberileg ülő fehér oroszlánhoz. Az arcába belelóg a

sörénye meg a szemöldöke. Látni lehet rajta, hogy ideje végét élő aggastyán.

A mesék világába kerültem. Az ilye-nen akkor is megdöbben az ember, ha a maga szemével látja. Csak ámulok és bámulok. Nézem, csodálom a temérdek testű embert, akit a természet még tán az ősvilágban szült, amikor még a föld erőitől duzzadt.

Kábult vagyok és erőtelen. Úgy ér-zem, mintha valami halálos betegség-ből eszméltem volna fel. Mozdulnék: nincs erőm. Ahogy körül akarok tekin-teni, látom, hogy én is csak olyan fa va-gyok, mint a többi.

Fa vagyok. Merev, hóval belepett óriás. Négy girbegörbe karom az égnek mered. Lábaik a földbe vannak nőve. Látok, és nem tudom, mivel. Érzek, és nem tudom, hogyan.

– Fa voltam-e mindig?

Ezen tűnődöm. Minta ember voltam volna ezelőtt. Mozgó, barázdált-hom-loku, puhatestű ember. Nem: ez csak álom volt. Fa vagyok. Álló, gondok nél-kül való, érzéketlen kergű fa. Állok mozdulatlanul és nézem az eget, a na-pos, csillagos, az örökkévaló végtelen mindenséget.

De íme megemeli a fejét a velem szemben ülő csodálatos valaki, és fuj egyet, mint az ébredő állat szokott. Ez a fűvás elhat hozzám. Gyökérig bor-zongató hideg fuvallat. Nem is múlik széjjel, hanem tovább száll és bejárja az egész erdőt. S növekedik, erősödik, néhány perc múlva suhogó szélle hatalmasodik, s felcsapong a felhőkig, s beszáguldozza az egész mindenséget.

Az erdőn egy barna árnyék vánszor-gott által. Valami eltévedt, szegény em-ber. Szűrbe volt öltözve meg csizmába. A hóna alatt puskát vitt. A hátán tarisz-nyát. A szél megállította és dulakodott

vele. Le akarta teperni. Az ember küz-dött és erőlködött. A nyakát összehú-zva, nagy innal-kínnal botorkált tovább, s eltűnt előlem, mintha mégis csak a szél fujta volna tovább. Farkasok tutul-tak előtte, utána.

A hideg az úr.

Minden élő megmerevedik és elalél a szorításától. Én se vagyok különben. A téli álomnak ólomfátyola nehezedik reám. Nem küzdök ellene.

Végre egy napon tiszta és könnyű az ébredésem. A hó még itt van, de az égből langygyal ömlik már a napsugár.

A kerek erdőtisztáson mozdulni lá-tom egy tojásdad halmát a hónak. Moz-dult-e valóban, vagy csak a szemem képzelődött?

Nézem a tél királyát. Hogy összeag-gott, mióta nem láttam! Az orcáján ol-dalt húzódik a ráncok hálójá, amint ag-gódva fordítja a szemét az égre. Hiába erőlködik most már, hogy hideget fujjon. A lehelet csak a szakálát, baju-szát lenegtetni meg s elvész az átenyhült levegőben.

A tisztás közepén újra megmozdul a hó és feltúrósódva omladozik széjjel va-lami ébredező erőtől.

Ekkor a napnak sugárzáporában egy csodálatosan bájos valaki jelenik meg. Egy acsaszárnyú leány. A teste átlátszó arany, s a ruhája olyan valami finomság, mint a nyári rekkenő hőségben remegő levegő. Földi ember szeme aligha lát-hatja a páraszerű finomságot.

Oh mi kedves nekem ez ifju ember arca! Megismerem őt, noha eltávozott. Ő a mi királyunk. Ő a magasságbelinek földi kormányzója. Ő veti a fát, a virá-got, a fűvet. Ő védi az erdő állatait az embertől. Az ég felé terjeszti a kezét: és süt a nap. A föld felé fordítja a tenyerét: és hull a harmat. Ahol ő jár, ott virulás van és boldogság.

Tavaly nem ezen a helyen ébredt. Mikor elém jött, már akkor piros volt, mint az almavirág. A kezében vékonyka fűz vessző suhogott. A vesszőn ezüst-gombokként ragyogtak a barkák. Meg-

veregette az öreg odvas fa oldalát, s hívására zenegve jöttek elő a méhek ezrei. A föld már akkor kéklgett az ibolyától. A felhők közül alászállottak az érkező golyák meg a fecskék. És körülrajongták őt. Az énekes madarak is megjöttek. Dallal és illattal telt meg az erdő. Öröm és pezsgő élet volt minden. A fű előzsendült a földből, s egymásután jelent meg a kéklő kököröcsin, a sárga szentgyörgyvirág, s a fehérpiros százszorszép. A fák is kibontották finom zöld patyolatruháikat. Egynémelyik csipkéekkel elborítva fehérlett a többi között. Magam is ilyen voltam. És minden fürdött a nap fényes, langyos sugaraiban: a fák, a fűszálak, a madarak. Még a bogarak is kiültek a fűszálakra, meg a rögökre, és szunyókálva melengették a hátukat.

Én is kibontottam és szétterjesztetem minden leveletemet, és a gyönyör meleg borzongásaival ittam az égből omló erőt. Mert a nap az élet, a nap a boldogság. Kezdetben nincs más öröm, mint a nap. Az eltikkadásig szeretttük a napot. És szeretttük volna a halálos kimerülésig is. De akkor ránk borult az éj és üdítő gyöngyös harmattal árasztotta el a lombjainkat. Óh az éj tündérvilág.

Az éjben álom van, és a harmat a megifulás vize. A csillagok beözönlik a sötétséget a magasban, s a hold Isten keze gyanánt lebeg a világ fölött. Akkor új élet kezdődik az erdőn. Az árnyékok rejtelmes édes susogással telnek meg. A szentjános-bogarak egymásnak világítva szeretkeznek a fűszálakon, s az éjjeli pillangók szerelmesen lebegve halk bűgással kergetik egymást a lombok között.

És minden szereti egymást, minden megtalálja, ami neki legkedvesebb.

Nekem egy fehérvirágu almafa a párom.

Minden levelem remegett a gyönyörtől s a boldogság elkábultságával álltam a nap alatt.

Az élet királya karöltve szállongott a nap leányával a fák között, s hozzánk küldötte a méhek zenekarát.

Ez volt a mi mézeshetünk.

Milyen gyorsan múlt el a nyár! Mint-ha szárnyakon szálltak volna a napok is. Az élet királya megszakálasodott s napról napra gondolkozóbb arccal lebegett a vénülő lombok között.

– A tél nemsokára eljön, – mondták a madarak, – mi már készülünk

– Ne menjetek el, – így könyörgött

nekik, – ha velem maradtok, nem vehet rajtam erőt. Maradjon minden virág, maradjon minden madár!

De már akkor nem tudott repülni. Lecsüggedt fejjel járt-kelt a fák alatt, s órákig ott ült a patak partján s nézte magát a víz tükreben.

A madarak pedig fölkerekedtek, és lekiáltották hozzá a magasból:

– Isten veled! Isten veled!

Az erdő megcsöndesült. A lombok hullatva hullatták sárga leveleiket. Egy napon a szelek suhogó szárnyán megérkezett a tél. Itt a tisztáson találta az élet királyát.

Rettentő küzdelem kezdődött közöttük.

Az öreg körül a hó hullott, az ifju körül a napsugár. A fény összekeveredett a fehér pelyhekkel, az élet ura az elmulás urával.

Napokig tartott az elkeseredett küzdelem. A telet olykor visszaverték nap-pal, s olyankor egynémelyik virág kibujt a földből. Azt hitte, örök a tavasz.

Balga reménység!

Egy napon ott hevert az ifju az avaron. Ott hevert élettelenül. S az erdőt vele együtt betérítette a hó fehér szemfedővel.

Épületavató

A Bedő Albert Középiskolában 2006. december 8-án ünnepélyes épületavatóra került sor. Az iskola 123 éves története során számos kisebb-nagyobb építkezéssel kialakult, kiterjedt épület-együttesben működik. Ha végigsétálunk az iskola tízhektáros parkján, körbejárjuk az épületek sokaságát, mintha időutazást tennénk. A központi épület-együttes gondozott parkjával a kezdeteket idézve, monarchia korabeli hangulatot áraszt. A későbbiekben is majd mindegyik kor hagyott nyomot az iskolán. Ezek ugyan az iskolai épületek egységes arculatát átszabták, de talán így jobban érzékelhető az időutazás.

Az utóbbi évek jeles évfordulóihhoz mindig kötődött egy-egy épületavató. Ha visszaemlékezünk a 115 éves évfordulóra, akkor egy emlékpark átadása mellett került sor a fiúkollégium avatására. Az iskola életében az új kollégium óriási változást hozott. A korábbi tanulólétszám a háromszorosára növekedhetett, ezáltal megváltozott az iskola oktatási-képzési szerkezete, és újabb szakképesítés oktatására is sor kerülhetett. Há-

rom éve, 2003. október 10-én ünnepeltük iskolánk 120 éves évfordulóját. Ekkor egy gépszínt avattunk, amely a gyakorlati képzés további színvonalas fejlesztésében játszik fontos szerepet. Az ünnepséggel egy időben kezdődött el a most átadásra kerülő Oktatóközpont alapjainak a lerakása. A földszint négy tantermét egy éve vehették birtokukba a diákok. A mostani épületavató is egy jeles iskolai évfordulóhoz köthet. 45 évvel ezelőtt, éppen ezekben a napokban kapta meg az iskola az engedélyt *Petőházi Gábor*, akkori földművelésügyi miniszterhelyettétől, hogy Bedő Albert nevét felvegye. Mindezt azzal a kikötéssel, hogy az iskola dolgozói és tanulóinak tekintsek példaképüknek a névadót és

munkájukat az iskola névadójához méltó lelkesedéssel végezzék. Az ünnepség 11 órakor kezdődött. Először *Andrésiné dr. Ambrus Ildikó*, az iskola igazgatója köszöntötte a megjelent vendégeket. Elmondta, hogy az épületben 60 tanuló kap modern, kollégiumi elhelyezést, elősegítve a rendkívül fontos oktató-nevelő munkát is. Bizakodásának adott hangot, mely szerint a jövő évben az épület záró szintje is elkészül, mely szakmai információs funkcióval teszi teljessé az épületet. Beszédét a következő szavakkal zárta: „Mi türelemre, józan belátásra, az erdők szeretetére és tisztetetére, az erdőben végzendő felelősségteljes és becsületes munkára neveltük és neveljük diákjainkat.”

Beszéde után az iskolai diákok egy csoportja *Katona Nándor* és *Kiri Lajos* tanár urak vezetésével megható műsorral kedveskedett a vendégeknek. Majd *Magyar Anna*, a Csongrád megyei Közgylűs elnöke, végül *Klemencsics András*, az FVM Természeti Erőforrások Főosztályának főosztályvezető-helyettese beszédét hallgattuk meg. Ezt követően jelképesen közösen vágták át a szalagot.

Andrés Pál
tanár

Egyesületi hírek

Jegyzőkönyv

készült az Országos Erdészeti Egyesület Elnökségi üléséről

Budapesten az OEE Klub termében

2006. november 8-án

Jelen vannak: *dr. Pethő József* elnök, *Schmotzer András* alelnök, *Doros István* technikus alelnök, *Haraszi Gyula* az Erdészeti Lapok Szerkesztőbizottságának elnöke, *Horgosi Zsolt*, *Kertész József*, *Kiss László*, *Máté Zoltán* és *Tibanyi Gyula* régióképviselek; *Bogdán József* a Díj Bizottság elnöke, *Lengyel László* arculat tervező, valamint tanácskozási joggal meghívottak közül: *Kolozsvári Ákos* EB elnök, *dr. Sárvári János* a MEGOSZ főtitkára, *Ormos Balázs* főtitkár, *Pápai Gábor* főszerkesztő, *Mester Gézáne* titkárságvezető. Kimentését kérte: *Bodor Dezső* Károly magánerdős alelnök és *Puskás Lajos* régióképviselek.

Dr. Pethő József elnök köszöntötte az elnökségi ülésen megjelenteket, majd megnyitotta az ülést. A jegyzőkönyv vezetésére *Mester Gézáne*t, hitelesítőkné *Haraszi Gyulát* és *Horgosi Zsoltot* kérte fel. Az írásban kiküldött napirendi pontokat az elnökség egyhangúan elfogadta.

Az első napirendi pont előadója *Bogdán József*, a Díj Bizottság elnöke tájékoztatta az elnökséget, hogy az előző elnökségi ülésen elhangzottaknak megfelelően *Kertész József* átdolgozta a Kitüntetési Szabályzatot. A módosítás az Alapszabályt nem érinti. A bizottság tagjai *Kertész József* javaslatára, a technikusok részére új kitüntetés alapítását terjesztik az OEE elnöksége elé *Decrett József Emlekérem* elnevezéssel. Az új díjat azon közép fokú végzettségű erdészek kapják, akik jórészt közép fokú végzettséghez kötött munkakörben, a tő mellett, kiemelkedően végezték munkájukat.

Tájékoztatta továbbá az elnökség tagjait, hogy a Díj Bizottságban továbbra is szerepet vállalna: *Fejes Dénes*, *Répászky Miklós*, *dr. Rónai Ferenc*, *Bogdán József*. Kéri az Elnökségtől, hogy jelölje meg a 6 régiót, az erdész-technikusokat, valamint a nyugdíjasokat képviselő bizottsági tagokat, valamint a Díj Bizottság elnökét.

A hozzászólásokban elhangzott, hogy a technikusok éveken keresztül kimaradtak a kitüntetések közül, ezért indokolt a Decrett-díj létrehozása hasonlóan a Bedő- és Kaán-díjakhoz.

Dr. Pethő József megköszönte *Bogdán József* szóbeli kiegészítéseit, valamint a hozzászólásokat és javaslatokat. Úgy érzi, hogy az Egyesületnek nagy érdeme lesz az új díj alapítása. A Kitüntetési Szabályzatot – a módosítások átvezetése után – megvitatásra ki kell küldeni az OEE szervezeti egységeinek.

29/2006.(november 8.) sz. elnökségi határozat:

Az elnökség megtárgyalta a Kitüntetések Adományozási Szabályzatát. Megbízta Bogdán Józsefet, a Díj Bizottság elnökét, hogy a módosítások átvezetése után a szabályzat tervezetét küldje meg a helyi csoportoknak, a szakosztályoknak, pártoló tanácsoknak, az elnökség tagjainak, valamint az OEE Titkárságának. A módosító javaslatokat november 24-én, 12.00 óráig kell megküldeni az OEE titkárságára.

(A határozatot 9 igen, 0 nem és 0 tartózkodás mellett szavazta meg az elnökség.)

Második napirendi pontként *dr. Pethő József* elnök és *Ormos Balázs* főtitkár javasolta, hogy az elnökség 2007-ben ne tervezzen az egyéni tagok részére tagdíjmelést. Főtitkár úr tájékoztatta az elnökség tagjait, hogy a Titkárság ismét kiküldi a helyi csoportoknak a nyugdíjasok számát azzal, hogy létszamarányosan adják meg a „kedvezményes” Erdészeti Lapok költségtérítésére (1800,- Ft/év) jogosultak névsorát. Pártoló jogi tagdíjjal kapcsolatban főtitkár úr elmondta, hogy az állami erdőgazdaságokkal meg kell újítani az együttműködési megállapodást, valamint meg kell határozni a jogi tagdíj összegét.

A hozzászólásokban és a javaslatokban megfogalmazásra került, hogy az állami erdőgazdaságokon kívül más jogi személyek is támogassák az Egyesületet. Szóba kerültek a tehetősebb magánerdőgazdálkodók, a biomassza-erőművek és más, az erdőgazdálkodáshoz közel álló vállalkozások.

Az elnökség a következő határozatot hozta:

30/2006.(november 8.) sz. elnökségi határozat:

Az elnökség az egyéni tagdíjak 2007. évi díjának emelését nem kezdeményezi a küldöttközgyűlés felé.

(A határozatot 9 igen, 0 nem és 0 tartózkodás mellett szavazta meg az elnökség.)

A harmadik napirendi pont előadója *Haraszi Gyula*, az EL SZB elnöke elmondja, hogy az írásban kiküldött EL Működési Szabályzathoz írásban nem, de szóbeli visszajelzéseket kapott. 2007. január 1-re egységes szerkezetbe szeretné hozni a szabályzatot. Kéri az elnökségi tagok véleményét, javaslatait. Röviden tájékoztatta az elnökség tagjait, hogy írásban felkereste az állami erdőgazdasági zrt.-k vezérigazgatóit az Erdészeti Lapok honlap beindításának támogatására. Eddig a huszonnégy erdőgazdaságból tizenhatal egyeztetett, hét társaság jelezte támogatását, eddig összesen 460 000,- Ft áll rendelkezésre. A támogatási szerződések aláírás alatt vannak. Egy társaság csak 2007-ben tud támogatást nyújtani, két társaság írásban értesítette, hogy nem ad támogatást.

A jelenlévő elnökségi tagok a vita során kérték, hogy a szabályzatban az időt álló stratégiai elemek kerüljenek be. Kerüljön szabályozásra a lapokban megjelenő hirdetések feltételei. További felvetés volt, hogy több cikket látnának az erdőgazdasági zrt.-k életéről.

Dr. Pethő József elnök, mint az Erdészeti Lapok felelős kiadója javasolta, hogy a szabályzat tartalmazza az SZB elnökének, az SZB tagjainak, valamint a főszerkesztőnek a munkaköri feladatait. A döntés felelősségét az Egyesület elnöke vállalja magára. Támogatja, hogy *dr. Sárvári János*, *Kolozsvári Ákos*, *Haraszi Gyula* közösen tekintsék át a szabályzatot.

31/2006. (november 8.) sz. határozat:

Az elnökség felkéri Haraszi Gyulát, a Szerkesztő Bizottság elnökét, hogy az Erdészeti Lapok működési rendjének tervezetét terjessze a

2007. januári elnökségi ülés elé, jóváhagyásra.

(A határozatot 9 igen, 0 nem és 0 tartózkodás mellett szavazta meg az elnökség.)

A következő napirendi pontként a 2007. évi program került megvitatásra. *Ormos Balázs* ismertette a program tervezetét, mely előzetesen kiküldetésre került az elnökség tagjainak. Hozzászólások után az eredeti változat mellett döntött az elnökség, melyet ki kell küldeni megvitatásra az OEE szervezeti egységeinek.

32/2006.(november 8.) sz. határozat:

Az elnökség a módosított 2007. évi egyesületi program tervezetét javaslatléttel érdekében vitára bocsátja a régiók, helyi csoportok, szakosztályok, pártoló tanácsok körében.

(A határozatot 9 igen, 0 nem és 0 tartózkodás mellett szavazta meg az elnökség.)

Haraszi Gyula az elnökségtől döntést kér az EL honlapjának beindításához. Tájékoztatást ad arról, hogy árajánlatokat kértek be a weblap készítésére. A beérkezett öt ajánlat értékelése után a bizottság – melynek tagjai: *dr. Sárvári János, Lengyel László és Pápai Gábor* – az Egon Art Bt. ajánlatát tartották a legkedvezőbbnek. Lengyel László a karbantartást fél évig vállalja, utána Pápai Gábor feladata lesz.

33/2006. (november 8.) sz. határozat:

Az elnökség elfogadja az Egon Art Bt. árajánlatát az Erdészeti Lapok honlapjának elkészítésére.

(A határozatot 9 igen, 0 nem és 0 tartózkodás mellett szavazta meg az elnökség.)

Schmotzer András felolvassa az Erdőművelési Szakosztály levelét a vadászterületek kijelölésével kapcsolatos NFA ténykedésekről. Javasolja, hogy az FVM miniszterének *dr. Pethő József* írjon levelet.

34/2006. (november 8.) sz. határozat:

Az elnökség megbízza dr. Pethő József elnököt, hogy az Erdőművelési Szakosztály által a vadászterületek kijelölésével kapcsolatos levelét adja át az FVM miniszterének.

(Az elnökség 5 igen, 1 tartózkodás mellett a határozatot elfogadta.)

Dr. Pethő József tájékoztatta az elnökséget a Gyökerek és lombok V. kötetének megjelentetési költségeiről.

35/2006. (november 8.) sz. határozat:

Az elnökség a Gyökerek és lombok V. könyv költségvetését és megjelentetését elfogadja.

(A határozatot 6 igen, 0 nem és 0 tartózkodás mellett szavazta meg az elnökség.)

Dr. Pethő József tolmácsolja *dr. Oroszi Sándornak*, az Erdészettörténeti Szakosztály elnökének azon kérését, hogy az Erdészettörténeti Közlemények

56-os eseményekről szóló kiadásához az OEE 500-600 ezer Ft-os támogatást adjon, melyet az elnökség támogatott.

Dr. Sárvári János: a zöldektől kapott levelet olvasta fel. Az elnökség a levél tartalmát támogatta.

Dr. Pethő József elnök megköszönte az aktív részvételt és az ülést bezárta.

Kmf.

Mester Gézáné
jegyzőkönyvvezető
Ormos Balázs
főtitkár

Dr. Pethő József
elnök

Hitelesítők: **Horgosi Zsolt**
Haraszi Gyula

Jegyzőkönyv

**készült az Országos Erdészeti Egyesület Elnökségi üléséről
Budapesten az OEE klub termében
2006. november 24-én**

Jelen vannak: *dr. Pethő József* elnök, *Schmotzer András* általános alelnök, *Doros István* technikus alelnök, *Bodor Dezső Károly* magánerdős alelnök, *Horgosi Zsolt*, *Kertész József*, *Kiss László*, *Máté Zoltán* és *Tibanyi Gyula* régióképviselek, *Bogdán József* a Díj Bizottság elnöke, tanácskozási joggal meghívottak: *Kolozsvári Ákos* az EB elnöke, *dr. Sárvári János* a MEGOSZ főtitkára, *Ormos Balázs* főtitkár, *Pápai Gábor* főszerkesztő, *Mester Gézáné* titkárságvezető. Kimentését kérte: *Haraszi Gyula* az EL Szerkesztőbizottságának elnöke és *Puskás Lajos* régióképviselek.

Dr. Pethő József elnök az elnökségi ülésen megjelentek köszöntése után megnyitotta az ülést. Felkérte *Mester Gézánét* a jegyzőkönyv vezetésére, hitelesítőknél *Tibanyi Gyulát* és *Máté Zoltánt*.

Az első napirendi pont előtt tájékoztatta az elnökség tagjait, hogy a ma délelőtti szakosztályvezetői értekezleten is szóba kerültek a vadászterületek kijelölése körüli anomáliák. A most felhozott igények már megkések. Elmondta továbbá, hogy az ÁESZ érdekében *Gráf* miniszter úrral három alkalommal találkozott, aki mindannyiszor az új „egyablakos” megoldás mellett foglalt állást. Újszerű és pozitív volt a november 23-i zöld civil szervezetekkel való találkozás. A MEGOSZ határozott fellépése révén az erdészek mellett nagyon pozitív volt a zöldek hozzáállása. Az ÁESZ érdekeinek érvényesítésére a miniszterelnök úrnak írandó levelet a zöld civil szervezetek is aláírják.

Beszámolt továbbá a 2 milliomodik hektár erdő átadási ünnepségéről, melyről az Erdészeti Lapok is hírt ad.

Az első napirendi pont előadója *Schmotzer András* alelnök beszámolt a régiókban lajajlott értekezletekről, melyek témája a Kitüntetési Szabályzat módosítása volt.

A régióképviselek részletesen ismertették a régiókban tartott értekezleteken felvetett módosító javaslatokat. A sok vélemény megvitatása után az Elnökség az alábbi határozatot hozta:

36/2006. (november 24.) sz. határozat:

A régiók és a szakosztályok javaslataival módosítva az elnökség a Küldöttközgyűlés elé terjeszti a Decrett József emlékérem, új egyesületi kitüntetés alapítási javaslatát.

(Jelen van 8 fő elnökségi tag. Szavazás eredménye: 7 igen, 0 nem, 1 tartózkodás)

37/2006. (november 24.) sz. határozat:

Az elnökség felkéri a Díj Bizottság elnökét, Bogdán Józsefet, hogy a következő elnökségi ülésre tegye meg javaslatát az új összetételű Díj Bizottság tagjaira.

(Jelen van 8 fő elnökségi tag. Szavazás eredménye: 8 igen, 0 nem, 0 tartózkodás)

A második napirendi pont a 2007. évi egyesületi program megvitatása volt.

Schmotzer András alelnök a régiókból összegyűjtötte a javaslatokat. Bejelenti, hogy 2007. január elején Ormos Balázs főtitkárral egyeztet, és a tervezet az elnökségi ülésen előterjesztésre kerül.

Dr. Sárvári János, a könyvtár őre tájékoztatta az elnökséget, hogy megkezdte őt Farkas Lajos, a Kaán Archívum gondozója. Javasolja, hogy a 2007. évi programba vegyék fel a kiállítás-sorozatot, mely érinti Nagykanizsát, Budapestet, a Vándorgyűlés színhelyét, a Wagner Károly Erdészeti Szakkönyvtárat.

A harmadik napirendi pont a december 8.-i Ünnepi Küldöttközgyűlés volt,

mely a felújított Erdészteremben, a volt Alkotmány utcai Székházban kerül megrendezésre. Az elnökség a meghívó-tervezetet elfogadta.

Több hozzászólás nem lévén az elnökségi ülést az elnök berekesztette.

Kmf.

Ormos Balázs
főtitkár

Dr. Pethő József
elnök

Mester Gézáné
jegyzőkönyvvezető

Hitelesítők: Tihanyi Gyula
Máté Zoltán

Jegyzőkönyv

mely készült az Országos Erdészeti Egyesület

Ünnepi Küldöttközgyűléséről

Budapesten az Alkotmány utcai Székház Erdésztermében

2006. december 8.

Dr. Pethő József elnök köszöntötte a küldöttközgyűlésen megjelent vendégeket, az Elnökség és az Ellenőrző Bizottság tagjait, valamint a küldötteket. A küldöttközgyűlés a 120 éves Székházban az Erdészterem felújítása alkalmával tartotta ülését.

Az elnök megállapította, hogy a küldöttközgyűlésen a 70 fő küldöttből 29 fő jelent meg, ezért a küldöttközgyűlést az eredeti napirendi pontokban 10,30 órára ismét összehívja, mely a megjelent küldöttek számától határozatképes.

Az időt kihasználva a jelenlévők ünnepi programon vettek részt, melynek során bemutatásra került az Erdészterem rekonstrukciós folyamata.

10,30 órakor dr. Pethő József elnök megnyitotta a küldöttközgyűlést, mely 29 fővel határozatképes. A jegyzőkönyv vezetésére felkérte Mester Gézánét, hitelesítőknékné Ripszám István és Tátrai Gábor küldötteket.

Első napirendi pontként az Egyesület elnöksége javaslatára egy új díj, a Decrett József Emlékérem adományozási feltételei kerültek felterjesztésre. Az

előterjesztő Kertész József ismertette a nevezetes erdész személyiség életútját, eredményeit és a tő mellett végzett kiemelkedő szakmai munkáját. Javasolta a küldöttközgyűlésnek, hogy az új díjat a kiemelkedő tő melletti erdészeti munkát életen át végző erdész kollégák díjazására fogadja el a küldöttközgyűlés. A küldöttközgyűlés egy támogató hozzászólással a következő határozatot hozta:

5/2006. (december 8.) sz. küldöttközgyűlési határozat:

A küldöttközgyűlés Decrett József díjat alapít a Kitüntetések Adományozási Szabályzata 4. sz. mellékleteként az alábbiak szerint.

4. sz. melléklet

Decrett József Emlékérem

Az Országos Erdészeti Egyesület 2006. évben új díjat alapít Decrett József Emlékérem címen.

1. Decrett József Emlékéremmel az Egyesület azokat a középfokú végzettségű, élő erdészeket tünteti ki, akik a

névadó szellemiségéhez méltó munkásságot fejtettek ki, akik

a) az Egyesület (helyi csoport, régió) életében tevékenyen részt vettek, ha esetleg országos hírnévre nem is tettek szert;

b) erdészeti tevékenységüket évtizedeken át szakmai területen, jórészt középfokú végzettséghez kötött munkakörben, kiemelkedően végezték;

c) hivatásként végzett munkájukkal, emberséges magatartásukkal környezetükben példát mutattak;

2. Az Egyesület ennek az emlékéremnek az alapításával egyben emléket kíván állítani Decrett Józsefnek, aki kitűnő képzettségű erdésze volt a XVIII-XIX. század Magyarországnak. Végigjárta az akkori erdészeti ranglétrát. (Volt felvigyázó, erdőőr, alerdész, főerdész, erdőbíró, végül erdőmester.) Besztercebánya környéke több ezer hektáron kopárrá vált erdőterületének eredményes újjraerdősítője. Az első magyarországi csemetekertek létrehozója, a tudatos előhasználatok bevezetője. Az erdei munkások felkarolója, hatékony támogatója.

Az emlékérem évenként legfeljebb három személynek adható.

3. Az emlékérem egyik oldalán Decrett József domborművű arcképe látható „ORSZÁGOS ERDÉSZETI EGYESÜLET DECRET JÓZSEF EMLÉKÉREM 2006” körfelirattal, a másik oldalon „Az erdők szolgálatáért” felirattal. Az emlékérem arckép feletti peremére a kitüntetett neve és az adományozás évszáma kerül.

A kitüntetéshez egy kör alakú, 18 karátos aranyból készült jelvény is tartozik, amelyen közepén mélyzöld zománcozott erdészcsillag, felette „OEE”, alatta pedig „DECRET JÓZSEF” felirat kerül bevéssre. Jutalomként az emlékérem mellé értékálló aranygyűrűt adományoz az Egyesület. A gyűrű 18 karátos aranyból készül, közepén erdészcsillaggal.

A belső oldalára a kitüntetés évét vésik.

4. Az adományozás indokait nyilvánosságra kell hozni. A kitüntetett arcképét és szakmai életrajzát az Erdészeti Lapokban meg kell jelentetni. A kitüntettekéről az Egyesület titkárságán nyilvántartást kell vezetni.

5. A Decrett József Emlékérem átadására az évenként megrendezendő Vándorgyűlésen, ha ez bármely ok miatt nem lehetséges, más ünnepélyes alkalommal kerüljön sor.

Budapest, 2006. december 8.

Ormos Balázs Dr. Pethő József
főtitkár elnök

(Jelen van 29 fő küldött: 29 igen, nem: 0, tartózkodott: 0 szavazattal a határozat elfogadásra került)

Nemzeti Éghajlatváltozási Stratégia

A váratlan és szélsőséges időjárási események káros hatásainak enyhítését, a védekezési eljárások hatékonyságának növelését célozza a formálódó Nemzeti Éghajlatváltozási Stratégia. A 20–25 éves távlatra kitekintő stratégia a globális felmelegedéssel együtt járó rendkívüli eseményekre is kitér. A koncepció rögzíti a kormány és valamennyi résztvevő szerepét és feladatait, továbbá a felkészülés, a védekezés és a helyreállítás pénzügyi alapjai és műszaki feltételei megteremtésének szükségességét. Láng István, a stratégiát megalapozó kutatást vezető akadémikus a lehetséges felkészülés konkrét példáit sorolva kifejtette: a mezőgazdaságban fajváltásokra van szükség, egyre inkább szárazság- és melegtűrő növények termesztésében kell gondolkodni.

A következő napirendi pontként az Egyesület régiós szervezete megváltoztatására hozott korábbi küldöttközgyűlési határozatok kerültek módosításra.

Az elnökség javasolta az alábbi küldöttközgyűlési határozat törlését:

6/2005. (dec.9.) sz. küldöttközgyűlési határozat:

A küldöttközgyűlés a hét régióra való áttérésről szóló 4/2005. (ápr.7.) határozatának végrehajtását 2006. december 31-re módosítja.

(Jelen van 28 fő küldött; egyhangú igen szavazat)

Dr. Pethő József elnök a küldöttközgyűlésnek az alábbi határozat elfogadását javasolta.

7/2006. (dec.8.) sz. küldöttközgyűlési határozat:

A küldöttközgyűlés a hét régióra való áttérésről szóló 4/2005. (ápr.7.) és az azt módosító 6/2005. (dec.9.) határozatait – a hét régiós rendszerre való áttérés lehetőségét fenntartva – elnapolja.

(Jelen van: 29 fő küldött; igen: 29 fő, nem: 0, tartózkodott: 0)

Dr. Pethő József a küldöttközgyűlés hivatalos részét bezárta, majd az ünnepi rendezvény folytatódott.

K.m.f.

Ormos Balázs
főtitkár

Dr. Pethő József
elnök

Mester Gézáné
jegyzőkönyvvezető

hitelesítők: **Ripszám István**
Tátrai Gábor

A természettől tanulva...

2006. november 22-én az MTA Felolvasótermében került sor az erdőrezervátum kutatás öt éves eredményeinek egész napot kitöltő ismertetésére. Az egybegyűlteket (kutatók, egyetemi oktatók és hallgatók, erdőgazdálkodók, természetvédők és az AESZ munkatársai) *Haraszthy László*, a KvVM szakállamtitkára és *Borbidi Attila* akadémikus, a Magyar Nemzeti Erdőrezervátum Bizottság elnöke köszöntötte. A bevezető gondolatok közt elhangzott, hogy 1981-ben *Fekete Gábor* akadémikus arról írt a Botanikai Közleményekben, hogy az erdészek és a botanikusok együttműködése az 1950-60. években volt intenzív és hatékony. Ismét itt az ideje, hogy a természeti erőforrásokkal foglalkozók összefogjanak. Ez a konferencia is azt szolgálja, hogy az együttműködés javuljon, jobban értsük egymást.

A bevezető szavak után 18 előadást hallgathattunk meg. Több esetben az előadók egy-egy nagyobb létszámú alkotói csoport nevében szóltak. *Mázsa Katalin* és *Horváth Ferenc*, akik az MTA ÖBKI (MTA Ökológiai és Botanikai Kutatóintézete) munkatársai, a program koordinátoraiként a kutatást, az információáramlást szervezik, az elmúlt öt év kutatásait vették számba. *Mázsa Katalin* elmondta, hogy jelenleg cél a rezervátum hálózat hosszú távú fenntartása, az egységes kutatás-módszertan kialakítása, a módszertani megoldások tesztelése és fejlesztése. Megtudtuk, hogy a legtöbb rezervátumban eseménykövetés folyik, néhány helyen faegyed-szintű felmérést végeznek, és négy helyen (Kékes-Észak, Vár-hegy, Szalafő, Hidegvíz-völgy) megkezdődtek a hálózatban történő elemzések. Ezek a területeken interdiszciplináris együttműködés kere-

tében az ERDŐ+h+a+l+ó 50x50 méteres kijelölt mintavételi ponthálózatán faállomány-szerkezeti és talajtani felmérést végeztek, amelyet később botanikai felméréssel is kiegészítenek. *Standovár Tibor* (ELTE) a Nat-Man Projekt (természeti folyamatokra alapozott erdőgazdálkodás Európa bükkösei) eredményeit ismertette. Elsősorban a lékek méretét, a lékek változásait és a holtfa mennyiségét vizsgálták. *Czájlik Péter* (Vásárhelyi István Természetvédelmi Kör) a Kékes Erdőrezervátum ezer évét vázolta, majd 300 éves történetét részletesen ismertette. Mindezek alapján bebizonyosodott, hogy a magterület állománynak nagy része egy mérsékeltövi őserdő maradványa. Hangsúlyozta, hogy ennek az őserdő fragmentumnak a szerencsés megmaradása elsősorban az erdőtomb tulajdonosainak szándékától, és a terület távol eső elhelyezkedésétől, valamint a térség történetétől függött.

Horváth Ferenc egy nagy létszámú team nevében a természetszerű erdők faállomány-szerkezetének felmérési ered-

ményeiről adott számot. *Heil Bálint* (NYME) általánosan ismertette az erdőrezervátumok termőhelyi viszonyainak kutatását, *Illés Gábor* (ERTI) a domborzat, a talaj és a faállomány-szerkezet összefüggéseinek matematikai modellezésével foglalkozott. *Standovár Tibor* és társai a Kékes Erdőrezervátum finom léptékű faállomány-dinamikai vizsgálatából vontak le általános következtetéseket: az átlagos lékterület 75-95 m² az állományok területéből 5,6-7,1 % a lék, vizsgálták a lékképződések okát, s azt, hány fa kidőlésével képződik a lék (meghatározóan egy fa kidőlésével). *Horváth Jenő* (Őrségi NP) és társai vizsgálódását a Szalafő Őserdőben *Bonczó Kálmánné* 1981. évi szakmérnöki diplomatervének adatai is segítették, mivel az abban rögzítettekhez hasonlíthatták a mai viszonyokat és értelmezheték a változásokat.

Kovács Gábor (NYME) a Hidegvíz-völgyi Erdőrezervátum talajainak a gazdálkodás hatására bekövetkezett változásáról szólt. *Király Gábor* (NYME) érdekes előadása a földi lézeres letapogatás faállomány-vizsgálatban használható új módszerét mutatta be. Ez a műszaki-technikai újdonság a távoli jövőben forradalmasíthatja az erdőrendezést.

Már a délután második felében kerültek sorra azok az előadások, melyek konkrét kutatási eredményekről könnyen érthetően számoltak be. Ezek azonnal mindenki, az eddig kételkedők számára is, bizonyították a rezervátumok létének és kutatásának fontosságát és értelmét. A következő konferencia szervezőinek javasoljuk, hogy ilyen jellegű előadásokkal kezdődjön a nap, s az átfogó, módszertani anyagok maradjanak a végére. Az ügy elhivatottjai bizonyára végig maradnak. Így a meggyőző, fontos ismerteket meghallják azok is, akik nem tudnak egész nap ott maradni. *Siller Irén* (Szent István Egyetem) a nagygomba monitorozás eredményeit ismertette az erdőrezervátumokban. Szavaiból kiderült, hogy több új, hazánkban eddig nem ismert fajt írtak le a kutatás során. S e fajok fennmaradása csak e kíméletes, magterületi viszonyok közt képzelhető el. *Ódor Péter* (ELTE) elsősorban a korhadó faanyag szerepét vizsgálta a mohák életében. Általánosságban is elhangzott, hogy a holtfa-

dálkodás elősegíti az erdőben a mohák, gombák, madarak, rovarok faj- és egyedszám-gazdagságát, hiszen lehetőséget teremt a mikro élőhelyek kialakulásához, a lejtők talajvédelmét segíti, a felújulásban, a tápanyag- és vízgazdálkodásban fontos szerepe van. A következő előadó, *Standovár Tibor* a rezervátum-kutatás eredményeinek a természetvédelemben való hasznosításáról beszélt. A modern ökológiai szemlélet a természetes bolygatások következtében létrejövő faállomány-szerkezet, mintázat tanulmányozásában látja a lehetőséget arra, hogy a természetet legkevésbé károsító beavatkozások módszerei kialakíthatók legyenek. Hasonlóan meg kell ismerni az erdőspecialista fajok élőhelyigényét. Az utóbbi két előadás kihangsúlyozott fő konklúziója volt: az erdei biodiverzitás megőrzése nem oldható meg csupán a védett területeken. Az erdőgazdálkodásban egy ökológiai szemlélettel felvértezett szakmai vezetés tudja majd megőrizni, illetve kialakítani gazdag és változatos erdeinket.

Csépányi Péter a Pilisi Parkerdő Zrt. ökológiai szemléletű erdőgazdálkodási döntéseit és gyakorlatát mutatta be (körzeti erdőtervekben szálaló üzemmód tervezése, szálalóvágásos gazdálkodás, holtfa visszahagyása). *Varga Béla* (Pro Silva Hungária) az erdőrezervátumok tanulmányozásából levonható következtetéseket villantotta fel. *Borbidi Attila* a védőövezetek korrekt kezelésének fontosságát, a növényi inváziók veszélyét, a klímaváltozás miatt a fafajcserék várható felgyorsulását hangsúlyozta. *Sóder Márton* (KvVM) aggodalommal szölt az erdőrezervátum-kutatás jövőjéről, s hangot adott reményének, hogy a jövőben az FVM is részt vállal a rezervátum-kutatás támogatásában.

Remélhető, hogy a rezervátum-kutatás előrehaladásával, a természettől tanulás folyamatában a gyakorlati erdőgazdálkodók számára is hasznosítható ismeretek minél szélesebb körben ismertek lesznek.

Bús Mária

Köszönet

Örömteli szívvel jelentem, hogy hatalmas meglepetésemre, az idei pécsi Erdészbalon a családunk által megnyert muflonkos fődíj 2006. december 2-án terítékre került. Én azelőtt nem vadásztam, ezért ehhez az idei nyáron végig kellett csinálnom az összes szükséges intézkedést a vadászvizsgától a fegyvertartási engedély megszerzéséig, a fegyverek beszerzésétől a lögyakorlatokig.

Testileg, lelkileg felkészülve érkezünk meg így december első hét végén az Északerdő Zrt. Hegyközi Erdészeti Igazgatóságának senyői vadászházába.

Időben kissé megkéstünk ugyan, a párzasi időszaknak már vége volt, ezért nehézkes volt a már csapatban járó muflonok között a megfelelő kos kiválasztása. Szerencsénkre szombaton délután mégis céltávcsőbe került a magányosan járó és megfelelő méretű kos, melyet mintegy 120 m-ről hegynek fel felé löve sikerült helyben marasztani.

Ezüton szeretnék köszönetet mondani a díjat felajánló Északerdő Zrt.-nek és vezérigazgatójának, *Cserép Jánosnak*, a Hegyközi Erdészeti Igazgatóságának, annak igazgatójának *Buday Péternek*, a kísérő vadászoknak *Czók Gusztávnak*, *Tóth Lászlónak*, *Bodnár Lászlónak* és *Dózsa Gábornak* az ajándékba kapott csodálatos élményért.

Balról a boldog tulajdonos

Külön köszönettel tartozunk a senyői vadászház üzemeltetőinek, a *Horváth családnak*, *Jani bácsinak*, *Éva néninek*, *Krisztiánnak* és *Melindának*, akik szíves vendéglátással és ízletes ételekkel örvendeztettek meg bennünket.

Végül, de nem utolsósorban szeretnék köszönetet mondani a soponyi *Maár Gyula* barátomnak, aki az elmúlt évben türelemmel és szeretettel tanított nemcsak a helyes és hatékony fegyverhasználat rejtelmeire, hanem a termé-

szet és a vadak életének jobb megismerésére.

Hosszú felsorolás ez, ennyi ember kellett ahhoz, hogy egy erdész kezdő vadásszá alakuljon, holott eddig ez álmaiban sem fordult elő. Szerencsére ezáltal újra közelebb sikerült kerülnöm az ERDŐHÖZ is, hiszen én is Széchenyi Zsigmond szavait vallom, hogy ez a dolog mégiscsak „több erdőzűgás”.

Waidmannsheil! Üdv az Erdésznek.

Molnár György
erdőmérnök, Várpalota

A Kecskeméti Helyi Csoport tanulmányútja

Az elmúlt évben tartott tanulmányút célja: Erdőgazdálkodás és természetvédelem kapcsolatának tanulmányozása a felkeresett régióban

A csoportot Felsőtárkányban a BNP munkatársai fogadták. Szállásfoglalás után Szabó Szilárd erdészeti osztályvezető tartott rövid tájékoztatást a BNP elsősorban erdőgazdálkodással kapcsolatos tevékenységéről és az aznapi kirándulás menetrendjéről. Bemutatta Csikos Valéria munkatársát, aki az egész nap folyamán szintén végigkísérte a csoportot. A tájékoztató után megtekintettük „A karszt és élővilága” kiállítást, mintegy alaphangulatot adva a kétnapos hegyvidéki kirándulásnak.

Gyalogtúránkat a Bükk-fennsíkon két csoportra osztva tettük meg. Az egyik csoportba „bevállalósabb” tagjaink jelentkeztek, ahol a túra komolyabb fizikumot igényelt a tervezett útvonal teljesítéséhez. Meg kell jegyezni, hogy ebbe a csoportban is volt három fő 75 év feletti életkorú tagtársunk akik teljesítményük miatt is megérdemlik, hogy a nevüket külön megemlítssem. Begya Lajos (1930) Beliczai István (1931) és Sipos Sándor (1923) tagtársainknak ez úton is még egyszer gratulálók!

A másik csoport kevesebb energiát igénylő, kényelmesebb de ugyanolyan szép élményt kapott a Nagymező meglatogatásával.

A gyalogtúra során a csodálatos őszi színekben pompázó tájban való gyönyörködés mellett kísérőinktől a Bükk-fennsík természeti értékeinek bemutatásán túl átfogó tájékoztatást kaptunk az erdőgazdálkodás és a természetvédelem kapcsolatáról is. Az első csoport útvonala érintette a 948 m-es Tarkó természeti képződményt, ahol csodálatos őszi panoráma fogadta a csoportot, valamint az ún. Óserdőt. Mindkét csoportot elbűvölte a Bükk sajátos képződményeinek, az ún. töbröknek különleges természeti- és élővilága.

Ez az este azonban egy sima vacsora elfogyasztásánál azért rendhagyóbb volt.

Érkezésünkkel Dúsk József, a BNP igazgatója fogadott bennünket nagy sze-

retettel. Megkülönböztetett tiszteletének a módon is bizonyítékát adta, hogy évtizedek óta gyűjtögetett és féltve őrzött pálinkagyűjteményéből egy felismerő versenyt vezényelt le a hozzáértő és vállalkozó jelentkezők részére.

A kóstolóverseny természetesen óriási sikert aratott és igen-igen meg is alapozta az est hátralevő részének hangulatát. Ismételten köszönjük Igazgató Úr!

A pálinka-felismerő verseny három dobogós helyezette sorrendben Seres Ferenc, Bíró Tibor és Horvát Csaba tagtársaink voltak (szép volt fiúk).

Éppen tetőfokán volt talán a hangulat, amikor elfogadva meghívásunkat nem kisebb rangú vendég tiszteelte meg jelenlétével tanulmányutunkat, mint Schmotzer András, az OEE elnökségének általános alelnöke.

Alelnök úr rövid köszöntőjében üdvözölte a Kecskeméti Helyi Csoportot, kiemelte annak egészséges korosztály- és szakmai összetételét. Felhívta a figyelmet a 2007-ben Kecskeméten megrendezésre kerülő 138. OEE Vándorgyűlés szakmai kihívására és egyben annak sikeres megrendezéséhez sok sikert kívánt.

Az este további része a baráti kapcsolatok ápolásának jegyében zajlott...

Másnap reggeli után elbúcsúztunk vendéglátóinktól a BNP munkatársaitól és elindultunk a Mátrába.

Első programunk a Siroki-vár felkeresése volt, ahol Dobro Csaba, az Egri H.Cs. titkára fogadott bennünket. A Siroki-várból gyönyörű panoráma tárult elénk szinte az egész Mátrára. Vendéglátónk magas szintű, szinte mindenre kiterjedő szakmai tájékoztatást adott egyrészt az Egererdő Zrt., de ezen túlmenően a térség erdőgazdálkodásáról is. Az erdőgazdálkodás és a természet-

védelem kapcsolatának elemzésében kiemelte, hogy a BNP Igazgatóságával rendkívül jó a viszonyuk, de a mind szélesebb körű közvélemény nyomására a szakmai szempontok egyre többet sérülnek. Kiemelt feladatuknak tekintik ezért a közvélemény mind szélesebb körű tájékoztatását, PR-tevékenységük fokozását.

A siroki panorámát elhagyva ismét közelebb húzódtunk az erdőhöz, nevezetesen az Ilona-völgyben tettünk egy rövidebb túrát. Vendéglátónk rövid uzsonna-meghívását elfogadva megpihentünk az Ilona-vízesésnél.

Visszafelé kitértünk egy gyönyörű 105 éves bükkös erdő-részhez, mely a résztvevő alföldi erdészek szemének- és szívének igen tetsző volt.

Ébédünket a Parádfürdői kempingben fogyasztottuk el, és fájó szívvel fejeztük be a tanulmányút hivatalos programját. Elbúcsúztunk vendéglátónktól, az Egri H.Cs. titkártól természetesen a viszontlátogatás reményével, amire ígéretet is kaptunk.

Az erdőgazdálkodás és a természetvédelem kapcsolatának táji megismerésén túl a hegyvidék és az Alföld kapcsolatát, ezen belül is a két eltérő természeti és gazdálkodási körülmények között tevékenykedő helyi csoport kapcsolatát is sikerült elmélyíteni.

Ezek a gondolatok és természetesen a megtapasztalt szép élmények mindannyiunkat jó érzéssel töltött el hazafelé menet és a szervezőknek a Kecskeméti H.Cs. tisztségviselőinek további erőt adtak hasonló színvonalú és hangulatú egyesületi tanulmányutak szervezéséhez.

Koczka Zoltán

H.Cs. titkár

Új belépők

A 2006 augusztusi elnökségi ülés döntése alapján havonta megjelentetjük az új belépők névsorát:

Dr. Nyárs József faipari mérnök (Bp. FVM HC), Seresné Gyenes Tünde erdőmérnök (Kecskeméti HC), Tóth Gábor erdőszaktikus (Veszprém FVM HC).

Hirdessen az Erdészeti Lapokban!

Borotva, gyufa, töltőtoll

(152 éve született King Camp GILLETTE)

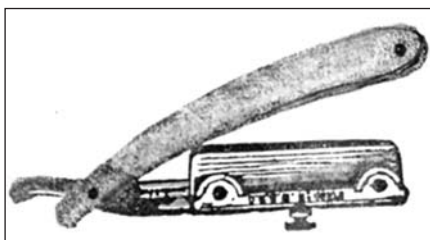
G. Murphy festménye

A férfiember életéhez három tárgy szegődött hűségesen, melyből két tárgy esetében magyar találmány említhető. A zajtalanul gyulladó gyufaszál *Irinyi János* vegyészmérnök, gyufagyáros felismerése. A golyóstoll híressé vált tintareceptje *Göy Andor* (1896–?) szedő-írógép feltaláló érdeme, melyet később a műanyag sajtolás időszakában az „1 x használatos” elven alapuló sorozatgyártás „Bíró-pen” néven terítődött a világpiacon. A borotva azonban a fémfeldolgozás hosszú sorához, gépek szüntelen tökéletesítéséhez kapcsolódik, mire olyan vékony acéllemez jött létre, mint amilyen a lepkék, méhecskék szárnya.

A gyárosok nem is tudták elképzelni, hogy egy kereskedő: KING CAMP GILLETTE (1855–1924) miért is szekálja őket papírvékonyaságú acéllemez előállításával. Ez a kereskedő 1895-ben szabadalmaztatta „öszvér borotva” találmányát (borotvába vékony acéllemez il-

lesztett), de nem aratott sikert. Jó sora azonban összehozta *William Nickerson* gépésszel, aki rögtön felmérte, hogy az elgondoláshoz új szerkezetű vágó-fenő gép, meg szerszámok szükségesek és még pengecsomagoló gépet is kreálni kellett. K.C. Gillette 1901. december 3-án szabadalmaztatta az ékszer finomságú, csavarmenettel szét- és összeszerelhető pengével ellátott műszaki csodáját, a „gilette-t”. Megalakították az American Safety Razor Company céget. *Kuebnrich Pál Richárd* angol acélmágánás gyárában naponta félmillió zsebpengét és nyolcezer borotvaszerkezetet állítottak elő (Pesti Hírlap, 1932).

A borotvált, a sima arc érdekében régiesen az ékkőként ismert obszidián követ használták, a pattintott éles élével történt a borotválkozás. A görög atléták, az egyiptomiak a „se haj, se szakáll” elvét vallották. Létre is jött az illatosított paróka és az álszakáll. A Biblia Mózes Könyve (3 MÓZ. 21.5) szerint az Isten szolgálatát vállaló személy azonban hagyja békén szakállát, meg a haját. De közelépett a technika, a fém megmunkálása. A fegyverkészítők, a kardok, szabályák létrehozói végül is kialakították a borotva formáját, arányát. *Diderot* enciklopédiájában leírta és illusztrálta a borotvakészítést, edzést, köszörülést, a völgyelést (az ívelt, homorú pengéfelület előállításának mód-

K.C. Gillette 1895-ös szabadalma

K.C. Gillette (1855–1932) portréja pengeborítón.

ját). *Diderot* apja kard és késkészítő volt, így ő már fiatal korában megismerte a fém finom megmunkálását.

Háborúban a falu borbélyát is behívták, hogy a sebek gyógyítását ellássák. A Római Egyetemen már 1713 előtt borbélyszakmát tanítottak, amelyhez könyvet írtak (sebek gyógyítása, csonttörés, érvágás témában). A kiadványt *Szt. Kozma* és *Damján* orvosok, borbélyok védőszentjeinek kegyeibe ajánlották. Az orvos testvérpár portréja a magyar koronát is díszíti, a zománcművészet különleges antik szép emléke, arany alapon kék mezőben.

A lőfegyver elterjedésekor kötelezővé tették a szakáll leborotválását. Nagy Péter cár alattvalóitól egyenesen megkövetelte az európai kultúra szerint a borotvált, sima arcot. Az ellenkezőket „szakálladóval” sújtotta, melyet megváltani éremvásárlással is volt mód.

A gőzgépek, benzin- és robbanómotorok terjedő időszaka azonban a „sima arc” divatjának kedvezett, melyet *Jacob Schick*, a finommechanikához, elektromossághoz jól értő amerikai főtiszt is segített „motorradír” ötletével az elektromos csodaborotvával, melyet a neonfényű reklám sugárzott 1928-tól a nagyvilágban.

Nagy Péter cár „szakálladó” érmeje.

Pedroni Emma Anna
művészettörténész

Adamovich László professzor emeritus beszéde.....	356	Faragó Zoltán: Erdő- és vadgazdálkodás Magyarország	
Andor József: Emlékfaültetés az '56-os forradalom		tetején	427
tiszteletére	355	Farid M.-Lakatos F.-Lee S. S.-Szabó L.: Erdők és	
Andrési Pál: Országos szakmai verseny Ásotthalmon.....	6/B3	erdőgazdálkodás Malajziában	80
Apt Kamill: Nem ellenforradalom volt	308	Ferenczy András: Falopások, illegális fakitermelések	
Az erdők egészségi állapotáról.	121	és szándékosan okozott erdőtüzek.....	114
Babics István-Vízvári O.: Egyfajta védekezési		Fodor Tamás, Sopron polgármestere beszéde	375
technológia cserebogárpajor ellen.....	350	Frank Norbert: A magyar kőris erdőművelési	
Bagi Eszter: A Dráva Völgye erdei iskolája.	3/B3	tulajdonságai	408
Balogh Beáta: Erdeink sorsa	146	Gaál György: Barangolás a Bakonyerdő Zrt.-nél	429
Balogh Beáta-Prokai D.: Támogatás nélkül nem		Gábor Zsombor-Halmágyi J.: Erdőművelő	
megy.....	139	közmunkaprogram.	120
Balogh Lajos-Csoboth I.-Kovács G.-Tímár G.:		Gálbidi László-Jávor Benedek: Erdőrontás Magyar-	
Az akáctermesztés termőhelye	230	országon állami segítséggel?	137
Bán István: Gímszarvas-rablógazdálkodás		Gergely Kinga-Mózes Cs.: Biomassza és megújuló	
Magyarországon (válasz I.)	392	energia az erdészeti ágazatban	103
Bán István: Tabutéma a rablógazdálkodás!	73	Gémesi József: Erdőgondozás Magyarországon – állami	
Bartha Dénes: A magyar kőris botanikai jellemzése	84	segítséggel!.....	228
Bartha Dénes: A magyar kőris megismerésének		Ghimessy László: Ami a történelemkönyvekből	
viszontagságos története	58	nagyon sokszor hiányzik... ..	396
Bartha Dénes: A zsenyei tölgy elmúlása	5/B2	Grátzer Miklós beszéde	364
Beliczay István: A földvár elhelyezkedése hadászati		Grátzer Miklós beszéde a soproniak találkozóján –	
szempontból	94	Vancouver, 2002	359
Benkő Géza: A Soproni Pártbizottság lefegyverzése	299	Grátzer Miklós üzenete	373
Bidló András- Hell Bálint- Kovács Gábor: A magyar		Grátzer Miklós: '56 Gyógyszerszállítmányok	305
kőris termőhelyigénye.....	106	Hajdu Frigyes: RUNNER – új védekezési technológia	
Bojko Jaroszlav-Bojko Miklós: A Kárpát-medence erdő-		a gyapjaspille ellen	88
és fagazdálkodása I. rész.....	10	Hajdu Tibor-Kiss T.-Nagy I.: A Nyugat-Dunántúli Régió	
Bojko Jaroszlav-Bojko Miklós: A Kárpát-medence erdő-		erdőgazdálkodása	388
és fagazdálkodása II. rész	42	Halász Gábor: „Hát én immár kit válasszak?”	4
Bujdosó Alpár, a MEFESZ elnökének beszéde a		Halász Gábor: Régi dicsőségünk... ..	340
SOTEX díszünnepségen	371	Halmágyi János – Gábor Zs.: Erdőművelő	
Bús Mária: Kaszó 600 éve	67	közmunkaprogram.	120
Buzás Zoltán: A Kiotói Jegyzőkönyv nem az,		Haraszi Gyula: Az Erdészeti Lapok értékmegőrző	
aminek látszik	395	megújítása	242
Csapody István: Forradalom és exodus	291	Hell Bálint - Bidló A. – Kovács G.: A magyar kőris	
Csepregi Imre-Horváth T.-Kolozsár J.: Szálalóvágásos		termőhelyigénye	106
kísérlet Asztalfőn	262	Herczeg László: Egy erdészeti ösztöndíj gyümölcse	188
Csillag Vince: Feketefenyő-pusztulás a		Hirka Anikó: Várható erdőkárok 2006-ban	117
Keszthelyi-hegységben	279	Homoky István: Emlékeim a forradalomról	307
Csiszár Ágnes: Kitekintés a világ és hazánk adventív		Homolya József: Aki hazajött	317
fa- és cserjefajaira	140	Homonnay Zsombor: A hülyeség ára	394
Id. Csizmadia Sándor: Gyergyótölgyesi Öreg tölgyek	161	Hopp Tamás-Varga F.-Varga F.-né: Bükk-álgeszt-	
Id. Csizmadia Sándor: Latorca partján.....	411	vizsgálatok Bánokszentgyörgyön	110
Csoboth Ildikó-Balogh L.-Kovács G. -Tímár G.:		Horn János: A Soproni MEFESZ az 1956-os	
Az akáctermesztés termőhelye	230	forradalomban	373
Csóka György-Lakatos F.: www.forestryimages.org	344	Horváth Balázs-Somogyi Z.: Az 1930 óta telepített	
Csuka Imre: A szegedi másodikok, a legkisebb		erdők szénlekötéséről	257
'56-osok	346	Horváth Tamás-Csepregi I.-Kolozsár J.: Szálalóvágásos	
Csuka Imre: Erdészet és humánökológia	185	kísérlet Asztalfőn	262
Derzsenyi Tibor: A jogász válaszol.	391	Hubai Gruber Miklós- Karnis G.-Pápai G.-Zétényi Z.:	
Detrich Miklós: Áramtermelő biomassza kiserőmű		Ha Selmec hív... ..	434
Szentendrén)	252	Illyés Benjámín: A tóár meghatározása a kanadai	
Dobay Pál: Azon az őszön... ..	306	British Columbiában	12
Domokos Gergely: Büszkén viseltük a diáksapkát!	315	Istvánffy László: A szén-dioxid tündöklése és	
Dömsödi János: Településrendezés – birtokrendezés	109	hanyatlása?	236
Eredics Attila-Nabóczki L.: Szicíliában jártunk.	167	Istvánffy László: Erdő, tőke, K+F és gazdaságpolitika	345
Faragó Sándor: Forradalom vér nélkül, Sopron 1956	361	Istvánffy László: Újratermelhető energia,	
Faragó Sándor, rektor emlékbeszéde	376	de milyen áron?	44
Faragó Sándor, rektor emlékműavató beszéde	365	Ivancsics Lajos: Ember voltam, remegő, daloló	424

<i>Jákóy Endre:</i> Azt mondtad, hogy csak két hét lesz.....	316
<i>Jávor Benedek– Gálbidy L.:</i> Erdőrontás Magyarországon állami segítséggel?	137
<i>Jereb Ottó:</i> Még néhány mondat a szűkárosításról.....	123
<i>Kálmán Miklós:</i> Erdőmérnök-hallgatók Nemzetközi Versenye	160
<i>Karnis Gábor-Hubai Gruber M.-Pápai G.–Zétényi Z.:</i> Ha Selmec hív.....	434
<i>Kassai Imre:</i> Három töredék a tizenhárom napból	315
<i>Kiss Tibor Hajdu T.-Nagy I.:</i> A Nyugat-Dunántúli Régió erdőgazdálkodása	388
<i>Kocsó Mibály:</i> Volt diákjaink adományai	368
<i>Koloszár József–Csepregi I.-Horváth T.-:</i> Szálalóvágásos kísérlet Asztalfőn	262
<i>Koltay András:</i> Az erdővédelmi szakosztály Szatmár-Beregben	381
<i>Koltay András:</i> Szakosztályülés a gyapjaslepkéről	7
<i>Konkolyné Gyuró Éva:</i> A magyar kőris kultúrtörténeti, kertészeti és táji vonatkozásai.....	405
<i>Kosztika Miklós:</i> A MMK erdészeti, faipari, papíripari tagozata ismét működik	170
<i>Kertész József:</i> Legyen-e új egyesületi kitüntetés? Legyen!.....	397
<i>Kisházi Zoltán:</i> Egy elfelejtett, leírt erdészeti korosztály.....	409
<i>Kovács Gábor– Bidló A. - Hell B.:</i> A magyar kőris termőhelyigénye	106
<i>Kovács Gábor–Balogh L.–Csoboth I.–Tímár G.:</i> Az akáctermesztés termőhelye.....	230
<i>Kovács Gábor:</i> Mégegyszer a nyírségi erdőfórumról.....	386
<i>Lakatos Ferenc:</i> A magyar kőris rovarvilága.....	348
<i>Lakatos Ferenc:</i> A messzi kontinens: Ausztrália.....	54
<i>Lakatos Ferenc–Csóka Gy.:</i> www.forestryimages.org	344
<i>Lakatos Ferenc–Farid M.-Lee S. S.-Szabó L.:</i> Erdők és erdőgazdálkodás Malajziában.....	80
<i>Lakatos Ferenc–Molnár Miklós:</i> A bükk tömeges pusztulása Zala megyében	48
<i>Lee S.S.–Farid M.-Lakatos F.-Szabó L.:</i> Erdők és erdőgazdálkodás Malajziában.....	80
<i>Leipold Árpád:</i> Egy vers és következménye.....	321
<i>Leipold Árpád:</i> Külhoni szolidaritás a forradalommal	319
<i>Lengyel László:</i> Új lehetőség a gyapjaspille elleni védekezésben.....	89
<i>Lengyel László–Nádasy M.-Tavaszi J.:</i> A gyapjaslepke kártétele, táplálkozása	8
<i>Lomniczi Gergely:</i> Akadálymentes tanösvény	245
Magyar János professzor beszéde az 1990. november 4-i ünnepélyen	358
<i>Matkovich Ilona:</i> Dübörgő erdőjárás	143
<i>Mátyás Csaba:</i> A szén-dioxid-koncentráció emelkedése nem tréfádolog	261
<i>Mátyás Csaba:</i> Helyzetjelentés a világ erdeinek állapotáról	254
<i>Mátyás Csaba:</i> Néhány adat az ausztrál erdőkről.....	15
<i>Mátyás Csaba:</i> Ókori fakitermelés	147
<i>Molnár Sándor:</i> A magyar kőris faanyagának tulajdonságai és felhasználása.....	142
<i>Mózes Csaba– Gergely K.:</i> Biomassza és megújuló energia az erdészeti ágazatban	103
<i>Nagy Imre– Hajdu T.-Kiss T.:</i> A Nyugat-Dunántúli Régió erdőgazdálkodása	388
<i>Nagy László:</i> Emlékműavatás	363
<i>Nagy László–Urbán P.-Varga B.:</i> A PRO SILVA EUROPA 2005. évi rendezvénye.....	16
<i>Nabóczi László–Eredics A.:</i> Szióliában jártunk	167
<i>Nádasy Miklós– Lengyel L.-Tavaszi J.:</i> A gyapjaslepke kártétele, táplálkozása	8
Németh Kálmán, földmérő és bányaművelő gondolatai	374
<i>Némethné Valkai Mária:</i> A Kaán Károly Természet- és Környezetismereti Verseny V. táborá	2/B2
<i>Ormos Balázs:</i> I. Európai Erdőpedagógiai Találkozó Sopronban	426
<i>Ormos Balázs:</i> Erdészeti konferencia Predálon	404
<i>Ormos Balázs–Sárvári J.:</i> Erdészek az Országgyűlés elnökénél	338
<i>Ormos Balázs–Pápai G.–Sárvári J.:</i> Megújult a 120 éves Erdészterem	402
<i>Osváth-Bujtás Zoltán–Rédei K.–Veperdi I.:</i> Az akác szelekciós nemesítésének újabb eredményei.....	234
<i>Ötvös Imre:</i> Visszaemlékezéseim 1956-ra	301
<i>Pallagi Ferenc:</i> Az erdészeti ágazat lehetőségei 2007-2013 között	156
<i>Pallagi Ferenc:</i> Befektetések és fejlesztések fokozása a vidékfejlesztés támogatásában	178
<i>Pallagi Ferenc:</i> Beszámoló a CEPF közgyűléséről.....	179
<i>Pallagi Ferenc:</i> Külföldi tapasztalatok az erdészeti ágazati kommunikációhoz	239
<i>Pápai Gábor:</i> 15 éve Magyarországon a STIHL	382
<i>Pápai Gábor:</i> A szappan	325
<i>Pápai Gábor:</i> Bedő Albert domborműportré a kálnoki iskola falán	418
<i>Pápai Gábor:</i> Beszélgetés Balogh Lászlóval (Balaton- felvidéki Nemzeti Park).	102
<i>Pápai Gábor:</i> Beszélgetés Horváth Lászlóval (Bakonyerdő Zrt)	134
<i>Pápai Gábor:</i> Beszélgetés Klemencsics Andrással	2
<i>Pápai Gábor:</i> Beszélgetés Kulcsár Zsolttal (VERGA Rt)	34
<i>Pápai Gábor:</i> Beszélgetés Markó Lászlónéval (MEVME) ..	70
<i>Pápai Gábor:</i> Jeli napok - emlékház avatással.....	182
<i>Pápai Gábor–Karnis G.-Hubai Gruber M.–Zétényi Z.:</i> Ha Selmec hív.....	434
<i>Pápai Gábor–Ormos B.–Sárvári J.:</i> Megújult a 120 éves Erdészterem	402
<i>Pápai Gábor:</i> Országos Erdőfórum	152
<i>Pápai Gábor:</i> Tizenegedszer Mezőtúron	268
<i>Pedroni Anna Emma:</i> A múlt szálaival az idő rokkján a jövő szövete születik	1/B3
<i>Pedroni Emma Anna:</i> Az 1848-as címer szép vonala.	93
<i>Pedroni Emma Anna:</i> Ceruza és „plajbász”	184
<i>Pedroni Emma Anna:</i> Erdőmérnöki műszaki doktori oklevél 1939-ből	5/B3
<i>Pedroni Emma Anna:</i> Technikai érdekességek 1956-ból....	287
<i>Petbő József:</i> Egységben vagy szétszóródva	339
<i>Petbő József:</i> Válasz Jávor Benedeknek	260
<i>Prokai Dorina–Balogh B.:</i> Támogatás nélkül nem megy..	139
<i>Rakk Tamás:</i> Rablógazdálkodás a gímszarvassal?	74
<i>Rédei Károly:</i> A nevelővágások hatása az akácállományok hozam- és értékváltozására.....	71
<i>Rédei Károly–Osváth-Bujtás Z.-Veperdi I.:</i> Az akác szelekciós nemesítésének újabb eredményei.....	234

<i>Ifj. Sarkady Sándor</i> : Vér nélküli forradalom Sopronban	288
<i>Ifj. Sarkady Sándor</i> könyvtári főigazgató beszéde a Hűségkútnál	369
<i>Sárvári János</i> : A bajor példa	240
<i>Sárvári János</i> : Magánerdészeti Információs Központ avatása, Országos Erdőforum Napkoron	327
<i>Sárvári János</i> : Megállapodás a Minisztériummal	21
<i>Sárvári János</i> : MEGOSZ Irodák országsszerte	124
<i>Sárvári János</i> : Merre tovább erdészeti integráció, merre tovább magánerdők?	19
<i>Sárvári János–Ormos B.</i> : Erdészek az Országgyűlés elnökénél	338
<i>Sárvári János–Ormos B.–Pápai G.</i> : Megújult a 120 éves Erdészterem	402
<i>Sipos Sándor</i> : Klubnapok a Kiskunságban	83
<i>S. Nagy László</i> : Tájékoztató a Szeniorok Tanácsa üléséről	62
<i>Solymos Rezső</i> : Századunk erdőstratégiai célja és feladata 1. rész	135
<i>Solymos Rezső</i> : Századunk erdőstratégiai célja és feladata 2. rész	173
<i>Somfalvi Ervin</i> : Szép, új világ?	75
<i>Somkuthy Ferenc</i> : Az első ültetett emlékmű 1956 tiszteletére	354
<i>Somogyi Zoltán–Horváth B.</i> : Az 1930 óta telepített erdők szénlekötéséről	257
<i>Sylvester Lajos</i> : A Yellowstone-i erdőtűzek	52
<i>Szabó Ilona</i> : A magyar kőris kórokozói	414
<i>Szabó József</i> : Szegedi erdésztanulók Gyimesben	384
<i>Szabó L.–Farid M.–Lakatos F.–Lee S.S.</i> : Erdők és erdőgazdálkodás Malajziában	80
<i>Szodfridt István</i> : Támogatás nélkül nem megy!	139
<i>Támba Miklós</i> : Merre tovább erdészeti integráció?	19
<i>Tasnády Péter József</i> : Klímaváltozás és erdőgazdálkodás I.	5
<i>Tasnády Péter József</i> : Klímaváltozás és erdőgazdálkodás II.	38
<i>Tasnády Péter József</i> : Klímaváltozás és erdőgazdálkodás III.	78
<i>Tavaszi Judit–Lengyel L.–Nádasy M.</i> : A gypjaslepke kártétele, táplálkozása	8
<i>Tímár Gábor–Balogh L.–Csoboth I.–Kovács G.</i> : Az akáctermesztés termőhelye	230
<i>Tóth Aladár</i> : Nem tudom, hogy miért?	186
<i>Tóth Aladár</i> : Fekete István szoboravatás Nagymátén	416
Unió hír: „a mezőgazdasági területek erdősítése” jogcím végrehajtása.	55
<i>Urbán Imre</i> : 12. Erdész Tájfutó Európa Bajnokság	3/B2
<i>Urbán Pál</i> : Az év erdésze 2006.	246
<i>Urbán Pál</i> : Bosznia-Hercegovinában jártunk	421
<i>Urbán Pál–Nagy L.–Varga B.</i> : A PRO SILVA EUROPA 2005. évi rendezvénye	16
<i>Uzonyi Ágnes</i> : Elegyes erdők faterméstani és faállomány-szerkezeti vizsgálata Répáshután	36
<i>Vabidné Kóbori Judit–Vabid Yousefi</i> : A világ erdőgazdálkodása, fatermelése és faipara	222
<i>Vancsura Rudolf</i> : Részletek egy visszaemlékezésből	298
<i>Varga Béla–Nagy L.–Urbán P.</i> : A PRO SILVA EUROPA 2005. évi rendezvénye	16

<i>Varga Domokos</i> : Nincs veszteni való időnk	286
<i>Varga Ferenc–Varga F.-né–Hopp T.</i> : Bükk-álgeszt- vizsgálatok Bánokszentgyörgyön	110
<i>Vargha Domokosné</i> : A vádirat	322
<i>Veperdi Irina–Rédei K.–Osváth-Bujtás Z.</i> : Az akác szelek- ciós nemesítésének újabb eredményei	234
<i>Vereb István</i> : Természetvédelmi Napok Vámosatyán	265
<i>Vízvári Ottó–Babics I.</i> : Egyfajta védekezési technológia a cserebogárpajor ellen... ..	350
WWF: A holtfa erdészeti és természetvédelmi szerepe. ..	126
<i>Zagyvai Gergely</i> : Fás szárú növények gyökérsarjképzése	277
<i>Zétényi Zoltán</i> : Az erdészet kommunikációs állapotáról	243
<i>Zétényi Zoltán–Karnis G.–Hubai Gruber M.–Pápai G.</i> : Ha Selmec hív.	434

VÁNDORGYŰLÉS

Élhető tájért, értékes fáért együtt!	
Természetesen	7-8/B2–197–221

MELLÉKLETEK

A hegyi juhar (<i>Acer pseudoplatanus</i>)	február
Mezőgazdasági szakkönyvek 2006	március
A közönséges boróka (<i>Juniperus communis</i> L.)	november
Tesztlap. Ki tud többet az erdőről?	november

REFERÁTUMOK, RÖVID TUDÓSÍTÁSOK

A cédrusokról (Barna T.)	1/B2
A harmadik oldal (Luzsi J.)	1
Jelenben a múlt (Szakács L.)	18
Szlovák-magyar nyelvű erdészeti hivatal (Szakács L.)	31
Sporttálalkozó Ásotthalmon (Kocsis A.)	31
Újévi vígságok (Dr. Szodfridt I.)	32
A harmadik oldal (Dr. Oroszi S.)	33
Egy uradalmi szolgálatban álló magyar erdőrménök jövedelme hetven éve (Dobay P.)	35
Ólomerdész (Horváth J.)	40
A Nemzeti Földalapkezelő Szervezet pályázati felhívása	41
Pósfai György: Magyarország Legnagyobb Fái – Dendrománia (Detrich M.)	47
Tapasztalatcsere Felső-Ausztriában (Ádámfi T.)	61
A harmadik oldal (Zétényi Z.)	69
Észrevétel dr. Bán István cikkéhez (Bartha P.)	72
Vízháztartás szabályozása a talajban (Dr. Szodfridt I.)	75
Kerekasztal a Vadászlapon (Támba M.–Balázs I.–Luzsi J.)	76
A nagy agancskeresés (Reményfy L.)	75
Megalakult... (Dr. Kovács G.)	79
2006 - a töviszúró gébics éve (Andrés P.)	82
Új létesítménnyel gazdagodott az ásotthalmi tanintézmény (Zétényi Z.)	86
35 év után új lendület a gyöngyösi parkettagyárban	90
Pereskedés erdő ügyben	91
A harmadik oldal (Pápai G.)	101

Adalék egy kiváló erdészprofesszor életútjához (Dr. Szodfridt I.)	109
Felavatták Vallus Pál szobrát a Pilisi Parkerdő Rt. Budakeszi Erdészetének szoborparkjában	119
Erdőfigyelő konferencia a budai hegyekben	121
Mezőgazdasági könyvhónap.....	123
Szövetségben a fákkal.....	125
MEGOSZ Zalaegerszegi Iroda (Kovács K.).....	125
Aki megújította a kőrösi erdőseget, Simonfy Ákos (-szm) ..	127
Országos Erdészből Pécssett	132
Bükk-származások szárazságtűrőre (Dr. Szodfridt I.)	139
Korlátozzák a gombaszedést.....	144
Gombák a Zselichen (Z. Horváth J.).....	144
Törődjünk a magunk dolgával? (Rasztig S.)	145
Szalajka-völgyi fejlesztési beruházás (Fridél V.).....	145
A Gépesítési és az Erdőhasználati Szakosztály közös rendezvénye (Fekete L.)	148
Házi vásár jubileummal (Pápai G.).....	150
Az FVM-MEGOSZ Megállapodás első egyeztetése.....	158
A MEGOSZ levelezéséből	159
Védjük erdeinket! (Debreczeni F.)	161
Tájékoztató a Szeniorok Tanácsa ülésétől (Dr. S. Nagy I.).....	165
Pálmaolaj vagy orangután	168
Kiállítás Bonnban	6/B2
Búcsúztató	6/B2
A harmadik oldal (Pápai G.)	169
Szuperragasztó baktériumból (Discovery News, Élet és Tudomány).....	172
Egy hetvenmillió kötélpályáról (Koller 501) (Dr. Mátrabérczi S.)	175
Állásfoglalás	176
MEGOSZ rendezvények május 15-én	177
Erdőpusztulás Afrikában	180
Erdész genetikus az idei Wallenberg-díjas (Mátyás Cs.) ..	181
Vöröstölgy telepítése Thüringiában (Dr. Szodfridt I.)	181
Megújuló Szakosztályvezetés (Rostáné Reményfy R.)	184
Feketenyárak nemesítése és génmegőrzése Törökországban (Dr. Szodfridt I.).....	185
Erdésznök Országos Találkozója Pécssett	187
Az erdélyi mezőség fásítása és egyéb közérdekű erdőtelepítések kérdése(Oroszi S.).....	187
Ahogy elkezdődött, annak idején... Felhívás.....	189
Könyvismertetés (Dr. Bartha D.).....	190
Európai földigiliszták Észak-Amerikában (Dr. Kovács T.)	190
Állásfoglalás: Szeniorok Tanácsa, WWF (Márkus F.-S.Nagy L.)	194
Tanösvényavató Diósjenőn (Pápai G.)	196
Erdészeti cselekvési terv az EU-ban (ForestPress)	227
Többféle segítséggel... (Gálhidy L.)	229
Hozzászólás (Zsilvölgyi Juriss É.)	229
Kitaibél Pál útnaplójából. Soproni út 1806 (Ormos B.)	233

Erdészeti vezetők találkoztak Baktalórántházán (Vereb I.)	235
Egy vélemény külföldről (Horváth B.)	237
Bányász-Kohász-Erdész Találkozó Egerben (Ormos B.)	238
Feljegyzés a parlament mezőgazdasági bizottsága 2006. június 7-i üléséről	241
Dél-koreai erdészkiutlottság látogat hazánkba (ForrestPress).....	244
Nemzetközi elismerés dr. Csóka Györgynek (Dr. Bordács S.)	247
Az Országos Erdészeti Egyesület 2006. évi programja.....	248
Felavatták Hejcen a légikatasztrófa áldozatainak obeliszkjét (Zétényi Z.)	7-8/B3
Riedl Gyula-emlékszobát avattunk	9/B2
A harmadik oldal (Pápai G.)	253
Akáctermesztési konferencia Léván(Sári Zs.)	256
Stihl fakitermelő verseny (Pápai G.)	266
Szlovák delegáció a NYÍRERDŐ Zrt.-nél (Sári Zs.)	270
Muzsikált az erdő (Pápai G.).....	271
Erdészholgyek országos találkozója Pécssett (Pápai G.).....	272
Új kilátó a Budai-hegység legmagasabb csúcsán (Lomniczi G.)	274
Osztrák Erdészeti Egyesület 2006. évi vándorgyűlése (Dr. Borovics A.).....	281
A Debreceni Helyi Csoport tavaszi-nyári rendezvényei (Tölgyfa G.)	282
Szegeden végzetek találkozói (Pápai G.)	284
A harmadik oldal (Pethő J.)	285
Megjegyzés (Madas A.)	302
Az 1956-os forradalmi eseményekkel kapcsolatos, erdészeti vonatkozású publikációk jegyzéke (Dr. Bartha D.).....	326
Kétmillió hektár	11/B2
A harmadik oldal (Csóka P.)	337
Országjáró esték (Csóka Gy.)	344
XI. Erdészeti Sportnapok Tatán (Ormos B.).....	347
LIGNO NOVUM-WOOD TECH Szakvásár (Ormos B.)	353
„Az 1956. évi forradalom és szabadságharc...” című pályázat eredményhirdetése (Oroszi S.).....	367
Kihelyezett szerkesztőbizottsági ülés (Pápai G.)	380
A MEGOSZ Dunántúli Magánerdős Napjáról (Németh I.-Kiss T.-Hajdu T.)	387
Országos Vadásznapi (Detrich M.)	393
Kopjafaavatás (Greguss L.G.-Keresztes Gy.)	399
Kopjafa a Mecsekben (Ripszám I.)	400
Tóth János köszöntése	12/B2
A harmadik oldal (Dr. Pethő J.)	401
Székfoglaló (Borhidi A.)	407
Fontos megállapodások	412
Együttműködési megállapodás	420
II. Kiskunsági Őszi Alkotótábor (Zalai K.)	423
Újságírók az Egererdő ZRT.-nél (Pápai G.)	433
MUOSZ Szakosztályülés (Pápai G.)	433
Pósfai György fotókiállítása a Sefagnál (Detrich M.) ..	12/B3
Fűben, fában – Vaján a NYÍRERDŐvel	12/B3